

Algemene inleiding op beantwoording door het Ctgb van opmerkingen voortkomend uit de publieke consultatie

De consultatie over de 'Beleidsregel toepassing artikel 44 Verordening (EG) nr. 1107/2009 bij structurele overschrijdingen van het toelatingscriterium in oppervlaktewater Ctgb 2024' heeft circa 125 opmerkingen van 19 respondenten namens 24 organisaties opgeleverd, welke een grote diversiteit aan onderwerpen betrof. Deze inbreng heeft geholpen om het voorgenomen besluit op bepaalde punten aan te passen en te verduidelijken. De individuele reacties en de antwoorden van het Ctgb daarop vindt u in de tabel in deze bijlage. In de tabel met ontvangen opmerkingen is de reactie van het Ctgb in de laatste kolom toegevoegd. Op 23 oktober 2024 heeft het college een definitief besluit genomen over het beleid.

Het Ctgb wil met deze beleidsregel een effectieve werkwijze instellen om te kunnen optreden tegen structurele overschrijdingen van de toelatingsnormen in het oppervlaktewater, zodat normoverschrijdingen door het toegelaten gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zoveel mogelijk worden voorkomen.

Niet alle tijdens de publieke consultatie ontvangen reacties en suggesties kunnen door de onderhavige beleidsregel of door de toelating worden ondervangen. Een aantal reacties betreffen bijvoorbeeld het algemene toelatingsbeleid, de KRW-normen of maatregelen die ingrijpen op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

In deze korte inleiding op de beantwoording van tijdens de consultatie ontvangen opmerkingen lichten we de rol van het Ctgb en de ministeries in het toelatingsbeleid toe. Tevens wijzen we op recente ontwikkelingen met betrekking tot de relatie tussen KRW-normen en het toelatingsbeleid.

Algemene toelichting op de rol van het Ctgb in het toelatingsbeleid

Het Ctgb is de uitvoeringsinstantie voor de beoordeling en toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Het Ctgb beoordeelt gewasbeschermingsmiddelen aan de hand van de Europese Verordening (EG) 1107/2009 en nationale wet- en regelgeving. Alleen middelen die op grond van dit wettelijke kader aan de toelatingseisen voldoen en waarvan dus wordt verwacht dat ze geen risico vormen voor de gezondheid van mens, dier en milieu worden door het Ctgb toegelaten. De inschatting van de risico's voor waterorganismen is een belangrijk onderdeel van deze beoordeling. Het Ctgb is als uitvoeringsinstantie niet verantwoordelijk voor het wettelijk kader of het toelatingsbeleid; dit wordt vastgesteld door de Europese of nationale wetgever. De verantwoordelijkheid voor het vaststellen van het nationale toelatingsbeleid ligt bij de minister van LNVN. Het Ctgb heeft hierbij een adviserende rol.

Discrepancie tussen verordening (EG) 1107/2009 voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en de Kaderrichtlijn water

Bij de beoordeling van gewasbeschermingsmiddelen worden Europese toelatingsnormen voor oppervlaktewater afgeleid, op grond van Verordening 1107/2009. Deze toelatingsnormen kunnen verschillen van de milieukwaliteitsnormen die voor de KRW richtlijn (2000/60/EG) worden afgeleid, onder meer doordat verschillende methodiek wordt gebruikt. De Europese gewasbeschermingsmiddelenverordening 1107/2009 (EG) en de uniforme beginselen (546/2011 (EU)) voor de beoordeling en besluitvorming over gewasbeschermingsmiddelen bevatten geen

juridische grondslag om voorafgaand aan toelating te toetsen aan KRW-normen. Het ministerie van LVVN onderzoekt hoe het Ctgb kan ingrijpen in de toelating als er sprake is van structurele overschrijdingen van de ecologische waterkwaliteitsnormen uit de KRW. Nadere informatie over dit onderwerp kunt u vinden in het advies van het Ctgb aan LVVN met betrekking tot overschrijding van KRW-normen in relatie tot het toelatingsbeleid. Dit is als bijlage gepubliceerd bij de brief van de minister van LVVN aan de regering, d.d. 8 mei 2024: [Gewasbeschermingsbeleid | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#).

Recente ontwikkelingen relatie KRW-normen en toelatingsbeleid

Er zijn recente ontwikkelingen op het gebied van de relatie tussen het toelatingsbeleid en de normen uit de Kaderrichtlijn water. De minister van LVVN heeft de Tweede Kamer op 25 juni 2024 hierover geïnformeerd: [Kamerbrief invulling moties en toezeggingen gewasbescherming | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#). De kamerbrief vermeldt dat het Ctgb een nationaalrechtelijke juridische grondslag krijgt voor het vooraf toetsen aan de KRW-normen bij de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en voor het herzien van bestaande toelatingen met het oog op het voldoen aan de KRW-normen. Tegelijkertijd zal een verzoek worden neergelegd bij de Europese Commissie om de KRW-normen voor prioritair stoffen op te nemen in de uniforme beginselen van Verordening 1107/2009. Het is dus te verwachten dat het Ctgb in de toekomst wél zal kunnen toetsen aan KRW-normen.

Drie sporen beleid om overschrijding van normen in oppervlaktewater tegen te gaan

Het drie sporen beleid van het ministerie van IenW om overschrijding van KRW-normen tegen te gaan is gericht op toelating, gebruik, en toezicht en handhaving. De [kamerbrief](#) die op 27 juni 2024 door de minister van IenW is verstuurd geeft aan dat het belangrijk is om op alle drie sporen voortgang te boeken en acties in gang te zetten. Het Ctgb onderschrijft dit en is van mening dat dit drie sporen beleid ook helpt om overschrijdingen van de toelatingsnormen tegen te gaan. Een aantal respondenten suggereert dat het Ctgb dergelijke maatregelen, gericht op het reduceren van gebruik, dient in te stellen alvorens in te grijpen in de toelating. Het Ctgb is hiertoe echter niet bevoegd. Aangezien een deel van de overschrijdingen in het oppervlaktewater niet gerelateerd is aan de toelating van gewasbeschermingsmiddelen maar aan andere oorzaken zoals onjuist gebruik, weersomstandigheden of doordat de betreffende stof tevens is toegelaten als biocide of diergeneesmiddel kan de beleidsregel geen volledige oplossing bieden voor het probleem van overschrijding van toelatingsnormen. De werkwijze in de beleidsregel kan alleen dat deel van de overschrijdingen aanpakken dat door de beoordelingsmethodiek gerelateerd wordt aan het toegestane gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Wanneer een herbeoordeling volgens de beleidsregel uitwijst dat aanpassing van de toelating van gewasbeschermingsmiddelen niet nodig is zal het Ctgb dit signaleren richting de handhavende instanties (bijvoorbeeld ILT, NWWA, Unie van Waterschappen) en het ministerie van IenW. De oorzaken van de overschrijdingen dienen dan op een andere manier te worden aangepakt.

Ctgb reactie op ontvangen commentaar naar aanleiding van de consultatieprocedure met betrekking tot de 'Beleidsregel toepassing artikel 44 Verordening (EG) nr. 1107/2009 bij structurele overschrijdingen van het toelatingscriterium in oppervlaktewater Ctgb 2024'.

Respondent	Nr.	Regel	Commentaar / aandachtspunten	Voorstel van de respondent voor aanpassing van de tekst	Reactie Ctgb
<i>Titel en juridische grondslag</i>					
LTO Nederland, BO akkerbouw, ZLTO, Plantum <u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u>	1.	16	Op grond van art. 4:81, 1e lid, van de Awb heeft het Ctgb de mogelijkheid om beleidsregels vast te stellen en toe te passen. Deze beleidsregel heeft via art 44, 1e lid, van vo. (EG) nr. 1107/2009 ook direct invloed op intrekking of wijziging van de toelatingen in andere lidstaten binnen dezelfde zone. Gezien de Europese harmonisatie van het toelatingenbeleid en instroom vanuit buitenland, is instemming van andere lidstaten met deze beleidslijn gewenst, voor draagvlak maar vooral een level-playing-field.	Er vindt in het licht van een level-playing-field eerst afstemming en instemming met/door andere lidstaten binnen dezelfde zone plaats.	Overige lidstaten zullen conform lid 4 van artikel 44 van Verordening (EG) nr. 1107/2009 worden ingelicht wanneer een toelating wordt ingetrokken of gewijzigd. Aangezien monitoring in de lidstaten verschillend wordt uitgevoerd en overschrijdingen van stoffen tussen lidstaten zullen verschillen zal het niet mogelijk zijn om de beleidsregel exact over te nemen in andere lidstaten. Lidstaten kunnen wel besluiten om vergelijkbare maatregelen in te stellen, bijvoorbeeld wanneer (structurele) overschrijdingen ook in de betreffende lidstaat optreden.
LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO, Plantum <u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u>	2.	15-17	De voorgenomen beleidslijn wordt gerechtvaardigd vanuit art 44 van Vo (EG) nr. 1107/2009, waarbij het Ctgb een autonome bevoegdheid heeft. Echter, niet is onderbouwd welk deel van de overschrijding mogelijk buiten de toelating valt (door bijv. instroom, gebruik, afstroom, enz.) waardoor herbeoordeling van de toelating	Voorgenomen beleidsregel intrekken.	Het is een misverstand dat het Ctgb de Bestrijdingsmiddelenatlas (BMA) in de voorgenomen beleidsregel als handhavende sanctie of als basis voor de toelating zou gebruiken. De monitoringsgegevens in de BMA geven alleen een aanwijzing dat de toelating mogelijk niet meer aan de vereisten voldoet. Een herbeoordeling conform artikel 44 van Verordening (EU) 1107/2009 kan vervolgens

		<p>(deels) aangemerkt kan worden als handhavende sanctie. Handhaving is echter voorbehouden aan o.a. de NVWA.</p> <p>Van sanctie is geen sprake indien de Bestrijdingsmiddelenatlas (BMA) ook de basis zou worden voor (uitbreiding van) toelatingen, maar dat is niet opgenomen in deze beleidsregel.</p> <p>In het voorstel ontbreekt een escalatieaanpak, waarbij de Ctgb-beleidsregel de laatste stap zou kunnen zijn als alle andere initiatieven en acties onvoldoende effectief zijn gebleken. Een van de stappen is de formele stap dat toelatinghouders bij structurele normoverschrijdingen een ERP moeten opstellen (in samenwerking met RWS/I&W) en moeten uitvoeren. Deze ERP wordt met deze beleidslijn genegeerd evenals andere initiatieven om normoverschrijdingen aan te pakken. Ook wordt niet beoordeeld of andere maatregelen al voldoende effect hebben gesorteerd/sorteren, w.o. lopende gebiedsprocessen.</p>		<p>uitwijzen of een ingreep in de toelating wel of niet nodig is.</p> <p>De beleidsregel is ingericht om alleen dat deel van de overschrijdingen aan te pakken dat door de herbeoordeling gerelateerd wordt aan het toegestane gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.</p> <p>Het Ctgb is positief over het instellen van overige maatregelen om normoverschrijdingen in oppervlaktewater tegen te gaan (bijvoorbeeld ERP's of andere gebiedsgerichte processen) door de houder van de toelating en de ministeries, niet alleen bij stoffen die de milieukwaliteitsnorm (MKN) overschrijden, maar ook bij stoffen die de toelatingsnorm overschrijden. Dit is echter geen taak van het Ctgb.</p> <p>We verwijzen hierbij ook naar het advies van het Ctgb aan LNV met betrekking tot overschrijding van KRW-normen in relatie tot het toelatingsbeleid, waarin onder andere aangescherpte maatregelen via ERP's worden aanbevolen (bijlage bij de brief van de minister van LNV aan de regering, d.d. 8 mei 2024).</p> <p>Tevens wordt verwezen naar de inleiding boven deze tabel met opmerkingen uit de consultatie.</p>
--	--	---	--	---

Artikel 1. Begrippen

<p>Agrodis</p> <p><u>Organisatie voor belangenbehartiging toeleveranciers van de Nederlandse land- en tuinbouwsector</u></p>	<p>3.</p>	<p>27-32</p>	<p>Het borgen van de kwaliteit van de gegevens van de Bestrijdingsmiddelenatlas; dit verdient eerst de aandacht alvorens de gegevens worden gebruikt als basis voor (het ingrijpen in) een toelating.</p>	<p>Het Ctgb moet aandacht geven aan de opzet en governance van de Bestrijdingmiddelenatlas, en op een onafhankelijke wijze borgen dat de gegevens kwalitatief in orde zijn voordat deze ingezet kan worden als een instrument wat ingrijpt op de toelating.</p>	<p>Zoals in de beleidsregel is beschreven wordt de Bestrijdingsmiddelenatlas (BMA) uitgegeven door het Centrum voor Milieuwetenschappen Leiden en gefinancierd door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, in samenwerking met Rijkswaterstaat WVL, UvW, RIVM en Ctgb.</p> <p>De governance van de BMA valt niet onder de verantwoordelijkheid van het Ctgb. Bij opmerkingen omtrent de governance of kwaliteit van de BMA kunt u zich tot het ministerie van lenW wenden.</p> <p>Het gebruik van meetgegevens uit de bestrijdingsmiddelenatlas bij de toelating is niet nieuw. De monitoringsgegevens in de bestrijdingsmiddelenatlas worden vanaf ca. 2005 door het Ctgb bij iedere aanvraag tot toelating of wijziging daarvan gebruikt. In de Evaluation Manual van het Ctgb (hoofdstuk 6, water, paragraaf 2.3.4.2) wordt beschreven op welke wijze de data worden meegenomen.</p> <p>De voorgenomen beleidsregel voegt daaraan toe dat bestaande toelatingen kunnen worden herbeoordeeld, indien daar op grond van dezelfde monitoringsgegevens in de BMA aanleiding toe is.</p> <p>De BMA wordt in de voorgenomen beleidsregel dus niet als basis voor de toelating gebruikt. De monitoringsgegevens in de BMA geven alleen een aanwijzing dat de toelating mogelijk niet meer aan</p>
--	-----------	--------------	---	---	---

					de vereisten voldoet. Een herbeoordeling conform artikel 44 van Verordening (EU) 1107/2009 kan vervolgens uitwijzen of een ingreep in de toelating wel of niet nodig is.
CropLife NL <u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u>	4.	27-32	Leent de Bestrijdingsmiddelenatlas (BMA) zich als basis voor de toelating? De BMA is opgezet als monitoringstool en de waterschappen bepalen zelf de analysemethode, de frequentie en locatie van de monitoring.	De governance van de BMA is momenteel onduidelijk, evenals de afspraken die de kwaliteit en uniformiteit van de monitoring en monitoringsgegevens waarborgen. Het instellen van een coördinerend en/of toezichthoudend orgaan is hiervoor noodzakelijk. Naast het verplichtstellen van een uniforme analysemethode, ontwikkeld door ILOW laboratoria (zie hieronder), zijn er mogelijk nog andere aanpassingen nodig. CropLife NL is van mening dat de BMA, gezien de voorgestelde verandering van inzet, omgevormd moet worden tot een onafhankelijke organisatie en een aparte rechtspersoon	<p>Zoals in de beleidsregel is beschreven wordt de Bestrijdingsmiddelenatlas (BMA) uitgegeven door het Centrum voor Milieuwetenschappen Leiden en gefinancierd door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, in samenwerking met Rijkswaterstaat WVL, UvW, RIVM en Ctgb.</p> <p>De governance van de BMA valt niet onder de verantwoordelijkheid van het Ctgb. Bij opmerkingen omtrent de governance of kwaliteit van de BMA kunt u zich tot het ministerie van IenW wenden.</p> <p>Het gebruik van meetgegevens uit de bestrijdingsmiddelenatlas bij de toelating is niet nieuw. De monitoringsgegevens in de bestrijdingsmiddelenatlas worden vanaf ca. 2005 door het Ctgb bij iedere aanvraag tot toelating of wijziging daarvan gebruikt. In de Evaluation Manual van het Ctgb (hoofdstuk 6, water, paragraaf 2.3.4.2) wordt beschreven op welke wijze de data worden meegenomen.</p> <p>De voorgenomen beleidsregel voegt daaraan toe dat bestaande toelatingen kunnen worden herbeoordeeld, indien daar op grond van dezelfde monitoringsgegevens in de BMA aanleiding toe is. De BMA wordt in de voorgenomen beleidsregel</p>

					<p> dus niet als basis voor de toelating gebruikt. De monitoringsgegevens in de BMA geven alleen een aanwijzing dat de toelating mogelijk niet meer aan de vereisten voldoet. Een herbeoordeling conform artikel 44 van Verordening (EU) 1107/2009 kan vervolgens uitwijzen of een ingreep in de toelating wel of niet nodig is.</p>
<p>CropLife NL</p> <p><u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u></p>	5.	46-48	<p>De term 'niet-toetsbaar' is feitelijk niet langer van toepassing. Dankzij een nieuw ontwikkelde analysemethode door ILOW-laboratoria kunnen nu alle werkzame stoffen worden getoetst aan de toelatingsnorm. Daarnaast is een deel van de niet-toetsbare meetpunten in de BMA te wijten aan de keuze van de waterschappen voor een minder gevoelige analysemethode, waarbij de rapportagegrenzen relatief hoog liggen. Door het verplicht stellen van de ILOW-analysemethode voor alle waterschappen vervallen de niet-toetsbare meetpunten de komende jaren. Het hanteren van dit criterium als onderdeel van de beslisboom komt daarmee te vervallen.</p>	<p>De term 'niet-toetsbaar' is feitelijk niet langer van toepassing. Dankzij een nieuw ontwikkelde analysemethode door ILOW-laboratoria kunnen nu alle werkzame stoffen worden getoetst aan de toelatingsnorm. Daarnaast is een deel van de niet-toetsbare meetpunten in de BMA te wijten aan de keuze van de waterschappen voor een minder gevoelige analysemethode, waarbij de rapportagegrenzen relatief hoog liggen. Door het verplicht stellen van de ILOW-analysemethode voor alle waterschappen vervallen de niet-toetsbare meetpunten de komende jaren. Het hanteren van dit criterium als onderdeel van de beslisboom komt daarmee te vervallen.</p>	<p>Het beschikbaar zijn van een analysemethode die geschikt is voor monitoring van de toelatingsnorm in oppervlaktewater is een vereiste voor de toelating. We zijn het met uw opmerking eens dat er altijd al een voldoende geschikte analysemethode voor de toelatingsnorm is. Dit feit is echter ongewijzigd met de door u genoemde analysemethode, aangezien de beschikbaarheid van een analysemethode voor monitoring vanaf de eerste toelating van een gewasbeschermingsmiddel een vereiste is. Waterschappen gebruiken soms een analysemethode die de betreffende stof niet bij concentraties overeenkomend met de toelatingsnorm kan meten. Daarom is het begrip 'niet toetsbaar' in de beleidsregel opgenomen als 'uitslag van een meetpunt gerapporteerd als "niet aangetroffen, boven de norm (niet-toetsbaar)" in de Bestrijdingsmiddelenatlas ten gevolge van de boven het toelatingscriterium liggende rapportagegrens van de op het meetpunt gebruikte analysemethode.'</p> <p>Het Ctgb is niet bevoegd om de in het toelatingsdossier beschikbare analysemethode</p>

					<p>voor monitoring in oppervlaktewater of de ILOW-analysemethode voor alle waterschappen verplicht te stellen.</p> <p>Door de ontwikkeling en naar verwachting de inzet van verbeterde analysemethoden zal dit criterium van >25% niet-toetsbare locaties mettertijd minder relevant worden.</p>
<p>CropLife NL</p> <p><u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u></p>	6.	59-60	<p>Toelatingscriterium zoals gerapporteerd in de BMA. Moet dit niet zijn zoals in het dossier bij het Ctgb?</p>	<p>Houd de Ctgb-norm aan en niet de norm zoals te vinden in de BMA.</p>	<p>In de beleidsregel wordt in het algemeen al uitgegaan van de Europees vastgestelde toelatingsnormen die het Ctgb hanteert; in de toelichting (r. 148-151) wordt uitgelegd dat deze meestal gelijk zijn aan het toelatingscriterium in de BMA. Slechts in enkele gevallen is er een onderscheid, wanneer de toelatingsnormen per middel verschillen, bijvoorbeeld door informatie uit recentere beoordelingen. De strengste relevante toelatingsnorm wordt dan in de Bestrijdingsmiddelenatlas opgenomen als het toelatingscriterium. Deze wordt dan (zie artikel 2 van de voorgenomen beleidsregel) gehanteerd voor het identificeren van structureel overschrijdende stoffen. Bij de herbeoordeling (artikel 3 van de voorgenomen beleidsregel) wordt altijd getoetst aan de toelatingsnorm van het desbetreffende middel voor waterorganismen in oppervlaktewater.</p>
<p>CropLife NL</p> <p><u>Organisatie voor belangenbehartiging</u></p>	7.	62-63	<p>‘Toelatingsnorm voor een gewasbeschermingsmiddel gebaseerd op studies met waterorganismen’ is te vrijblijvend. Welke studies? Elke studie of</p>	<p>Hanteer alleen de toelatingsnorm uit het dossier en vastgesteld door het Ctgb.</p>	<p>Bij de toelating van gewasbeschermingsmiddelen worden volgens Europese richtlijnen onder Verordening 1107/2009 afgeleide aquatische toelatingsnormen vastgesteld, de Regulatory Acceptable Concentrations (RAC’s). Deze worden</p>

<p><u>ging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u></p>			<p>alleen wetenschappelijk peer-reviewed?</p>		<p>in de voorgenomen beleidsregel gehanteerd. Welke studies daarbij worden gebruikt is beschreven in de 'evaluation manual' van het Ctgb. Naar aanleiding van deze opmerking is de beschrijving van het begrip <i>Toelatingsnorm</i> in de definitieve versie van de beleidsregel aangescherpt.</p>
<p>LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO</p> <p><u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>	<p>8.</p>	<p>27-32</p>	<p>Op de eerste plaats is de BMA met een geheel ander doel dan inzet bij de toelating van gewasbeschermingsmiddelen: een landelijk beeld schetsen van gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater. Dit komt terug op verschillende manieren: aantal meetlocaties per waterschap, aantal meetmomenten, gebruikte analysepakketten en wijze verwerking resultaten. Er is niet één systematiek. Uit de beschikbare gegevens blijkt dat er grote verschillen zijn tussen waterschappen, meetpunten, e.d.</p> <p>Daarnaast is het onduidelijk hoe de kwaliteit van de gegevens in de atlas worden geborgd. Denk hierbij aan monsternamen, transport, traceerbaarheid, lab-accreditatie, toetsmethoden, berekening index, e.d.</p>	<p>De BMA is ingericht met een ander doel dan het gebruik door het Ctgb voor het beoordelen van de toelating van gewasbeschermingsmiddelen. De BMA heeft tot doel om op basis van bemonsteringslocaties en meetgegevens van regionale waterbeheerders een landelijk beeld van de gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater te geven. Kwaliteitsborging van het gehele systeem van monsternamen t/m publicatie in de BMA vraagt een herbeoordeling en aanpassing bij gebruik voor de herbeoordeling van middelen.</p>	<p>Zoals in de beleidsregel is beschreven wordt de Bestrijdingsmiddelenatlas (BMA) uitgegeven door het Centrum voor Milieuwetenschappen Leiden en gefinancierd door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, in samenwerking met Rijkswaterstaat WVL, UvW, RIVM en Ctgb.</p> <p>De governance van de BMA valt niet onder de verantwoordelijkheid van het Ctgb. Bij opmerkingen omtrent de governance of kwaliteit van de BMA kunt u zich tot het ministerie van IenW wenden.</p> <p>Het gebruik van meetgegevens uit de bestrijdingsmiddelenatlas bij de toelating is niet nieuw. De monitoringsgegevens in de bestrijdingsmiddelenatlas worden vanaf ca. 2005 door het Ctgb bij iedere aanvraag tot toelating of wijziging daarvan gebruikt. In de Evaluation Manual van het Ctgb (hoofdstuk 6, water, paragraaf 2.3.4.2) wordt beschreven op welke wijze de data worden meegenomen.</p> <p>De voorgenomen beleidsregel voegt daaraan toe dat bestaande toelatingen kunnen worden herbeoordeeld, indien daar op grond van dezelfde</p>

					<p>monitoringsgegevens in de BMA aanleiding toe is. De BMA wordt in de voorgenomen beleidsregel dus niet als basis voor de toelating gebruikt. De monitoringsgegevens in de BMA geven alleen een aanwijzing dat de toelating mogelijk niet meer aan de vereisten voldoet. Een herbeoordeling conform artikel 44 van Verordening (EU) 1107/2009 kan vervolgens uitwijzen of een ingreep in de toelating wel of niet nodig is.</p>
<p>LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO</p> <p><u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>	9.	46-48	<p>Of een stof niet-toetsbaar is, hangt af van de gebruikte analysemethode, welke weer samenhangt met de kosten en mogelijkheden van een lab. Een middel wordt eerst toegelaten als er een toetsmethode is. Het is aan de laboratoria en de waterschappen of ze de beschikbare toetsmethode willen gebruiken. Dit heeft veelal een kostenafweging. Dat een stof niet toetsbaar is, hangt niet samen met het kunnen analyseren, maar met beschikbare middelen en het willen inzetten van specifieke toetsmethodieken.</p> <p>Hiermee hebben besluiten door derden in de beslisboom effect op welke stoffen een tussentijdse beoordeling krijgen vanwege structurele overschrijdingen van de</p>	<p>Het criterium niet toetsbaar en de voorgestelde norm zijn niet houdbaar en moet daarom niet worden gebruikt.</p>	<p>Een analysemethode die geschikt is voor monitoring van de toelatingsnorm in oppervlaktewater is een vereiste voor de toelating. We zijn het met uw opmerking eens dat er altijd al een voldoende geschikte analysemethode voor de toelatingsnorm is, gezien deze vereiste. Waterschappen gebruiken soms echter een analysemethode die de betreffende stof niet bij concentraties overeenkomend met de toelatingsnorm kan meten. Aangezien het stoffen betreft die al bij lage concentraties effecten op waterorganismen kunnen hebben vindt het Ctgb het belangrijk om deze stoffen niet buiten de invloed van de voorgenomen beleidsregel te laten vallen, bijvoorbeeld doordat er te weinig toetsbare monitoringsresultaten zijn. Het Ctgb is een voorstander van het gebruiken van toetsbare analysemethoden door waterschappen aangezien dan wel duidelijk wordt in welke mate stoffen overschrijdend zijn.</p> <p>Bij stoffen die op meer dan een kwart van de meetpunten 'niet toetsbaar' zijn, wordt niet</p>

			norm. Binnen het geharmoniseerde toelatingsbeleid is toetsing juist een voorwaarde (zie art 29.1f van Vo. nr. 1107/2009).		<p>automatisch aangenomen dat er een significante correlatie met het toegelaten gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is. Maar deze kunnen niet worden uitgesloten, ook wanneer in de Bestrijdingsmiddelenatlas significante correlaties met landgebruik ontbreken. Zoals in de achtergrondnotitie en de toelichting van de atlas is aangegeven kan voor niet-toetsbare stoffen ook gebruik gemaakt worden van de correlatie tussen concentraties en landgebruik, zie https://www.bestrijdingsmiddelenatlas.nl/toelichtingen/koppeling, tabblad 'correlatie niet toetsbare stoffen'.</p> <p>Bij 'niet-toetsbare' stoffen die daarnaast voldoen aan de criteria in artikel 2 (overschrijdingsindex $\geq 0,01$ in elk van de 3 beschikbare kalenderjaren voorafgaand aan de datum van evaluatie en gemiddelde aantal overschrijdingen in deze 3 jaren ≥ 5) wordt naar alle toegelaten gebruiken gekeken en worden correlaties met concentraties uit de Bestrijdingsmiddelenatlas betrokken voor de herbeoordeling.</p>
LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO <u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u>	10.	59-60	Verwezen wordt naar de rapportage in de BMA. In https://www.bestrijdingsmiddelenatlas.nl/toelichtingen/normentoelating wordt wel een toelichting gegeven op het toelatingscriterium, maar dit maakt de definitie niet helder.	Neem een duidelijke definitie van het toelatingscriterium op.	<p>U verwijst naar de toelichting op het toelatingscriterium in de BMA, welke u niet duidelijk vindt.</p> <p>In de achtergrondnotitie bij de voorgenomen beleidsregel is het toelatingscriterium als volgt omschreven: De toelatingsnormen die het Ctgb hanteert worden afgeleid conform geldende Europese regelgeving en richtsnoeren. In enkele</p>

					gevallen kunnen de toelatingsnormen per middel verschillen, bijvoorbeeld door informatie uit recentere beoordelingen. De strengste relevante toelatingsnorm wordt in de Bestrijdingsmiddelenatlas opgenomen als het 'toelatingscriterium'.
LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO <u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u>	11.	62-63	In de Toelichting van de BMA inzake toelatingscriterium wordt in de 8e alinea het volgende gesteld: "De toelatingsnormen gelden uitdrukkelijk voor de kavelsloot naast behandelde percelen wanneer het gaat om gewasbeschermingsmiddelen. .... De toelatingsnormen zijn dus niet van toepassing op overige oppervlaktewaterlichamen.". In de BMA staan meetpunten in diverse waterlichamen, waardoor de basis voor toepassing van de normen ontbreekt.	De BMA gebruiken als basis voor de inschatting van de te verwachte overschrijdingen, maar niet als vaststaande data.	De monitoringsgegevens in de BMA worden in de voorgenomen beleidsregel alleen als een aanwijzing gebruikt dat de toelating mogelijk niet meer aan de vereisten voldoet. Een herbeoordeling conform artikel 44 van Verordening (EU) 1107/2009 kan vervolgens uitwijzen of een ingreep in de toelating wel of niet nodig is. Zie ook het antwoord op vraag 12, LTO
LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO <u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u>	12.	71	Er mist een definitie voor oppervlaktewater en ook helderheid over de kavelsloot (o.a. het effect van wel/geen droogstand tijdens de toepassingsperiode).	Definitie + toelichting toevoegen.	De voorgenomen beleidsregel gaat uit van de monitoringsgegevens in de BMA. In de BMA is een algemene begrippenlijst opgenomen. Hieruit volgt dat onder oppervlaktewater in de BMA wordt verstaan het zoete oppervlaktewater in Nederland, dus niet Waddenzee, Noordzee, zoute wateren in Zeeland (Oosterschelde etc.). Daarnaast hanteert het Ctgb een begrippenlijst, de zogenoemde DTW lijst, waarin verschillende watergangen worden gedefinieerd, zie Definitielijst termen Wettelijke

					<p>gebruiksvoorschriften Instructie gewasbeschermingsmiddelen College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (ctgb.nl)</p> <p>De toelatingsnormen gelden voor de kavelsloot naast behandelde percelen, waar de hoogste blootstelling van het oppervlaktewater wordt verwacht. In overige oppervlaktewateren wordt, bijvoorbeeld doordat verdunning en afbraak optreedt, een lagere concentratie van stoffen uit gewasbeschermingsmiddelen verwacht. Ook in deze oppervlaktewaterlichamen zou de toelatingsnorm dus niet mogen worden overschreden.</p> <p>Uw opmerking over het effect van wel/geen droogstand is ons niet duidelijk in relatie tot de voorgenomen beleidsregel. In kavelsloten die droogstaan zal er geen monitoring in oppervlaktewater mogelijk zijn.</p> <p>De meeste stoffen worden volgens een uitgebreid landelijke patroon gemonitord (veelal rond 500 locaties) waardoor er voor de meeste stoffen voldoende meetlocaties in kavelsloten kunnen zijn.</p> <p>Zie ook vraag 11, LTO</p>
MOB	13.	regel 46-48 Niet-	Belang van meetbaarheid binnen toelatingsnormen: Indien de toelatingsnorm van een werkzame stof lager ligt dan de	Herziening van Toelatingsnormen: Indien de rapportagegrens van de beschikbare analysemethoden hoger ligt dan de toelatingsnorm, zou de	Het beschikbaar zijn van een analysemethode die geschikt is voor monitoring van de toelatingsnorm in oppervlaktewater is een vereiste voor de toelating. Voor toegelaten

<u>Maatschappelijke organisatie(s)</u>		toetsbaar	<p>rapportagegrens van de huidige beschikbare analysemethoden, is het technisch onmogelijk om te beoordelen of een stof aanwezig is in het oppervlaktewater en of deze de normen overschrijdt. Dit leidt tot een situatie waarbij niet met zekerheid is vast te stellen of een stof aanwezig is boven de toelatingsnorm, dit is in strijd met het voorzorgsbeginsel en de verplichting om de volksgezondheid en de bescherming van het milieu te waarborgen.</p>	<p>betreffende stof niet toegelaten moeten worden totdat analysemethoden beschikbaar zijn die voldoende gevoelig zijn om de toelatingsnorm te toetsen.</p> <p>Tijdelijke Opschorting van Toelating: In gevallen waar de niet-meetbaarheid een probleem vormt, zou de toepassing van een werkzame stof opgeschort moeten worden, totdat adequaat meetbare methoden beschikbaar zijn.</p>	<p>gewasbeschermingsmiddelen is er daarom altijd een analysemethode voor monitoring in oppervlaktewater beschikbaar. Waterschappen gebruiken soms een analysemethode die de betreffende stof niet bij concentraties overeenkomend met de toelatingsnorm kan meten. Daarom is het begrip 'niet toetsbaar' in de beleidsregel opgenomen als 'uitslag van een meetpunt gerapporteerd als "niet aangetroffen, boven de norm (niet-toetsbaar)" in de Bestrijdingsmiddelenatlas ten gevolge van de boven het toelatingscriterium liggende rapportagegrens van de op het meetpunt gebruikte analysemethode.'</p>
<p>MOB</p> <p><u>Maatschappelijke organisatie(s)</u></p>	14.	regel 50-52	<p>Overschrijding - uitslag van een meetpunt waarbij de 90-percentiel concentratie van metingen binnen een kalenderjaar van een werkzame stof of metaboliet boven het toelatingscriterium is gerapporteerd in de Bestrijdingsmiddelenatlas.</p> <p>De 90 percentielwaarde is een maatstaf die geen recht doet aan de werkelijke toxische druk in het milieu, deze waarde houdt geen rekening met incidentele pieken die de maximaal aanvaardbare waarde bij de milieukwaliteitsnorm (MAC-KMN) overschrijden</p>	<p>Naast de 90 percentielwaarde zou ook de maximaal gemeten concentraties binnen een jaar, moeten worden meegenomen, om een beeld te krijgen van de potentiële ecologische risico's en de effecten op het bereiken van een goed ecologisch potentieel onder de KRW.</p> <p>Daarbij moet opgemerkt worden dat er sprake kan zijn van hysteresis als gevolg van eutrofiëring en te hoge toxische druk in het oppervlaktewater. Er moet een lagere gehalte bereikt worden om een goed ecologisch potentieel te bereiken dan de norm die vastgesteld is voor toxiciteit. Vrijwel geen enkel</p>	<p>De beleidsregel is ingericht om met name die stoffen te selecteren waarbij er aanwijzingen zijn dat er een relatie is tussen overschrijdingen en het toegestane gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Wanneer een middel volgens het gebruiksvoorschrift wordt toegepast worden geen grote uitschieters in de concentratie in het oppervlaktewater verwacht.</p> <p>U refereert in uw opmerkingen naar de KRW. Hierbij verwijzen we naar de inleiding boven deze tabel met opmerkingen uit de consultatie.</p> <p>U refereert in uw opmerkingen naar cumulatieve blootstelling en toxische druk. Deze onderwerpen vallen buiten de reikwijdte van de beleidsregel.</p>

			<p>waterlichaam voldoet op dit moment aan de criteria voor 'goed ecologisch potentieel'.</p> <p>Een hogere frequentie van bemonstering is noodzakelijk, om een nauwkeuriger beeld te krijgen van de impact en blootstelling van bestrijdingsmiddelen. De toepassing van bestrijdingsmiddelen loopt niet synchroon met de monitoring. Het gebruik leidt tot piekwaarden, die op dit moment grotendeels buiten beeld vallen en de werkelijke toxische druk in oppervlaktewateren hoger ligt dan gerapporteerd wordt.</p> <p>Er is op dit moment een sterk wisselende frequentie in bemonstering en per beheerder jaarlijks wisselend scala aan stoffen dat wordt gemeten</p> <p>Er is een duidelijke relatie gevonden tussen blootstelling aan mengsels van stoffen en de ecologische toestand, in diverse onderzoeken. Toenemende toxiciteit van oppervlaktewater gaat samen met toenemende toxische effecten. Alleen oppervlaktewateren met lage toxiciteit hebben een gezond ecosysteem.</p>	<p>De frequentie van monitoring door de waterschappen valt niet onder de verantwoordelijkheid van het Ctgb.</p>
--	--	--	---	---

				https://www.nature.com/articles/s41598-020-71537-2 https://www.stowa.nl/sites/default/files/assets/PUBLICATIES/Publicaties%202016/STOWA%202016-15/STOWA%202016-15B.pdf	
MOB <u>Maatschappelijke organisatie(s)</u>	15.		Overschrijdingsindex. Deze index is onvoldoende genuanceerd en leidt naar verwachting tot een positiever beeld dan gerechtvaardigd. Bovendien biedt de voorgestelde tweedeling onvoldoende houvast voor het prioriteren van herbeoordelingsprocedures	Overschrijdingen worden in het voorstel ingedeeld in twee categorieën: zwaar (5 punten) en licht (1 punt). In de categorie 'licht' zitten dan stoffen die 4x de norm overschrijden, en dus bijna in de zware categorie thuishoren. Deze stoffen staan op dezelfde hoogte als stoffen met een overschrijding van 'slechts' 1x de norm. En aan de andere kant van het spectrum: in de voorgestelde tweedeling wordt aan een stof met een overschrijdingsfactor van 10 hetzelfde belang toegekend als een stof met factor 5. Het hanteren van een tweedeling leidt tot een positiever beeld dan de werkelijkheid rechtvaardigt.	U stelt voor om in de BMA voor de index uit de 'Top overschrijdende stoffen' de werkelijke factor van overschrijding voor de puntenindeling te gebruiken in plaats van de tweedeling in 1 of 5 punten. Het doel van de voorgenomen beleidsregel is om stoffen te identificeren waarbij er mogelijk een relatie tussen overschrijdingen en het toegestane gebruik conform het wettelijk gebruiksvoorschrift van toegelaten gewasbeschermingsmiddelen bestaat en deze te onderscheiden van stoffen waarbij andere oorzaken van overschrijding van het toelatingscriterium in oppervlaktewater de overhand hebben. Bij het gebruiken van de werkelijke factor van overschrijden zullen 'uitschieters' de ranking van de 'Top overschrijdende stoffen' sterk gaan beïnvloeden. Dit is ongewenst aangezien Het Ctgb overschrijdingen als 'structureel' indeelt aan de hand van andere criteria (artikel 2) zoals toegelicht in de concept beleidsregel en de achtergrondnotitie, nl. bij het optreden van veelvuldige overschrijdingen, over meerdere jaren en op meerdere meetpunten. In de achtergrondnotitie bij de voorgenomen beleidsregel is beschreven dat het Ctgb kiest voor

					het gebruikmaken van de overschrijdingsindex omdat daarmee ook de mate van overschrijding (in enige mate) wordt meegewogen.
MOB <u>Maatschappelijke organisatie(s)</u>	16.		Toelatingsnorm	<p>Er zou een beoordeling moeten plaatsvinden op basis van de toxiciteitsequivalenten methode zoals die ook recent is geadviseerd bij het uitvaardigen van een nieuwe strengere gezondheidskundige norm voor PFAS. En/of er de berekening van totale toxische druk als gevolg van de aanwezigheid van een cocktail aan bestrijdingsmiddelen, zou moeten worden meegenomen. Zoals blijkt uit de gegevens van de Atlas Natuurlijk Kapitaal.</p> <p>https://www.atlasnatuurlijkkapitaal.nl/nieuws/nieuw-zicht-op-toxische-druk-in-nederlands-oppervlaktewater</p> <p>De huidige toelatingsnorm van het Ctgb gaat uit van een theoretische afwezigheid van andere toxische drukfactoren, een situatie die in de praktijk nooit voorkomt. Zo worden op dit moment alle middelen die hetzelfde werkingsmechanisme hebben (zoals bijvoorbeeld de acetylcholinesteraseremming) individueel beoordeeld, terwijl de meeste bestrijdingsmiddelen grotendeels op dezelfde werkingsmechanismen berusten.</p>	<p>U refereert in uw opmerkingen naar de toxiciteitsequivalenten methode in relatie tot de gezondheidskundige norm voor PFAS. Dit onderwerp valt buiten de reikwijdte van de voorgestelde beleidsregel, die betrekking heeft op structureel overschrijdende stoffen in oppervlaktewater.</p> <p>Bij het afleiden van de toelatingsnorm wordt uitgegaan van de concentratie waarbij geen effecten worden waargenomen bij het meest gevoelige testorganisme, waarna de toelaatbare concentratie vanwege onzekerheden met betrekking tot de gevoeligheid van (niet geteste) organismen bij Tier 1 standaard wordt verlaagd door een aanvullende factor van 10 (chronische testen) tot 100 (acute testen) toe te passen. Verfijningen (Tier 2 en 3) hebben vaak specifieke andere veiligheidsfactoren. Als er onzekerheden zijn bij een studie corrigeren we soms voor de onzekerheid door de veiligheidsfactor te verhogen.</p> <p>Voor uw opmerking over gecombineerde blootstelling, zie het antwoord op vraag 14, MOB.</p>

<p>NAV</p> <p><u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>	<p>17.</p>	<p>Het is ons niet duidelijk wanneer een meetpunt in een bepaald jaar als normoverschrijdend wordt geclassificeerd. We nemen aan dat er meerdere metingen per jaar zijn, en indien dat zo is, is dan een meetpunt boven de norm als één van die metingen boven de norm is of het gemiddelde of iets anders? Dat maakt ons inziens nogal veel uit voor de ecotoxicologische effecten en beïnvloedt dus de noodzaak tot herbeoordeling.</p>		<p>In de voorgenomen beleidsregel wordt in de begrippenlijst in artikel 1 uitgelegd dat een overschrijding op een bepaald meetpunt pas in de BMA wordt gerapporteerd wanneer de 90-percentiel concentratie van metingen binnen een kalenderjaar van een werkzame stof of metabooliet boven het toelatingscriterium valt. Eén of enkele kleine overschrijdingen gemeten binnen een kalenderjaar op een bepaalde locatie leiden daardoor meestal niet tot een overschrijding voor het betreffende meetpunt.</p> <p>Voor toelichting op de wijze van aggregatie van de verschillende metingen per jaar tot 1 normoverschrijdingswaarde per locatie, zie https://www.bestrijdingsmiddelenatlas.nl/toelichtingen/berekeningenbewerking</p>
<p>PAN</p> <p><u>Maatschappelijke organisatie(s)</u></p>	<p>18.</p>	<p>De toelating norm van het Ctgb is gebaseerd op industriedata waarvan de betrouwbaarheid niet vaststaat. Een enorm belangenconflict immers Bovendien zijn alle data uit de openbare literatuur genegeerd. Het Ctgb dient daarom direct de normen van de KRW over te nemen die wel op wetenschappelijke wijze zijn vastgesteld. Waar deze (nog) ontbreken, zal het Ctgb zelf echte normen afleiden uit alle beschikbare data (art 4, meest recente inzichten) .</p>	<p>Verlaat de huidige normen die het ecosysteem niet beschermen</p>	<p>U refereert naar de kaderrichtlijn water (KRW). Voor de beantwoording van deze opmerking en nadere toelichting op dit onderwerp verwijzen we naar de algemene inleiding boven deze tabel.</p> <p>Bij de toelating van gewasbeschermingsmiddelen worden volgens Europese richtlijnen onder Verordening 1107/2009 afgeleide aquatische toelatingsnormen vastgesteld, de Regulatory Acceptable Concentrations (RAC's). Deze worden in de voorgenomen beleidsregel gehanteerd. Welke studies daarbij worden gebruikt is beschreven in de 'evaluation manual' van het Ctgb. Deze toelatingsnormen kunnen verschillen van de milieukwaliteitsnormen die voor de KRW richtlijn (2000/60/EG) worden afgeleid, onder</p>

					<p>meer doordat verschillende methodiek wordt gebruikt. Dit leidt vaak (maar niet altijd) tot een kritischere KRW-norm.</p> <p>Alle gegevens over de aquatische toxiciteit van werkzame stoffen die in het kader van de Verordening zijn geleverd, dienen ook te worden meegenomen voor het afleiden van KRW-normen.</p>
PAN <u>Maatschappelijke organisatie(s)</u>	19.		De historische fout om van elk bestrijdingsmiddelen een toxische waarde af te leiden, mag nu eindelijk wel eens verlaten worden. Wat een onwetenschappelijke aanpak om te doen alsof elk bestrijdingsmiddel z'n werk doet in een verder schone wereld Men mag dus onmogelijk voor dat bestrijdingsmiddel alle 'vervuilingsruimte' claimen. Er moet een einde komen aan dit wetenschappelijke wangedrag.	Voer minimaal een factor 10 (allocatie) in bovenop de KRW norm en kijk dan naar overschrijdingen.	<p>Voor een toelichting op het toelatingsbeleid voor gewasbeschermingsmiddelen verwijzen we naar de algemene inleiding boven deze tabel.</p> <p>Het Ctgb kan alleen via de beoordelingsmethodiek besluiten of een gewasbeschermingsmiddel toelaatbaar is; een middel is toelaatbaar wanneer het voldoet aan de Europese toelatingsvereisten volgens Verordening (EU) 1107/2009.</p>
PAN <u>Maatschappelijke organisatie(s)</u>	20.		stoffen die niet toetsbaar zijn, waarvan de rapportagegrens boven het toelatingscriterium ligt, moeten niet toegelaten worden /of de toelating moet in getrokken worden.		Het beschikbaar zijn van een analysemethode die geschikt is voor monitoring van de toelatingsnorm in oppervlaktewater is een vereiste voor de toelating. Voor toegelaten gewasbeschermingsmiddelen is er daarom altijd een analysemethode voor monitoring in oppervlaktewater beschikbaar. Waterschappen gebruiken soms een analysemethode die de betreffende stof niet bij concentraties overeenkomend met de toelatingsnorm kan meten. Daarom is het begrip 'niet toetsbaar' in de

					beleidsregel opgenomen als ‘uitslag van een meetpunt gerapporteerd als “niet aangetroffen, boven de norm (niet-toetsbaar)” in de Bestrijdingsmiddelenatlas ten gevolge van de boven het toelatingscriterium liggende rapportagegrens van de op het meetpunt gebruikte analysemethode.’
RAO KRW Regio Rijn-West, RBO KRW Regio Rijn-West <u>Samenwerkings platform van provincies, gemeenten, waterschappen en Rijkswaterstaat voor KRW deelstroomgebied Rijn-West</u>	21.		Huidige toetsmethodiek niet beschermend voor KRW overschrijdingen. De definitie van normoverschrijding voor een gewasbeschermingsmiddel (GBM) is gebaseerd op een overschrijding van het toetsingscriterium met het 90-percentiel van een meetreeks voor een GBM op een meetpunt. Deze aanpak beschermt het watersysteem onvoldoende, omdat hiermee een overschrijding van KRW normen (JG-MKN en MAC-MKN) niet kan worden uitgesloten. Niet voor niets hanteert de KRW een beoordeling waarbij naast het jaargemiddelde ook de maximale concentratie genormeerd is.	Harmoniseer de toetsmethodiek van het Ctgb met de toetsmethodiek van de KRW zodanig dat, bij gebruik volgens toepassingsvoorschrift, KRW normoverschrijding van toegelaten GBM wordt voorkomen. Niet alleen voor piekconcentraties maar ook voor jaargemiddelde concentraties. Dit is conform het advies van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) aan de voormalige regering en het voornemen van de voormalige regering naar aanleiding van een door de Tweede Kamer aangenomen motie hierover. <i>Bron: Min. I&W, Kamerbrief Voortgang waterkwaliteitsbeleid en KRW, 27 juni 2024.</i>	U refereert naar de kaderrichtlijn water (KRW). Bij de beoordeling van gewasbeschermingsmiddelen worden Europese toelatingsnormen voor oppervlaktewater afgeleid, op grond van Verordening 1107/2009. Deze toelatingsnormen kunnen verschillen van de milieukwaliteitsnormen die voor de KRW richtlijn (2000/60/EG) worden afgeleid, onder meer doordat verschillende methodiek wordt gebruikt. Voor nadere toelichting op dit onderwerp zie de inleiding boven deze tabel met opmerkingen uit de consultatie.
Unie van waterschappen <u>Vereniging voor belangenbehartiging van de waterschappen</u>	22.		De toelatingsnorm is ontwikkeld om piekgehalten door druppeldrift bij een bespuiting aan te toetsen. Daarmee is het qua waternorm het beste te vergelijken met de MAC norm; de krw / waternorm voor acute tox.	Overschrijding van de AA zou reden moeten zijn te kijken naar inperkingen toelating. Uit de huidige beleidsregeltekst blijkt niet duidelijk, of dit nu gebeurt. Het is niet duidelijk of- en zo ja hoe - overschrijding van de AA meetelt	Overschrijding van de MKN_AA of JG-MKN wordt niet meegenomen in de voorgenomen beleidsregel. In de BMA kan bij de overschrijdingsindex in de tabel top overschrijdende stoffen worden geselecteerd op welk type norm de overschrijdingsindex betrekking heeft. Het Ctgb dient aan volgens

			<p>Echter daarnaast hebben veel gewasbeschermingsmiddelen ook een jaargemiddelde norm (in het Engels: Annual Average), die staat voor chronische blootstelling. Bij sommige middelen is de AA norm hetzelfde als de MAC; er zijn er echter ook waar de AA meer dan een factor 1000 strenger is. Bij diverse stoffen met een veel strengere AA in vergelijking met de MAC, wordt de AA norm overschreden maar de MAC niet.</p>	<p>in de index van de bestrijdingsmiddelenatlas.</p> <p>Ook is de terminologie wat verwarrend. Waar het CTGB in de concept beleidsregel praat over structurele overschrijdingen kan een waterbeheerder dit lezen als overschrijding van de AA.</p>	<p>Verordening (EU) 1107/2009 afgeleide toelatingsnormen te toetsen. In de voorgenomen beleidsregel is dus uitgegaan van het 'toelatingscriterium gewasbeschermingsmiddelen' in de BMA.</p> <p>In de voorgenomen beleidsregel en de toelichting daarop staat duidelijk vermeld dat het Ctgb toetst aan de toelatingsnormen voor oppervlaktewater, conform geldende Europese regelgeving en richtsnoeren. De AA wordt niet vermeld in de voorgenomen beleidsregel.</p> <p>Zie ook de algemene inleiding boven deze tabel met opmerkingen uit de consultatie.</p>
<p>Unie van waterschappen</p> <p><u>Vereniging voor belangenbehartiging van de waterschappen</u></p>	23.		<p>Het Ctgb gaat uit van toelatingscriteria, niet van normen, bij het bepalen van probleemstoffen. In de loop der tijd worden de normen van stoffen vaak strenger dan de toelatingscriteria. De normen geven het daadwerkelijke effect van een stof weer. Het Ctgb zou dus rekening moeten houden met normen en toxiciteit van de stoffen, niet met toelatingscriteria. Als dat wettelijk niet mogelijk is, zou wellicht een waarschuwingssysteem kunnen worden ingesteld als bekend is dat</p>		<p>De veronderstelling dat het toelatingscriterium geen norm zou zijn is niet correct. Bij de toelating van gewasbeschermingsmiddelen worden volgens Europese richtlijnen onder Verordening 1107/2009 afgeleide aquatische toelatingsnormen vastgesteld, de Regulatory Acceptable Concentrations (RAC's). Deze worden in de voorgenomen beleidsregel gehanteerd. Welke studies daarbij worden gebruikt is beschreven in de 'evaluation manual' van het Ctgb. Deze normen verschillen soms (maar niet altijd) van normen afgeleid onder de KRW.</p> <p>Zie ook de algemene inleiding boven deze tabel met opmerkingen uit de consultatie.</p>

			een stof schadelijke gevolgen heeft, maar het Ctgb daar vanuit hun bevoegdheid niks aan kan doen.		
Artikel 2. Structurele overschrijdingen van het toelatingscriterium voor oppervlaktewater					
Agrodis <u>Organisatie voor belangenbehartiging toeleveranciers van de Nederlandse land- en tuinbouwsector</u>	24.	73-94	De juridische borging en de wetenschappelijke onderbouwing van deze index moeten duidelijk zijn om toekomstige geschillen te voorkomen. Wij verzoeken het Ctgb om meer transparantie en documentatie van de keuzes die hebben geleid tot de vaststelling van deze index.	Wij stellen voor dat de methodologie achter de berekening van de overschrijdingsindex nader wordt onderzocht. Wij adviseren dat het proces van identificatie van stoffen als structureel overschrijdend volledig transparant is. Dit houdt in dat er inzicht wordt gegeven in de gebruikte monitoringsdata, analysemethodes en de stappen die leiden tot een classificatie. Wij raden het Ctgb aan om deze transparantie te waarborgen om de geloofwaardigheid en het vertrouwen in het herbeoordelingsproces te versterken.	<p>Het Ctgb is transparant over de voorgestelde beleidsregel. Het Ctgb wil ervaring uit de praktijk en visies uit de maatschappij meewegen bij het uitwerken van beleid en werkwijzen. Nieuw beleid, zoals de voorgestelde beleidsregel, wordt daarom gedurende enkele weken op de website van het Ctgb openbaar geconsulteerd, zodat bedrijven, ngo's, burgers en mede-overheden daarop hun inbreng kunnen leveren. De voorgenomen beleidsregel is dus openbaar en iedereen kan inzicht krijgen in de afwegingen van het Ctgb bij de voorgenomen beleidsregel.</p> <p>Het juridisch kader waarop de voorgenomen beleidsregel is gebaseerd is in de achtergrondnotitie toegelicht. De methodologie achter de berekening van de overschrijdingsindex is toegelicht in de voorgenomen beleidsregel, in de achtergrondnotitie en in de Bestrijdingsmiddelenatlas zelf. De criteria voor identificatie van structureel toelatingsnorm overschrijdende stoffen worden zowel in de toelichting op de beleidsregel als in de achtergrondnotitie toegelicht.</p> <p>De criteria betreffen beleidskeuzes en de uitleg maakt helder hoe deze zijn onderbouwd.</p>

<p>Agrodis</p> <p><u>Organisatie voor belangenbehartiging toeleveranciers van de Nederlandse land- en tuinbouwsector</u></p>	25.	75-90	<p>Agrodis heeft zorgen over dat een kleine groep telers die mogelijk de overschrijdingen veroorzaken, funest kunnen zijn voor de gehele sector wanneer dit leidt tot herbeoordeling van de stoffen</p>	<p>Oproep aan Ctgb om de beslisboom uit te breiden met een aantal stappen waardoor dit risico wordt meegenomen en meegewogen.</p>	<p>Stoffen die de toelatingsnormen niet structureel overschrijden zullen met de voorgenomen beleidsregel niet worden herbeoordeeld.</p> <p>De beleidsregel is met onafhankelijke criteria ingericht om alleen die stoffen te selecteren waarbij er aanwijzingen zijn dat er een relatie is tussen overschrijdingen en het toegestane gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Met de beleidsregel worden stoffen die het toelatingscriterium structureel overschrijden onderscheiden van stoffen waarbij geen of slechts incidentele overschrijdingen in de BMA worden gerapporteerd. Bij incidentele overschrijdingen is de kans groot dat dit niet aan de toelatingsvoorwaarden maar aan bijvoorbeeld oneigenlijk gebruik te wijten is.</p>
<p>Agrodis</p> <p><u>Organisatie voor belangenbehartiging toeleveranciers van de Nederlandse land- en tuinbouwsector</u></p>	26.		<p>Het koppelen van normoverschrijding direct aan een toelating van een middel is disproportioneel.</p>	<p>De beleidsregel aanpassen zodat er een aantal stappen zijn voordat de stof aan herbeoordeling wordt blootgesteld.</p>	<p>De veronderstelling dat normoverschrijding van een stof in de voorgenomen beleidsregel direct aan een toelating van een middel wordt gekoppeld is niet correct.</p> <p>Eerst worden met onafhankelijke criteria (zie artikel 2 van de voorgenomen beleidsregel) stoffen geïdentificeerd waarbij er aanwijzingen zijn dat er een relatie is tussen overschrijdingen in oppervlaktewater en het toegestane gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.</p> <p>De beleidsregel voorziet in de mogelijkheid een tussentijdse herbeoordeling van middelen op basis</p>

					<p>van die stoffen uit te voeren. Zie voor nadere informatie over de afweging of een herbeoordeling nodig is de toelichting op de voorgenomen beleidsregel en de achtergrondnotitie.</p> <p>Een herbeoordeling van een gewasbeschermingsmiddel betekent niet altijd dat het nodig is om in de toelating in te grijpen. Wanneer uit de herbeoordeling volgt dat het middel nog steeds voldoet aan de toelatingseisen dienen de overschrijdingen op een andere manier te worden aangepakt.</p>
CLM <u>Onderzoeks- en adviesbureau op het gebied van landbouw, voedsel, natuur</u>	27.	Art. 2	<p>We zijn positief over deze beleidsregel. De regel maakt het beleid explicieter, waardoor het beter toegepast kan worden en is een instrument om de structurele overschrijdingen in de toekomst te voorkomen.</p> <p>Wel kent ons inziens de concept beleidsregel nu enkele knelpunten waardoor de regel onvoldoende effectief kan blijken. Er wordt in de beleidsregel veel waarde gehecht aan een significante correlatie met het toegelaten landgebruik. Door hieraan vast te houden verliest de regel sterk aan waarde. We zien regelmatig dat die correlatie</p>		<p>Structurele overschrijdingen hoeven niet altijd door het toegelaten gebruik veroorzaakt worden. Er kunnen andere oorzaken zijn, zoals onjuist gebruik of extreme weersomstandigheden in een bepaald jaar. De intentie van de beleidsregel is om het onderscheid te maken tussen overschrijdingen veroorzaakt door het toegelaten gebruik en andere oorzaken. Daarvoor zijn de betreffende criteria in de beleidsregel opgenomen.</p> <p>Daarom gaat het Ctgb in de voorgenomen beleidsregel in principe uit van significante correlaties tussen landgebruik en overschrijdingen in de BMA. Wanneer daar reden toe is worden ook de correlaties met concentratie meegenomen; bij stoffen waarbij op meer dan 25 procent van de locaties niet-toetsbare analysemethoden zijn gebruikt, aangezien dan onbekend is of de</p>

			moeilijk te leggen is en dat dan de conclusie is dat er niet ingegrepen kan worden. Zo komt er geen einde aan structurele overschrijdingen. Er moet ook ingegrepen kunnen worden als de overschrijdingen niet naar een individueel gewas herleid kunnen worden.		toelatingsnorm op de betreffende locaties wordt overschreden. Op basis van een eerste analyse van de monitoringsresultaten van 2020 – 2022 zijn er bij structureel overschrijdende stoffen veelal significante correlaties met toegelaten gebruik.
CLM <u>Onderzoeks- en adviesbureau op het gebied van landbouw, voedsel, natuur</u>	28.		Op het moment dat er structurele overschrijdingen zijn waarvan de herkomst niet bekend is, moeten aanvullende toelatingen niet mogelijk zijn, ook als de aanvullende toelating relatief klein is.		Zie ook het antwoord op bovenstaande vraag van CLM en de algemene inleiding boven de tabel. Als de herkomst van overschrijdingen niet bekend is kan niet worden geconcludeerd dat deze worden veroorzaakt door het toegelaten gebruik. Het Ctgb kan alleen via de beoordelingsmethodiek besluiten of een gewasbeschermingsmiddel toelaatbaar is; een middel is toelaatbaar wanneer het voldoet aan de Europese toelatingsvereisten volgens Verordening (EU) 1107/2009.
CropLife NL <u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u>	29.	75-97	De voorgestelde beslisboom kan als eerste filter dienen om “probleemstoffen” te identificeren. Een gedetailleerde analyse is echter noodzakelijk om definitief te kunnen besluiten dat de stof “structureel overschrijdend is”. Zo moet bv geografische spreiding ook bekeken worden (het kan een gebiedsspecifiek probleem zijn, in de hand gewerkt door een targeted	Maak in regel 76 gebruik van de term “potentieel structureel overschrijdende stof”	Na het identificeren van structureel toelatingsnorm overschrijdende stoffen uit gewasbeschermingsmiddelen zal het Ctgb eerst overwegen of een tussentijdse herbeoordeling zinvol is (zijn er verbeterde blootstellingsmodellen of methodieken na de originele toelating beschikbaar gekomen?). Op basis van een eerste analyse van de monitoringsresultaten van 2020 – 2022 lijkt dit het geval te zijn bij middelen op basis van de meeste stoffen die met behulp van de voorgestelde

			monitoring door het waterschap). Zie ook de volgende opmerkingen hieronder.		criteria worden aangewezen als structureel toelatingsnorm overschrijdende stof. We nemen deze suggestie daarom niet over. Het is denkbaar dat geografische spreiding in bepaalde gevallen aanvullende informatie kan geven over mogelijke oorzaken van de normoverschrijdingen, maar het is niet altijd mogelijk om hier conclusies aan te verbinden. Het Ctgb dient Verordening (EG) nr. 1107/2009 uit te voeren en kan wel op grond van artikel 44 van Verordening (EG) nr. 1107/2009 middels een herbeoordeling bekijken of bij middelen op basis van structureel toelatingsnorm overschrijdende stoffen nog steeds wordt voldaan aan de toelatingseisen. Als dat het geval is, zal het Ctgb niet ingrijpen in de toelating. Conform artikel 44 lid 2 krijgt de houder van de toelating de mogelijkheid om opmerkingen te formuleren of nadere gegevens te verstrekken wanneer het Ctgb voornemens is om de toelating te wijzigen of in te trekken.
CropLife NL <u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u>	30.	88-89	Significante correlatie met één of meer landgebruiktypen. De landgebruiktypen in de BMA zijn indicatief en komen regelmatig niet overeen met de realiteit. Soms wordt er een correlatie gelegd met teelten waarin het middel niet toegelaten is. Experts van de BMA hebben ook altijd aangegeven dat de (cor)relaties met de landgebruiktypen slechts indicatief zijn	Laat dit criterium vervallen, omdat er vanuit de BMA geen wetenschappelijke correlatie te leggen valt tussen werkzame stof en landgebruiktypen. Deze correlaties zijn slechts indicatief.	Wij zijn het met u eens dat, wanneer de BMA een correlatie met een toegelaten (land)gebruik aangeeft, dit nog geen bewijs is dat normoverschrijdingen worden veroorzaakt door het toegelaten gebruik waarmee een correlatie wordt gevonden. Daarom neemt het Ctgb geen besluiten op grond van enkel correlaties uit de BMA. Het optreden van correlaties in de BMA van landgebruik met normoverschrijdingen, gezamenlijk met het voldoen aan de overige criteria voor structureel toelatingsnorm overschrijdende stoffen uit artikel 2 van de beleidsregel, is echter een aanwijzing dat het

					betreffende gebruik van gewasbeschermingsmiddelen mogelijk niet meer aan de toelatingseisen voldoet. Het Ctgb kan wel op grond van artikel 44 van Verordening (EG) nr. 1107/2009 middels een herbeoordeling bekijken of middelen op basis van structureel toelatingsnorm overschrijdende stoffen, waarbij er correlaties met toegelaten gebruik worden gevonden, nog steeds voldoen aan de toelatingseisen.
CropLife NL <u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u>	31.	90	Een percentage $\geq 25\%$ van de meetpunten is niet toetsbaar. Niet-toetsbaarheid heeft, door de recent ontwikkelde analysemethode van ILOW laboratoria, alleen nog te maken met de keuze van het waterschap om een minder gevoelige methode te gebruiken en niet met het feit dat de rapportagegrenzen hoger zijn dan de toelatingsnormen (zie ook punt 7). Door het verplichten van het gebruikmaken van de ILOW analysemethode zijn alle werkzame stoffen toetsbaar geworden en zullen de niet-toetsbare meetpunten gaan verdwijnen. Hierdoor komt dit criterium te vervallen.	Door het verplichten van het gebruikmaken van de ILOW analysemethode zijn alle werkzame stoffen toetsbaar geworden en zullen de niet-toetsbare meetpunten gaan verdwijnen. Hierdoor komt dit criterium te vervallen.	Zie opmerking 2 (Croplife). Het Ctgb is niet bevoegd om de in het toelatingsdossier beschikbare analysemethode voor monitoring in oppervlaktewater of de ILOW-analysemethode voor alle waterschappen verplicht te stellen.
CropLife NL <u>Organisatie voor</u>	32.	92-94	Gemiddeld aantal overschrijdende meetpunten ≥ 5 . Hoe worden meetpunten die dicht bij elkaar liggen hierin meegewogen?	Corrigeer voor meetpunten die heel dicht bij elkaar liggen en waarbij binnen een bepaalde periode een overschrijding van eenzelfde werkzame	U doelt op meetpunten die zowel ruimtelijk als temporeel dicht bij elkaar liggen. Dit zou een gebied met drie hydrologisch nabijgelegen meetpunten betreffen die gedurende een periode

<u>belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u>			Sommige punten liggen zo dicht bij elkaar dat je te maken kunt hebben met één overschrijding, maar die bijvoorbeeld wordt gemeten op drie punten die dichtbij elkaar liggen en dan gaat gelden als drie overschrijdingen.	stof wordt aangetroffen. Tref je op meetpunten in de nabijheid van elkaar overschrijdingen aan van eenzelfde werkzame stof binnen een korte periode dan geldt deze overschrijding als één i.p.v. meerdere overschrijdingen.	van drie jaar gelijktijdige overschrijdingen laten zien. Dit lijkt een uitzonderlijke situatie. Het is denkbaar dat geografische spreiding van overschrijdingen in bepaalde gevallen aanvullende informatie kan geven, maar het is niet altijd mogelijk om hier conclusies aan te verbinden. Conform artikel 44 lid 2 krijgt de houder van de toelating de mogelijkheid om opmerkingen te formuleren of nadere gegevens te verstrekken wanneer het Ctgb voornemens is om de toelating te wijzigen of in te trekken.
CropLife NL <u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u>	33.			Aangeven hoe om te gaan met afronden van het berekende gemiddelde aantal overschrijdende meetpunten.	Naar aanleiding van deze opmerking is artikel 2 b) aangepast naar 'Het gemiddelde aantal overschrijdende meetpunten <i>afgerond naar hele getallen</i> over de in de Bestrijdingsmiddelenatlas gerapporteerde periode van de 3 beschikbare kalenderjaren voorafgaand aan de datum van evaluatie is ≥ 5 .
KAVB <u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u>	34.		Als bron van overschrijdingen gebruikt het Ctgb de monitoringsgegevens uit de bestrijdingsmiddelenatlas (BMA). Vruchtwisseling, het is niet altijd gezegd dat een akkerbouwgewas altijd wordt afgewisseld met een		Wij zijn het met u eens dat, wanneer de BMA een correlatie met een toegelaten (land)gebruik aangeeft, dit nog geen bewijs is dat normoverschrijdingen worden veroorzaakt door het toegelaten gebruik waarmee een correlatie wordt gevonden. Daarom neemt het Ctgb geen besluiten op grond van enkel correlaties uit de BMA. Het optreden van correlaties in de BMA van landgebruik met normoverschrijdingen, gezamenlijk met het voldoen aan de overige

			<p>akkerbouwgewas. Meetpunten in de BMA blijven hetzelfde maar de gewassen rouleren. Uit vele gebiedsprojecten samen met diverse waterschappen blijkt hoe lastig het is om een overschrijding te duiden en richten naar een bepaalde teelt. Ctgb neemt de BMA aan als feit. Een meetpunt gerelateerd aan een sector verandert niet. Vele gewassen veranderen ieder jaar. Het hard maken dat een bepaald gevonden chemische stof wijst naar een bepaalde teelt is niet te herleiden vanuit de BMA. Zeker niet daar ook nog vergelijkbare stoffen in diverse teelten worden toegepast.</p>		<p>criteria voor structureel toelatingsnorm overschrijdende stoffen uit artikel 2 van de beleidsregel, is echter een aanwijzing dat het betreffende gebruik van gewasbeschermingsmiddelen mogelijk niet meer aan de toelatingseisen voldoet. Het Ctgb kan wel op grond van artikel 44 van Verordening (EG) nr. 1107/2009 middels een herbeoordeling bekijken of middelen op basis van structureel toelatingsnorm overschrijdende stoffen, waarbij er correlaties met toegelaten gebruik worden gevonden, nog steeds voldoen aan de toelatingseisen.</p>
<p>KAVB</p> <p><u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>	35.		<p>Het Ctgb kijkt naar de meest recente jaren in de Bestrijdingsmiddelen en wil op basis hiervan overgaan tot een mogelijke heroverweging. Drie jaar wordt dus gezien als structureel. Het Ctgb voert geen nadere bron- of oorzakaanalyse uit. Dit is essentieel voor het nemen van eventuele maatregelen vanuit. Maatregelen moeten effectief en</p>		<p>De voorgenomen beleidsregel is ingericht met onafhankelijke criteria om alleen die stoffen te selecteren waarbij er aanwijzingen zijn dat er een relatie is tussen overschrijdingen en het toegestane gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Een herbeoordeling conform artikel 44 van Verordening (EU) 1107/2009 kan vervolgens uitwijzen of een ingreep in de toelating wel of niet nodig is. Om de beleidsregel niet disproportioneel te laten zijn moet een structureel overschrijdende stof in elk van de laatste 3 beschikbare jaren aan de criteria</p>

			<p>proportioneel zijn. Dat wordt nu niet beoordeeld.</p>		<p>in artikel 2 voldoen, o.a. dienen er gemiddeld tenminste 5 overschrijdingen te zijn gemeten.</p> <p>Aangezien recent nieuwe kennis en/of verbeterde methodiek voor berekening van de blootstelling in oppervlaktewater beschikbaar is gekomen (zoals GEM of de WDC) geeft actualisatie van de beoordeling van middelen realistische handvatten voor aanscherping van de toelating en is er een effect te verwachten op het aantal normoverschrijdingen van de betreffende stof.</p>
<p>KAVB</p> <p><u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>	36.		<p>Structureel: veelvuldig, meerdere jaren en op meerdere meetpunten, zo wordt in de presentatie op 15 juli (moment van presentatie voorgenomen maatregel van ctgb aan belangstellenden) genoemd. Bronanalyse ontbreekt. Structureel is nog geen bewijs dat de oorzaak toelatingsgerelateerd zit. Er kunnen andere redenen/oorzaken zijn. Is een beperking van de toelating effectief? Dat ontbreekt in de beleidsregel.</p>		<p>De beleidsregel is ingericht om incidentele overschrijdingen te kunnen onderscheiden van structurele overschrijdingen en om zoveel mogelijk het onderscheid met andere bronnen zoals diergeneesmiddelen of biociden te maken. De correlaties in de BMA tussen overschrijdingen en landgebruik kunnen daarbij behulpzaam zijn. Wanneer de overschrijding veroorzaakt wordt door diergeneesmiddelen of biociden wordt geen statistisch significante correlatie met toegelaten landgebruikstypen verwacht en is een herbeoordeling van de toelating in het algemeen niet de juiste manier om de overschrijdingen aan te pakken.</p> <p>Een herbeoordeling van een gewasbeschermingsmiddel betekent niet altijd dat het nodig is om in de toelating in te grijpen. Wanneer uit de herbeoordeling volgt dat het middel nog steeds voldoet aan de toelatingseisen dienen de overschrijdingen op een andere manier</p>

				<p>te worden aangepakt. Het Ctgb zal dit signaleren richting de handhavende instanties (bijvoorbeeld ILT, NVWA, Unie van Waterschappen) en het ministerie van IenW.</p> <p>Aangezien recent nieuwe kennis en/of verbeterde methodiek voor berekening van de blootstelling in oppervlaktewater beschikbaar is gekomen (zoals GEM of de WDC) geeft actualisatie van de beoordeling van middelen realistische handvatten voor aanscherping van de toelating en is er een effect te verwachten op het aantal normoverschrijdingen van de betreffende stof.</p>
<p>KAVB</p> <p><u>Belangenvertegenwoordiger(s)</u></p> <p><u>land- en tuinbouwsector</u></p>	37.		<p>Niet toetsbare stoffen. Middel wordt alleen toegelaten als er een toetsmethode is. De reden dat niet-toetsbaar zit in 'm in de methodieken die labs die de waterschappen gebruikt en door mogelijk het tussentijds aanpassen van de waterkwaliteitsdoelstellingen. Toetsmethodieken van labs zijn niet ingericht op de aangepaste waterkwaliteitsdoelstellingen? Zijn deze methodieken commercieel beschikbaar? Tot slot kan het ook nog zo zijn dat toetsen niet worden vanuit kostenooqpunt? Hier zou Ctgb samen met</p>	<p>Een analysemethode die geschikt is voor monitoring van de toelatingsnorm in oppervlaktewater is een vereiste voor de toelating. We zijn het met uw opmerking eens dat er altijd al een voldoende geschikte analysemethode voor de toelatingsnorm is, gezien deze vereiste. Waterschappen gebruiken soms echter een analysemethode die de betreffende stof niet bij concentraties overeenkomend met de toelatingsnorm kan meten. Het Ctgb is een voorstander van het gebruiken van toetsbare analysemethoden door waterschappen aangezien dan wel duidelijk wordt in welke mate stoffen overschrijdend zijn.</p> <p>Aangezien 'niet toetsbare' stoffen al bij lage concentraties effecten op waterorganismen kunnen hebben vindt het Ctgb het belangrijk om deze stoffen niet onterecht buiten de invloed van</p>

		<p>toelatinghouders op moeten inzetten.</p> <p>Niet meetbare stoffen (doordat labs niet alle laatste technieken gebruiken) worden nu als overschrijding meegeteld. Na het invoeren van nieuwe effectievere toets is het heel goed mogelijk dat een stof wel gemeten kan worden maar geen overschrijdingen veroorzaakt. De impact van de maatregel kan door het niet 'up to date' zijn van de diverse labs wel grote gevolgen hebben. 'Niet toetsbaar' is nu een overschrijding. Terecht of onterecht.</p> <p>Niet toetsbare stoffen meetbaar. 'Niet-toetsbare' stoffen - 2024 CropLife NL Bulletin no 1 (foleon.com)</p>		<p>de voorgenomen beleidsregel te laten vallen, bijvoorbeeld doordat er te weinig toetsbare monitoringsresultaten zijn.</p> <p>Dat betekent niet dat 'niet toetsbare' stoffen altijd als structureel overschrijdend worden beschouwd. Alleen bij stoffen die voldoen aan de overige criteria in artikel 2 (overschrijdingsindex $\geq 0,01$ in elk van de 3 beschikbare kalenderjaren voorafgaand aan de datum van evaluatie en gemiddelde aantal overschrijdingen in deze 3 jaren ≥ 5) en die op meer dan een kwart van de meetpunten 'niet toetsbaar' zijn, wordt aangenomen dat wel een significante correlatie met het toegelaten landgebruik van gewasbeschermingsmiddelen zou kunnen bestaan, ook wanneer in de Bestrijdingsmiddelenatlas significante correlaties met landgebruik ontbreken. 'Niet toetsbare' stoffen die niet voldoen aan de overige criteria in artikel 2 worden niet als structureel overschrijdend beschouwd.</p>
<p>KAVB</p> <p>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</p>	38.	<p>Het voorgestelde indexmodel met stap $> 0,1$ en $0,01$ is te generiek en niet-proportioneel. Een index hoger dan $0,1$ zou altijd structureel zijn. Zonder verdere brononderzoek te veel 'one size fits all'. Impact van maatregel is niet inzichtelijk.</p>		<p>Wanneer de index $\geq 0,1$ is kan het gaan om 50 of meer locaties met overschrijdingen (ca. 10% wanneer het rond 500 meetpunten betreft) wat het Ctgb als een zeer zorgelijke situatie zou beschouwen.</p> <p>De veronderstelling dat het Ctgb op basis van een index van $0,1-0,01$ het etiket gaat beperken is niet correct. De beleidsregel is ingericht met onafhankelijke criteria om alleen die stoffen te</p>

			<p>Bij een index van 0,1-0,01 gaat ctgb etiket beperken. Hoe dan welke teelt, waar worden de overschrijdingen veroorzaakt. Zonder goed en degelijk brononderzoek ondoenlijk en onbetrouwbaar. De BMA is hiervoor onvoldoende geschikt.</p>		<p>selecteren waarbij er aanwijzingen zijn dat er een relatie is tussen overschrijdingen en het toegestane gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Een herbeoordeling conform artikel 44 van Verordening (EU) 1107/2009 kan vervolgens uitwijzen of een ingreep in de toelating wel of niet nodig is.</p> <p>Een herbeoordeling van een gewasbeschermingsmiddel betekent niet altijd dat het nodig is om in de toelating in te grijpen. Wanneer uit de herbeoordeling volgt dat het middel nog steeds voldoet aan de toelatingseisen dienen de overschrijdingen op een andere manier te worden aangepakt. Het Ctgb zal dit signaleren richting de handhavende instanties (bijvoorbeeld ILT, NVWA, Unie van Waterschappen) en het ministerie van IenW.</p> <p>Het Ctgb is het eens met de opmerking dat bronanalyse van in het water gemeten overschrijdingen op een bepaald meetpunt belangrijk is om lokale overschrijdingen te kunnen aanpakken. Deze taak is in Nederland belegd bij de waterschappen, het Ctgb heeft daarbij geen rol.</p> <p>De voorgenomen beleidsregel heeft een andere invalshoek en gaat uit van het landelijke beeld van alle monitoringsgegevens op alle meetpunten in Nederland.</p>
LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO	39.	82 + 85	- de index wordt hier beschreven met 1 decimaal, terwijl in de BMA 3 decimalen wordt gebruikt. Door	- 0,1 vervangen door 0,100 en 0,01 vervangen door 0,010.	- De index is weergegeven in het functionele aantal decimalen benodigd om in deze beleidsregel duidelijk te zijn; 0,1 is gelijk aan 0,100

<p><u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>			<p>afronding kunnen stoffen in een andere categorie vallen (bijv 0,046 wordt bij digitale afronding op 1 decimaal: 0,1). - de term "beschikbare" heeft kennelijk betrekking op wanneer gegevens beschikbaar zijn in de BMA. De huidige wachttijd tussen kalenderjaar en data is 10 maanden. De evaluatie heeft derhalve in het meest gunstige geval betrekking op jaar T-1 t/m T-4. Omdat de vele waterschappen ieder voor zich de info aanleveren, kunnen faseverschillen optreden.</p>	<p>- ten behoeve van de actualiteit afspraken maken met BMA/waterschappen over de minimale kwaliteit en het moment van aanleveren van de data.</p>	<p>en 0,01 is gelijk aan 0,010. Afronding van 0,046 leidt tot 0,05. Er wordt hier niet aangestuurd op een (grovere) afronding, wat duidelijk is doordat de grenswaarde van $\geq 0,01$ wordt gebruikt. - De governance van de BMA valt niet onder de verantwoordelijkheid van het Ctgb. Bij opmerkingen omtrent de governance of kwaliteit van de BMA kunt u zich tot het ministerie van lenW wenden.</p> <p>Zie ook het antwoord op vraag 8, LTO.</p>
<p>LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO, Plantum</p> <p><u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>	40.	88	<p>Niet uitgelegd wordt wat een "significante" correlatie is met het landgebruik. In de BMA wordt gesproken over 4 klassen (van "net niet aanwezig" tot "zeer sterk"). Dit werkt subjectiviteit in de hand, hetgeen de beleidslijn juist moet voorkomen. Daarnaast wordt slechts de significantie bepaald voor de omvangrijke landgebruikstypen. De definitie van landgebruikstypen ontbreekt en is in de BMA onvolledig. Onduidelijk is of wijziging/intrekking van een toelating bij een index van 0,01-0,1 alleen geldt voor het "significante"</p>	<p>In de beleidsregel ontbreekt de systematiek van te doorlopen stappen, eindigend in het eventueel herbeoordelen van de toelating, te weten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analyse van onderbouwing van de mogelijke oorzaken van overschrijdingen (oorzaakanalyse)? Is er een relatie met de toelating? 2. Als er een relatie is, is er een ERP opgesteld en welke maatregelen staan hierin en welk effect kan hiervan worden verwacht of is ervan? 3. Als er een relatie is, lopen er projecten of andere initiatieven die betrekking hebben op de emissiebeperking? 	<p>In de toelichting in de Atlas Bestrijdingsmiddelen in oppervlaktewater (bestrijdingsmiddelenatlas.nl) is duidelijk uitgelegd welke correlatiemethodiek is gebruikt en met welke P-waarden de significantieniveaus overeenkomen. Het Ctgb neemt in haar beoordeling alleen de wél significante correlaties mee, met een P-waarde van < 0.05 (dus niet de categorie 'net niet aanwezig').</p> <p>Er kunnen correlaties zijn met niet meer toegelaten stoffen, omdat correlaties zijn gebaseerd op monitoringsgegevens uit de laatste 3 jaren (in welke periode de stof mogelijk nog wel (gedeeltelijk) een toelating had). Daarnaast kunnen er opgebruiktermijnen zijn ingesteld. Vanzelfsprekend is de beleidsregel niet van toepassing op niet meer toegelaten stoffen.</p>

		<p>landgebruikstype of voor alle landgebruikstypen.</p> <p>Opmerkelijk is dat in de BMA van de 10 normoverschrijdende stoffen er 4 stoffen geen toelating meer hebben, maar nog steeds wel gecorreleerd zijn aan het landgebruik. De onderbouwing hiervoor ontbreekt.</p>	<p>4. Is er een relatie tussen de toelating en de normoverschrijdingen? Zo nee, dan stopt het hier voor het Ctgb. Is er wel een concrete relatie, dan is het aanpassen van de toelating een optie, na afstemming met direct betrokken partijen (telers en toelatinghouders). Daarbij de vraag waar de herbeoordeling betrekking op heeft, watt nu ontbreekt.</p> <p>Concluderend, er is een betere onderbouwing nodig waardoor de overschrijdingen worden veroorzaakt, om daarmee herbeoordelingen voor gedragingen buiten de toelating om te voorkomen.</p> <p>Overtreders moeten aangepakt worden. Met een aanpassing van de toelating worden alle toepassers geraakt, ook zie die zich houden aan de voorschriften. Je raakt de met aanpassing niet de 'knoeiers'. Beleidsregel is niet proportioneel en niet effectief.</p> <p>Daarnaast:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Definitie van significante correlatie toevoegen incl. toelichting. - Helderheid over waarop de eventuele herbeoordeling betrekking zal hebben. 	<p>In artikel 3 van de beleidsregel wordt al uitgelegd waarop de herbeoordeling betrekking zal hebben; 'de blootstelling in oppervlaktewater wordt opnieuw ingeschat volgens de meest actuele beschikbare kennis en methodieken zoals beschreven in de 'evaluation manual' op de Ctgb website. Deze opnieuw ingeschatte blootstelling in oppervlaktewater wordt vervolgens bij het onderdeel 'risicobeoordeling voor waterorganismen' getoetst aan de toelatingsnorm van het desbetreffende middel voor waterorganismen in oppervlaktewater.'</p> <p>De beleidsregel is ingericht met onafhankelijke criteria om alleen die stoffen te selecteren waarbij er aanwijzingen zijn dat er een relatie is tussen overschrijdingen en het toegestane gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Met de beleidsregel worden stoffen die het toelatingscriterium structureel overschrijden onderscheiden van stoffen waarbij geen of slechts incidentele overschrijdingen in de BMA worden gerapporteerd. Bij incidentele overschrijdingen is de kans groot dat dit niet aan de toelatingsvoorwaarden maar aan bijvoorbeeld oneigenlijk gebruik te wijten is.</p> <p>Een herbeoordeling van een gewasbeschermingsmiddel betekent niet altijd dat het nodig is om in de toelating in te grijpen. Wanneer uit de herbeoordeling volgt dat het middel nog steeds voldoet aan de toelatingseisen dienen de overschrijdingen op een andere manier</p>
--	--	---	---	--

					te worden aangepakt. Het Ctgb zal dit signaleren richting de handhavende instanties (bijvoorbeeld ILT, NVWA, Unie van Waterschappen) en het ministerie van IenW. Het Ctgb is niet bevoegd om over te gaan tot maatregelen zoals ERP's, die tot nu toe ook niet voor stoffen die de toelatingsnormen overschrijden worden opgesteld maar alleen voor KRW-norm (of MKN) overschrijdende stoffen.
LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO, Plantum <u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u>	41.	92	Er wordt geen toelichting gegeven waarom wordt uitgegaan van een gemiddeld aantal overschrijdende meetpunten, i.p.v. een minimaal aantal. Wel wordt een analogie genoemd met de index van 0,01 (zijnde 1%) , hetgeen bij 500 meetpunten leidt tot 5 of meer meetpunten. de achtergrond daarvan ontbreekt. Analogie met een index van 0,1 (zijnde 10% afwijkingen) is vanwege het overall 90 percentiel, zoals de EU en nationaal als realistische worst case wordt gehanteerd, juist passend. Door uit te gaan van gemiddeld, wordt geen rekening gehouden met de initiatieven die genomen worden om de aanwezigheid van stoffen in oppervlaktewater te verminderen. Bij achtereenvolgens 13-1-1 overschrijdende meetpunten is het gemiddelde 5	Uitgaan van een index van gelijk of groter dan 0,1, rekening houden met het verloop (vooral bij daling) van het aantal overschrijdingen, ook tijdens de herbeoordeling. Beoordeel de ontwikkeling van de normoverschrijdingen in de BMA: in de tijd, naar regio/meetpunt en teelten. Het waterschap kent een meetpunt toe aan een sector (akkerbouw, grasland, bollenteelt, etc.). Dat gebeurt grofmazig: op het moment van toekennen bestaat het merendeel van het areaal de betreffende teelt. Dit is een aanname op basis van informatie van de waterschappen. De vaste meetpunten bestaan tenminste 10 jaar, zonder herbeoordeling van de teelten en toewijzing van een sector aan een meetpunt. In de systematiek is geen sprake van periodieke beoordeling van toekenning van een meetpunt aan een	U geeft aan dat u wilt dat het Ctgb vooral bij daling van het aantal overschrijdingen rekening houdt met het verloop. Een toenemende trend in het aantal overschrijdingen is echter een zorgelijke ontwikkeling. Het Ctgb kiest voor het aanhouden van een gemiddeld aantal overschrijdende meetpunten (≥ 5) omdat stoffen die een toenemende trend in het aantal overschrijdingen vertonen, dan ook meegenomen kunnen worden als structureel overschrijdende stof. Een afnemende trend van overschrijdingen in de tijd, bijvoorbeeld in de laatste 2 jaren slechts 1 overschrijding, kan het gevolg zijn van het intrekken van het gebruik dat de overschrijdingen veroorzaakte of van andere maatregelen die leiden tot emissiereductie. Bij dergelijke lage aantallen overschrijdingen worden geen significante correlaties met landgebruik verwacht en dan is er geen herbeoordeling nodig. Ook bij ingetrokken gebruiken is er geen herbeoordeling nodig.

			<p>en is herbeoordeling aan de orde, terwijl de afname enorm is en bij een nieuw kalenderjaar waarschijnlijk niet meer geselecteerd zal worden voor tussentijdse beoordeling.</p> <p>Ook wordt geen rekening gehouden met een afname van het aantal overschrijdende meetpunten tijdens de evaluatie of herbeoordeling, terwijl dit proces 2-3 jaar in beslag neemt.</p>	<p>sector. Daarnaast is een sector toegekend aan een meetpunt, niet een of enkele specifieke gewassen. Er is immers sprake van vruchtwisseling: wisseling van de teelt van gewassen en over de sectoren door de jaren heen.</p> <p>Dit betekent dat de beschikbare data in de BMA onvoldoende is voor het uitvoeren van een juiste en volledige oorzaakanalyse.</p>	<p>Voor stoffen waarbij de overschrijdingsindex waarde < 0,01 is wordt er vooralsnog vanuit gegaan dat de (incidentele) overschrijdingen niet aan de toelating te wijten zijn. De overschrijdingsindex is mede afhankelijk van het aantal meetpunten en bij lage aantallen kan de index snel stijgen door slechts een enkele overschrijding. Om de beleidsregel niet disproportioneel te laten zijn door het ontbreken van voldoende meetpunten is voor het (gemiddelde) minimale aantal overschrijdingen uitgegaan van de index van 0,01 in combinatie met het aantal meetpunten dat doorgaans wordt gehanteerd (rond 500).</p> <p>Zie ook het antwoord op vraag 8, LTO.</p>
<p>MOB</p> <p><u>Maatschappelijke organisatie(s)</u></p>	42.	73 - 94	<p>Doordat de werkelijke omvang toxische druk grotendeels buiten beeld blijft zoals hierboven beschreven, zijn de huidige drempels van de overschrijdingsindex van >0,1 en > 0,01 te hoog om bescherming van het milieu te garanderen.</p>	<p>Overweeg om de drempels te verlagen naar 0,05 en 0,005. Hiermee worden stoffen die frequent voorkomen in concentraties dichtbij de norm beter in beeld gebracht, omdat de huidige drempels leiden tot een onderschatting van de werkelijke situatie.</p> <p>Strengere criteria voor niet-toetsbare meetpunten.</p> <p>Op dit moment wordt een stof als structureel overschrijdend beschouwd als >25% van de meetpunten niet toetsbaar is. Een kleiner percentage van niet-toetsbare meetpunten kan al een significant probleem opleveren voor kwetsbare gebieden, of gebieden waar</p>	<p>Bij indexwaarden <0,01 zijn er (op basis van analyse van de jaren 2020-2022) meestal weinig tot geen overschrijdingen in de BMA opgenomen. Dan is er geen grond om in te grijpen via de toelating. We gaan er vooralsnog vanuit dat incidentele overschrijdingen niet aan de toelating te wijten zijn en dat deze overschrijdingen dus op andere manieren moeten worden aangepakt.</p> <p>Bij een hoog percentage niet toetsbare meetresultaten is een significante correlatie met landgebruik mogelijk wel aanwezig, maar niet statistisch aantoonbaar. Hoe hoger het percentage 'niet toetsbare' meetpunten, des te minder betrouwbaar de monitoringsresultaten zijn. Wanneer meer dan een kwart van de locaties 'niet toetsbaar' is wordt een te grote impact op de</p>

				<p>al een hoge toxische druk van andere werkzame stoffen of nutriënten aanwezig is.</p>	<p>uitkomst van de correlaties verwacht. Wanneer het percentage niet toetsbare meetpunten lager is, terwijl in de BMA geen correlatie met toegelaten landgebruik aangetroffen is, wordt de kans groot dat ook al zouden alle meetpunten toetsbaar zijn er toch geen correlatie is.</p> <p>Voor uw opmerking over toxische druk, zie het antwoord op vraag 14, MOB.</p>
--	--	--	--	---	--

<p>Natuur & Milieu, de Vlinderstichting, Soorten NL, Natuurmonumenten, Natuur-en Milieuorganisatie Zuid-Holland, Vogelbescherming Nederland</p> <p><u>Maatschappelijke organisatie(s)</u></p>	43.		<p>1. Er dient ook te worden getoetst aan de KRW milieunormen. Overschrijding van de milieunormen (JG MKN/MTR en MAC) kan leiden tot aantasting van het waterleven. Er dient daarom ook te worden getoetst aan deze milieunorm(en), en bij structurele overschrijding van de milieunorm(en), dient een herbeoordeling plaats te vinden. Zie ook onze juridische motivatie bij artikel 3 over het optreden bij structurele overschrijdingen van de KRW milieunormen. We zien dat bij de voorgestelde werkwijze van het Ctgb 2 stoffen moeten worden herbeoordeeld op basis van de eis dat de overschrijdingsindex groter is dan 0.1 gedurende 3 jaar (carbendazim en imidacloprid). Bij de JG MKN/MTR worden uiteraard veel meer stoffen (voorbeeld: 20 in 2020) en in veel hogere mate boven deze drempel aangetroffen, waaruit blijkt dat het waterleven in potentie op veel meer punten wordt aangetast waardoor de KRW doelen niet worden gehaald.</p>	<p>1. Er dient minimaal ook te worden getoetst aan de KRW milieunorm(en), (JG MKN/MTR en MAC), en bij structurele overschrijding van de milieunorm(en), dient een herbeoordeling plaats te vinden.</p>	<p>U refereert naar de kaderrichtlijn water (KRW). Voor de beantwoording van deze opmerking en nadere toelichting op dit onderwerp verwijzen we naar de algemene inleiding boven deze tabel.</p>
---	-----	--	---	--	--

<p>Natuur & Milieu, de Vlinderstichting, Soorten NL, Natuurmonumenten, Natuur-en Milieuorganisatie Zuid-Holland, Vogelbescherming Nederland</p> <p><u>Maatschappelijke organisatie(s)</u></p>	44.	<p>2. De beoordeling van stoffen en middelen vindt alleen plaats op basis van één enkele stof, terwijl er wetenschappelijke overeenstemming is dat cocktails van stoffen kunnen leiden tot ernstiger negatieve effecten, ook als die stoffen de norm niet overschrijden. EFSA doet onderzoek naar cocktail effecten van stoffen. Bij de herbeoordeling van stoffen moet het Ctgb deze wetenschappelijke inzichten meenemen. Bovendien duidt de kennis van de gevaren en risico's van cocktails, onderbouwing om voldoende strenge drempelwaarden voor individuele stoffen te bepalen. De Europese Commissie heeft een voorstel gedaan¹ voor een maximale totale concentratie van pesticiden in oppervlaktewater van 0.5 microgram/liter. Aan deze concentratie dient per punt getoetst te worden.</p>	<p>2. Bij de herbeoordeling van stoffen moet het Ctgb de wetenschappelijke inzichten over cocktail effecten en een maximale totale concentratie per meetpunt van pesticiden van 0.5 microgram/liter meenemen.</p>	<p>U refereert in uw opmerkingen naar cumulatieve blootstelling. Dit onderwerp valt buiten de reikwijdte van de beleidsregel.</p> <p>Het is momenteel niet mogelijk om bij de beoordeling van gewasbeschermingsmiddelen rekening te houden met monitoringsgegevens waarbij de totale concentratie aan pesticiden wordt gemeten, er is geen methodiek beschikbaar om dit te kunnen doen. Daarnaast valt de door u genoemde maximale totale concentratie onder de KRW richtlijn en niet onder de gewasbeschermingsmiddelenverordening (EU) 1107/2009. Voor nadere toelichting op de KRW en het toelatingsbeleid voor gewasbeschermingsmiddelen verwijzen we naar de algemene inleiding boven deze tabel.</p>
---	-----	--	---	--

¹ https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-amending-water-directives_en

<p>Natuur & Milieu, de Vlinderstichting, Soorten NL, Natuurmonumenten, Natuur-en Milieuorganisatie Zuid-Holland, Vogelbescherming Nederland</p> <p><u>Maatschappelijke organisatie(s)</u></p>	45.		<p>3. De overschrijdingsindex (0.1) is geen goede maat om structurele overschrijdingen te bepalen. De methodiek van de overschrijdingsindex kan leiden tot een structurele onderschatting van de ernst van de normoverschrijdingen door een specifieke werkzame stof. De belangrijkste kritiekpunten zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De overschrijdingsindex bestaat uit een optelling van punten die aan een meetlocatie worden toegekend bij overschrijding van het toelatingscriterium. Het totale aantal punten wordt vervolgens, gedeeld door het totale aantal meetpunten. Er worden bij de toekenning van punten per meetpunt drie categorieën gehanteerd: a) 0 punten bij geen overschrijding, b) 1 punt bij een overschrijding van >0 tot 5 keer boven de norm en c) 5 punten bij een overschrijding die groter of gelijk is aan 5 keer boven de norm. Een overschrijding van 6 keer boven de norm krijgt dus 5 punten, maar een 	<p>3. Als het Ctgb de overschrijdingsindex wil hanteren, en bovendien wil uitgaan van het toelatingscriterium, dan moet een herbeoordeling plaatsvinden als er over drie jaar sprake is van een overschrijdingsindex gelijk aan of meer dan 0.01.</p>	<p>De veronderstelling dat het Ctgb pas bij een overschrijdingsindex van 0,1 overgaat tot herbeoordelen is niet correct. Ook bij een overschrijdingsindex van $\geq 0,01$ in 3 jaren kan een herbeoordeling van middelen op basis van de betreffende stof worden ingezet. Zoals is beschreven in artikel 2 dient dan aan tenminste één van de volgende criteria wordt voldaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - een significante correlatie van overschrijdingen met één of meer toegelaten landgebruikstypen is aanwezig - een percentage $\geq 25\%$ van de meetpunten is niet-toetsbaar. <p>Daarnaast moeten er gemiddeld tenminste ≥ 5 overschrijdende meetpunten zijn om een stof als structureel overschrijdend in te delen en een herbeoordeling van gewasbeschermingsmiddelen op basis van de betreffende stof te kunnen starten. Dat betekent dat ook bij een index van 0,05 (in het door u aangehaalde voorbeeld van de bollenteelt) het mogelijk is dat een herbeoordeling wordt gestart.</p> <p>U stelt voor om in de BMA voor de index uit de 'Top overschrijdende stoffen' de werkelijke factor van overschrijding voor de puntenindeling te gebruiken in plaats van de tweedeling in 1 of 5 punten. Het doel van de voorgenomen beleidsregel is om stoffen te identificeren waarbij er mogelijk een relatie tussen overschrijdingen en het toegestane gebruik conform het wettelijk gebruiksvoorschrift van toegelaten gewasbeschermingsmiddelen bestaat en deze te</p>
---	-----	--	--	---	--

		<p>overschrijding van 1000 keer krijgt ook slechts 5 punten. De mate, een daarmee de ernst van de overschrijding komt dus niet tot uiting in deze index, terwijl dit belangrijk is voor de vraag of moet worden ingegrepen. Een suggestie is om extra klassen toe te voegen aan de overschrijdingsindex of de werkelijke mate van overschrijding per meetpunt als uitgangspunt te nemen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Meetpunten die niet-toetsbaar zijn krijgen 0 punten, maar tellen wel mee als meetpunt en dragen daarmee bij aan een kunstmatig lage overschrijdingsindex. - Niet alle meetpunten zijn representatief voor alle teelten. In specifieke teelten kunnen specifieke stoffen worden gebruikt. Stel je hebt 500 meetpunten, waarvan er 25 representatief zijn voor de bollenteelt. Op al deze 25 meetpunten is een overschrijding gemeten tot maximaal 5 keer boven de norm. Dan kan de overschrijdingsindex voor een stof die enkel voor deze teelt 		<p>onderscheiden van stoffen waarbij andere oorzaken van overschrijding van het toelatingscriterium in oppervlaktewater de overhand hebben. Bij het gebruiken van de werkelijke factor van overschrijden zullen 'uitschieters' de ranking van de 'Top overschrijdende stoffen' sterk gaan beïnvloeden. Dit is ongewenst aangezien Het Ctgb overschrijdingen als 'structureel' indeelt aan de hand van andere criteria (artikel 2) zoals toegelicht in de concept beleidsregel en de achtergrondnotitie, nl. bij het optreden van veelvuldige overschrijdingen, over meerdere jaren en op meerdere meetpunten. Uw suggestie nemen we vanwege bovenstaande redenen niet over.</p> <p>In de achtergrondnotitie bij de voorgenomen beleidsregel is beschreven dat het Ctgb kiest voor het gebruikmaken van de overschrijdingsindex omdat daarmee ook de mate van overschrijding (in enige mate) wordt meegewogen.</p> <p>Voor uw opmerking over 'niet toetsbare' meetpunten, zie het antwoord op de vragen hieronder, o.a. van N&M.</p> <p>Het strekt te ver om in het kader van deze consultatie tot in detail het ruimtelijke, temporele of overall 90 percentiel uit te leggen. Hieronder volgt een globale toelichting: In de Europese en nationale beoordelingsmethodiek wordt voor het inschatten van de blootstelling in oppervlaktewater bij het</p>
--	--	--	--	--

			<p>op de Nederlandse markt beschikbaar is nog maximaal 0.05 zijn. Als er in een jaar ook niet-overschrijdende meetpunten zijn, pakt de index nog een stuk lager uit. Dit kan grote impact hebben omdat het Ctgb eist dat er in drie opeenvolgende jaren voldaan is aan een overschrijdingsindex gelijk aan of meer dan 0.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Landelijk hebben slechts 2 stoffen (imidacloprid en carbendazim) een overschrijdingsindex ≥ 0.1 over de jaren 2020 t/m 2022. Als je de regio gegevens erbij pakt, zie je dat in het gebied van het Hoogheemraadschap van Rijnland 5 stoffen een overschrijdingsindex groter dan 0.1 hebben in de periode 2020-2022 (esfenvaleraat, carbendazim, pendimethalin, cypermethrin, pirimifosmethyl). In het Hoogheemraadschap van Delfland betreft het 15 stoffen, waterschap Zuiderzeeland 19 stoffen. Dit onderbouwt ons bovenstaande kritiekpunt dat niet alle punten representatief zijn voor alle teelten en stoffen 		<p>voorgeschreven gebruik van een gewasbeschermingsmiddel, in de gehanteerde modellen het <i>overall</i> 90 percentiel als 'realistic worst case' gehanteerd. We kunnen dit echter niet rechtstreeks vergelijken met monitoringsgegevens aangezien er geen wetenschappelijke invulling beschikbaar is voor het <i>overall</i> 90 percentiel voor monitoring data. In de plaats daarvan wordt de overschrijdingsindex gebruikt, welke ook is gerelateerd aan het percentage overschrijdingen.</p>
--	--	--	---	--	--

			<p>en de landelijke overschrijdingsindex van 0.1 geen goede maat is.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De keuze voor een <i>landelijke</i> drempelwaarde van 0.1 van deze overschrijdingsindex is arbitrair. In de achtergrondnotitie wordt de analogie op een ruimtelijk 90 percentiel genoemd (p.3). Het is niet duidelijk wat wordt bedoeld met deze analogie van de ruimtelijke 90-percentiel, de overall 90-percentiel, en de temporele 90-percentiel. Voor zover we het begrijpen wordt hiermee gesuggereerd dat bij de keuze van een index van 0.1 rekening wordt gehouden met een worst case situatie, waarbij uitgegaan wordt van 90% van dat worst case scenario. Echter, bij berekening van de index krijgen ook zeer hoge overschrijdingen slechts een wegingsfactor van 5. Zoals hierboven betoogd, worden daarmee de forse overschrijdingen niet voldoende meegewogen in de index. De keuze van de drempelwaarde van 0.1 is		
--	--	--	---	--	--

			<p>daarom arbitrair en onvoldoende onderbouwd.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gelet op de vele kanttekeningen die bij de overschrijdingsindex geplaatst kunnen worden, zou in onze ogen gekozen moeten worden voor een herbeoordeling als er over drie jaar sprake is van een overschrijdingsindex gelijk aan of meer dan 0.01.		
--	--	--	--	--	--

<p>Natuur & Milieu, de Vlinderstichting, Soorten NL, Natuurmonumenten, Natuur-en Milieuorganisatie Zuid-Holland, Vogelbescherming Nederland</p> <p><u>Maatschappelijke organisatie(s)</u></p>	46.	<p>4. Overschrijdingsindex van 0.01 in de drie jaar voor de evaluatie én 1 van twee criteria:</p> <ul style="list-style-type: none"> - een significante correlatie van overschrijdingen met één of meer toegelaten landgebruikstypen is aanwezig - een percentage $\geq 25\%$ van de meetpunten is niet-toetsbaar <p>We bespreken hier alleen de subcriteria, onze kritiek op de overschrijdingsindex en de drempelwaarde (ook deze drempelwaarde van 0.01 is arbitrair en zou in deze twee situaties volgens ons uit voorzorg een factor 10 lager moeten liggen) bespreken we al bij de vorige punten.</p> <p>4a. Wat betreft de correlatie met landgebruikstypen is uitgegaan van de correlatie met de <i>overschrijdingen</i> van stoffen. Echter als een stof onder de norm blijft, leidt dat tot een overschrijding van NaN (nul/0). Wat betekent dat deze punten rekenkundig niet kunnen worden meegenomen om de correlatie met</p>	<p>4. Het door het Ctgb voorgestelde tweede criterium met een drempelwaarde van 0.01 van de overschrijdingsindex moet een factor 10 strenger zijn en dus 0.001. Het Ctgb dient bovendien uit te gaan van een percentage van landelijk gemiddeld 5% van niet-toetsbare meetpunten.</p>	<p>4. Bij indexwaarden $<0,01$ zijn er (op basis van analyse van de jaren 2020-2022) meestal weinig tot geen overschrijdingen in de BMA opgenomen. Dan is er geen grond om in te grijpen via de toelating. We gaan er vooralsnog vanuit dat incidentele overschrijdingen niet aan de toelating te wijten zijn en dat deze overschrijdingen dus op andere manieren moeten worden aangepakt.</p> <p>4a. Bij de toelating van gewasbeschermingsmiddelen wordt voor de beoordeling van het risico voor waterorganismen gebruik gemaakt van volgens Europese richtlijnen afgeleide aquatische toelatingsnormen voor oppervlaktewater. Wanneer de gemeten concentratie van een stof in het oppervlaktewater onder de norm blijft bestaat er geen aanleiding voor het Ctgb om artikel 44 van Verordening 1107/2009 toe te passen. Correlaties met concentraties kunnen een aanwijzing geven vanuit welke teelt(en) de in het oppervlaktewater aangetroffen stof afkomstig is, maar het aantreffen van een stof betekent niet altijd dat de toelatingsnorm in het oppervlaktewater wordt overschreden.</p> <p>4b. De keuze voor 25% is een balans tussen bijvoorbeeld 50% niet toetsbare meetlocaties (waarbij mag worden aangenomen dat er significante correlaties in de Bestrijdingsmiddelenatlas kunnen worden gemist</p>
---	-----	--	---	---

		<p>teelten te bepalen. Gevolg is dat in de bestrijdingsmiddelenatlas bij verschillende stoffen de melding verschijnt dat er te weinig data beschikbaar zijn om correlaties met teelten te bepalen. Daarom moet de correlatie met de <i>concentratie</i> leidend zijn.</p> <p>4b. Het criterium dat <i>landelijk</i> 25% van de meetpunten gemiddeld over 3 jaar niet-toetsbaar moet zijn is ook arbitrair. Dit percentage leidt ertoe dat een notoir niet-toetsbare stof zoals cypermethrin in de periode 2020-2022 niet als structureel normoverschrijdend uit de bus komt. (Lambda cyhalothrin en esfenvaleraat zitten nét boven de grens van 25%.) Dat is verklaarbaar: niet-toetsbare stoffen zijn vaak in bepaalde provincies niet-toetsbaar, wat kan komen doordat daar een bepaald laboratorium wordt gebruikt wat niet de meest geavanceerde meetmethoden en apparatuur gebruikt. Zie bijvoorbeeld cypermethrin, dat in grote mate niet-toetsbaar is in Zeeland, Brabant en Limburg. Als zich in die provincies specifieke teelten bevinden waarin deze werkzame stof wordt gebruikt en die teelten</p>		<p>door het ontbreken van meetgegevens) en lagere percentages zoals 5% (waarbij de kans groot is dat onterecht wordt aangenomen dat er correlaties zijn).</p> <p>We begrijpen uw punt over mogelijke effecten van geografische verspreiding maar het is niet altijd te verwachten dat juist in de gebieden waar een stof veelvuldig overschrijdend is er niet toetsbare analysemethoden worden gebruikt. Het Ctgb is een voorstander van het gebruiken van toetsbare analysemethoden door waterschappen aangezien dan wel duidelijk wordt in welke mate stoffen overschrijdend zijn.</p>
--	--	---	--	--

			<p>komen elders in Nederland niet of aanzienlijk minder voor, dan kan hierdoor gemist worden dat er een correlatie is tussen die (provincie specifieke) teelten en normoverschrijdingen door cypermethrin. Dat deze stof in de andere provincies wel op de meeste meetpunten toetsbaar is, waardoor het landelijk toch op meer dan 75% van de meetlocaties toetsbaar is, doet hier niet aan af. Wij menen dat moet worden uitgegaan van een percentage van gemiddeld 5% van niet-toetsbare meetpunten landelijk.</p>		
<p>Natuur & Milieu, de Vlinderstichting, Soorten NL, Natuurmonumenten, Natuur- en Milieuorganisatie Zuid-Holland, Vogelbescherming Nederland</p> <p><u>Maatschappelijke organisatie(s)</u></p>	47.	<p>Het gemiddeld aantal overschrijdende meetpunten over drie jaar moet ≥ 5 zijn. Dat is 1% van gemiddeld 500 meetpunten. Echter, als er op een bepaalde stof slechts op 400 locaties wordt gemeten, is de eis van vijf overschrijdende meetpunten ineens (relatief) strenger. Advies: hanteer als criterium dat over drie jaar gemiddeld op 1% van de meetpunten een overschrijding moet zijn, zodat deze eis niet onbedoeld strenger of soepeler wordt indien er meer of minder meetpunten (dan het gemiddelde</p>	<p>1. Hanteer als criterium dat over drie jaar gemiddeld op 1% van de meetpunten een overschrijding moet zijn, zodat deze eis niet onbedoeld strenger of soepeler wordt indien er meer of minder meetpunten (dan het gemiddelde van 500) voor een bepaalde stof beschikbaar zijn.</p> <p>2. Als er op minder dan 5 punten drie jaar op rij normoverschrijdingen worden geconstateerd dan is ook een analyse op herbeoordeling nodig. Bovendien</p>	<p>1. De overschrijdingsindex is mede afhankelijk van het aantal metingen en bij lage aantallen kan de index snel stijgen door slechts een enkele overschrijding. Om de beleidsregel niet disproportioneel te laten zijn door het ontbreken van voldoende meetpunten is gekozen voor het (gemiddelde) minimale aantal van 5 overschrijdingen, uitgegaan van de index van 0,01 in combinatie met het aantal meetpunten dat doorgaans wordt gehanteerd (rond 500). In het algemeen zien we dat waterschappen het aantal meetpunten opvoeren bij stoffen met een hoge overschrijdingsindex, waardoor de werkelijke mate van overschrijding in het volgende jaar beter kan worden ingeschat.</p>	

		<p>van 500) voor een bepaalde stof beschikbaar zijn. Tegelijkertijd dient het Ctgb ook de resultaten in te analyseren van een stof waar op minder dan 5 meetpunten normoverschrijding plaatsvindt. Immers als op één (of twee, drie of vier) specifieke meetpunten drie jaar achtereenvolgende normoverschrijding plaatsvindt, gaat er iets mis. Het Ctgb dient dan een analyse uit te voeren of herbeoordeling nodig is. In ieder geval dient het Ctgb deze informatie door te spelen aan de NVWA om te checken of er sprake is van verkeerd gebruik. Verder is de eis van 5 overschrijdingen ongeschikt bij niet-toetsbare stoffen, omdat bij die stoffen de kans groot is dat er overschrijdingen worden gemist. Lambda cyhalothrin en cypermethrin zijn bijvoorbeeld niet (vaak genoeg) boven de norm aangetroffen, maar op meetpunten wel veelvuldig als niet-toetsbare stof aangemerkt. Trek de toelating van notoir niet-toetsbare stoffen in omdat zij niet te monitoren zijn, zodat met onvoldoende zekerheid is vast te stellen of voldaan wordt aan de toelatingseisen. Betrek bij</p>	<p>dient het Ctgb deze informatie door te spelen aan de NVWA, zodat deze bijvoorbeeld kan controleren op verkeerd gebruik. Ook moet het Ctgb aantreffen en overschrijdingen van alle verboden stoffen aan de NVWA door te geven.</p> <p>3. Trek de toelating van notoir niet-toetsbare stoffen in omdat zij niet te monitoren zijn, zodat met onvoldoende zekerheid is vast te stellen of voldaan wordt aan de toelatingseisen.</p> <p>Betrek voor zolang als noodzakelijk bij het uitgangspunt van 5 overschrijdingen ook niet-toetsbare overschrijdingen.</p>	<p>2. Zie het antwoord op punt 1 hierboven.</p> <p>Het Ctgb is de uitvoeringsinstantie voor de beoordeling en toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Het is dus niet de taak van het Ctgb om informatie uit de Bestrijdingsmiddelenatlas door te geven aan overige instanties. Dit is ook niet nodig aangezien de BMA door iedereen geraadpleegd kan worden. Alleen wanneer de herbeoordeling conform de voorgenomen beleidsregel uitwijst dat aanpassing van de toelating van gewasbeschermingsmiddelen niet nodig is zal het Ctgb dit signaleren richting de handhavende instanties (bijvoorbeeld ILT, NVWA, Unie van Waterschappen) en het ministerie van IenW. De oorzaken van de overschrijdingen dienen dan op een andere manier te worden aangepakt.</p> <p>3. Het beschikbaar zijn van een analysemethode die geschikt is voor monitoring van de toelatingsnorm in oppervlaktewater is een vereiste voor de toelating. Voor toegelaten gewasbeschermingsmiddelen is er daarom altijd een analysemethode voor monitoring in oppervlaktewater beschikbaar. Waterschappen gebruiken soms een analysemethode die de betreffende stof niet bij concentraties overeenkomend met de toelatingsnorm kan meten. Daarom is het begrip 'niet toetsbaar' in de beleidsregel opgenomen als 'uitslag van een</p>
--	--	---	--	--

			het uitgangspunt van 5 overschrijdingen ook niet-toetsbare overschrijdingen.		<p>meetpunt gerapporteerd als “niet aangetroffen, boven de norm (niet-toetsbaar)” in de Bestrijdingsmiddelenatlas ten gevolge van de boven het toelatingscriterium liggende rapportagegrens van de op het meetpunt gebruikte analysemethode.’</p> <p>4.</p> <p>Om de beleidsregel niet disproportioneel te laten zijn is gekozen voor het (gemiddelde) minimale aantal van 5 overschrijdingen.</p> <p>We begrijpen uw punt over mogelijke effecten van niet toetsbare analysemethoden maar wanneer er minder dan 5 overschrijdingen zijn kan dit wijzen op incidentele in plaats van structurele overschrijdingen.</p> <p>Zie ook het antwoord op punt 46, N&M, hierboven.</p>
NAV <u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u>	48.		De NAV heeft er moeite mee, dat als >25% van de meetpunten niet-toetsbaar is, er een structurele normoverschrijding wordt verondersteld. Waar is dat op gebaseerd? Kunt u een onderbouwing geven van deze keuze?		<p>Aangezien ‘niet toetsbare’ stoffen al bij lage concentraties effecten op waterorganismen kunnen hebben vindt het Ctgb het belangrijk om deze stoffen niet onterecht buiten de invloed van de voorgenomen beleidsregel te laten vallen, bijvoorbeeld doordat er te weinig toetsbare monitoringsresultaten zijn.</p> <p>Dat betekent niet dat het Ctgb ‘niet toetsbare’ stoffen altijd als structureel overschrijdend beschouwt. Alleen bij stoffen die voldoen aan de overige criteria in artikel 2 (overschrijdingsindex $\geq$</p>

					0,01 in elk van de 3 beschikbare kalenderjaren voorafgaand aan de datum van evaluatie en gemiddelde aantal overschrijdingen in deze 3 jaren ≥ 5) en die op meer dan een kwart van de meetpunten 'niet toetsbaar' zijn, wordt aangenomen dat er wel een significante correlatie met het toegelaten landgebruik van gewasbeschermingsmiddelen zou kunnen bestaan, ook wanneer in de Bestrijdingsmiddelenatlas significante correlaties met landgebruik ontbreken. 'Niet toetsbare' stoffen die niet voldoen aan de overige criteria in artikel 2 worden niet als structureel overschrijdend beschouwd.
NAV <u>Belangenvertegenwoordiger(s)</u> <u>land- en</u> <u>tuinbouwsector</u>	49.		De NAV vindt dat de keuze voor 3 jaar boven de norm een te strikte keuze is. Het is in het verleden herhaaldelijk voorgekomen dat er meerdere natte of juist droge jaren op rij optraden, wat dus ook meerdere jaren tot in feite incidenteel hoger gebruik leidde. Wij pleiten ervoor om 5 aansluitende jaren te hanteren als norm voor structureel		Het doel van de voorgenomen beleidsregel is om stoffen te identificeren waarbij er mogelijk een relatie tussen overschrijdingen en het toegestane gebruik conform het wettelijk gebruiksvoorschrift van toegelaten gewasbeschermingsmiddelen bestaat en deze te onderscheiden van stoffen waarbij andere oorzaken van overschrijding van het toelatingscriterium in oppervlaktewater de overhand hebben. Bij stoffen die drie jaar voldoen aan de criteria in artikel 2 is de kans groot dat normoverschrijdingen (gedeeltelijk) door het toegelaten gebruik worden veroorzaakt. Bij andere oorzaken zoals natte of droge jaren of onjuist gebruik wordt juist veel variatie in het aantal normoverschrijdingen verwacht, waardoor de kans klein is dat een stof gedurende drie jaren aan de criteria in artikel 2 voldoet en onterecht als structureel overschrijdende stof zou worden aangewezen. Een periode van 5 jaar zou

					betekenen dat structurele overschrijdingen langdurig kunnen aanhouden voordat het Ctgb wanneer dat nodig is de toelating kan aanpassen, wat niet wenselijk wordt geacht.
<p>RAO KRW Regio Rijn-West, RBO KRW Regio Rijn-West</p> <p><u>Samenwerkings platform van provincies, gemeenten, waterschappen en Rijkswaterstaat voor KRW deelstroomgebied Rijn-West</u></p>	50.		<p>Meetbaarheid</p> <p>Artikel 2 geeft kwantitatieve criteria om het begrip “structurele overschrijding” (van de toelatingsnorm) te definiëren. Basis voor deze beoordeling zijn metingen van GBM in het watersysteem. Echter, sommige GBM kunnen niet onder de KRW-normen gemeten worden, ook niet bij inzet van de nieuwste technieken (Aqualysis). Het betreft deltamethrin en λ-cyhalothrin. De waterkwaliteitsnorm van deze stoffen ligt zo extreem laag dat zelfs bij het toepassen van deze nieuwste methode er voor deltamethrin nog een factor 160 en voor λ-cyhalothrin een factor 10 overbrugd moet worden. Daarnaast is de nieuwe methode van Aqualysis net voldoende om sommige stoffen op/onder de norm te meten, bijvoorbeeld cypermethrin (rapportagegrens = JG-MKN) en esfenvaleraat (rapportagegrens = 0,8 x JG-MKN).</p>	<p>Hanteer naast structurele overschrijdingen ook een criterium voor meetbaarheid van GBM. Er moet geen toelating worden verleend voor stoffen die, met gangbare analysetechnieken, niet betrouwbaar onder de meest streng geldende norm voor het watersysteem (KRW JG-MKN) gemeten kunnen worden. Hiervoor moet een criterium worden ontwikkeld, bijvoorbeeld: rapportagegrens < 0,5 x KRW norm (JG-MKN).</p>	<p>Normen als JG-MKN en MAC worden gebruikt in bijvoorbeeld de Kaderrichtlijn water (KRW) maar worden niet bij de toelating van gewasbeschermingsmiddelen gehanteerd (daarbij worden toelatingsnormen gebruikt).</p> <p>Bij de beoordeling van gewasbeschermingsmiddelen worden Europese toelatingsnormen voor oppervlaktewater afgeleid, op grond van Verordening 1107/2009. Deze toelatingsnormen kunnen verschillen van de milieukwaliteitsnormen die voor de KRW richtlijn (2000/60/EG) worden afgeleid, onder meer doordat verschillende methodiek wordt gebruikt.</p> <p>Het beschikbaar zijn van een analysemethode die geschikt is voor monitoring van de toelatingsnorm in oppervlaktewater is een vereiste voor de toelating. Voor toegelaten gewasbeschermingsmiddelen is er daarom altijd een analysemethode voor monitoring in oppervlaktewater beschikbaar, voor wat betreft de toelatingsnorm.</p> <p>De Europese gewasbeschermingsmiddelenverordening 1107/2009 (EG) en de uniforme beginselen (546/2011 (EU)) voor de beoordeling en</p>

		<p>In de praktijk blijven deltamethrin en λ-cyhalothrin dan ook niet toetsbaar aan KRW-normen (JG-MKN), terwijl dit twijfelachtig is voor cypermethrin en esfenvaleraat. Daarmee vormt de toelating van deze GBM een ernstige en onacceptabele bedreiging voor de ecologie van het watersysteem. We willen er met nadruk op wijzen dat modelberekeningen van het PBL deze conclusie ondersteunen: deltamethrin, λ-cyhalothrin en esfenvaleraat worden gezamenlijk verantwoordelijk gehouden voor 90% van het risico voor het waterleven.</p> <p><i>Bron: PBL (2019), Geïntegreerde gewasbescherming nader beschouwd. Tussenevaluatie van de nota Gezonde Groei, Duurzame Oogst.</i></p>		<p>besluitvorming over gewasbeschermingsmiddelen bevatten geen juridische grondslag om een analysemethode voor de JG-MKN of KRW-normen te eisen.</p> <p>Voor meer informatie (en ontwikkelingen op dit gebied) verwijzen we naar het advies van het Ctgb aan LVVN met betrekking tot overschrijding van KRW-normen in relatie tot het toelatingsbeleid (bijlage bij de brief van de minister van LVVN aan de regering, d.d. 8 mei 2024).</p> <p>Voor nadere toelichting op dit onderwerp zie ook de algemene inleiding boven deze tabel met opmerkingen uit de consultatie.</p>
<p>RAO KRW Regio Rijn-West, RBO KRW Regio Rijn-West</p> <p><u>Samenwerkingsplatform van provincies, gemeenten,</u></p>	51.	<p>Discrepancie tussen toetsingscriterium en toetswaarde m.b.t. locatie en moment van meting.</p> <p>Het toelatingscriterium is afgeleid voor kavelsloten en de gebruikperiode.</p> <p>Als basis voor de toetswaarde wordt gebruik gemaakt van de</p>	<p>Pas de toetsingsmethodiek aan zodat er geen discrepantie bestaat tussen zowel de meetlocatie als het meetmoment t.o.v. de modelberekening.</p> <p>We geven in overweging hiervoor een veiligheidsfactor te hanteren van bijvoorbeeld 10.</p>	<p>De BMA maakt onderscheid in resultaten van de monitoringslocaties van het Landelijk Meetnet gewasbeschermingsmiddelen (LM-GBM), drinkwaterinnamepunten in het oppervlaktewater en meetpunten uit andere monitoringsprogramma's. Bij het opstellen van de 'Top overschrijdende stoffen' lijst wordt gebruik gemaakt van alle in de BMA beschikbare meetpunten in Nederland. Ook bij de</p>

<p><u>waterschappen en Rijkswaterstaat voor KRW deelstroomgebied Rijn-West</u></p>			<p>bestrijdingsmiddelenatlas (BMA) die opgebouwd is uit de monitoringsgegevens van het Landelijk Meetnet GBM (LM-GBM). Voor de meetpunten in dit meetnet geldt dat ze juist niet in kavelsloten liggen, maar in verzamelsloten (waar concentratiepieken afgevlakt worden). Het meetnet bevat daarnaast dat van metingen buiten de gebruiksperiode van het middel. De kans dat een middel boven de norm wordt aangetroffen is dus kleiner ten opzichte van metingen in kavelsloten en de gebruiksperiode.</p>		<p>normoverschrijdingskaarten per individuele stof worden alle beschikbare meetpunten in Nederland meegenomen. Het is dus een misverstand dat alleen meetpunten van het Landelijk Meetnet GBM (LM-GBM) worden vergeleken met de toelatingsnormen.</p> <p>De toelatingsnormen gelden voor de kavelsloot naast behandelde percelen, waar de hoogste blootstelling van het oppervlaktewater wordt verwacht. In overige oppervlaktewateren wordt, bijvoorbeeld doordat verdunning en afbraak optreedt, een lagere concentratie van stoffen uit gewasbeschermingsmiddelen verwacht. Ook in deze oppervlaktewaterlichamen zou de toelatingsnorm dus niet mogen worden overschreden.</p> <p>We zijn het met het principe eens dat, om stoffen te identificeren waarbij er mogelijk een relatie bestaat tussen overschrijdingen en het toegestane gebruik conform het wettelijk gebruiksvoorschrift van toegelaten gewasbeschermingsmiddelen, een grotere focus op monitoringsresultaten in de kavelsloot, tijdens de toegestane gebruiksperiode, de doeltreffendheid mogelijk zou kunnen verhogen. Een dergelijk meetnet is momenteel echter niet beschikbaar. De meeste stoffen worden volgens een uitgebreid landelijk patroon gemonitord (veelal rond 500 locaties) waardoor er voldoende meetlocaties in kavelsloten kunnen zijn. Gezien de criteria in artikel 2 van de voorgenomen beleidsregel voor het identificeren</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>van structureel toelatingsnorm overschrijdende stoffen denken wij dat een extra veiligheidsfactor bij de voorgenomen werkwijze niet nodig is.</p> <p>De monitoring in Nederland valt niet onder de verantwoordelijkheid van het Ctgb. Bij opmerkingen omtrent de monitoringsgegevens in de BMA kunt u zich tot het ministerie van lenW wenden.</p>
PAN <u>Maatschappelijke organisatie(s)</u>	52.		<p>Overschrijdingsindex. Wij zijn tegen het invoeren van een dergelijk nieuwe tool. Als een toelatingsnorm wordt gesteld moet die worden gehandhaafd. Het toelatingscriterium is veel te slap en geeft geen bescherming aan het aquatisch milieu (zie verderop). Dus om weer te gaan schipperen en een deel van de overschrijdingen te gaan goedkeuren is onjuist. Dat schendt de in de wet beloofde bescherming. En ook het beloofde 'hoge beschermingsniveau'. Een gevaarlijk idee dat de landbouw eer het gevoel geeft dat de wet niet echt telt.</p>	<p>Als een bestrijdingsmiddel op 3 plaatsen in Nederland, drie jaar lang overschrijdingen vertoont, wordt art 44 gestart en intrekking in gang gezet</p>	<p>De overschrijdingsindex is niet nieuw. In de Bestrijdingsmiddelenatlas staat de overschrijdingsindex in de tabel 'top overschrijdende stoffen' vermeld.</p> <p>De overschrijdingsindex die gepresenteerd wordt in de Bestrijdingsmiddelenatlas is voor iedereen gemakkelijk toegankelijk en geeft daarmee een goed te hanteren criterium voor het identificeren van structureel overschrijdende stoffen.</p> <p>Het Ctgb kan alleen via de beoordelingsmethodiek besluiten of een gewasbeschermingsmiddel toelaatbaar is; een middel is toelaatbaar wanneer het voldoet aan de Europese toelatingsvereisten volgens Verordening (EU) 1107/2009.</p> <p>Voor een toelichting op het toelatingsbeleid voor gewasbeschermingsmiddelen verwijzen we naar de algemene inleiding boven deze tabel.</p>
Unie van waterschappen	53.		<p>Niet toetsbaarheid van middelen wordt meegenomen en dat een</p>	<p>Zou het niet beter zijn om deze alternatieve index te hanteren? En als</p>	<p>De overschrijdingsindex die gepresenteerd wordt in de Bestrijdingsmiddelenatlas is voor iedereen</p>

<u>Vereniging voor belangenbehartiging van de waterschappen</u>			<p>goed uitgangspunt. Maar er zijn middelen die altijd niet toetsbaar zijn. Die komen dus niet voor in de overschrijdingsindex want een niet toetsbare stof krijgt waarde nul. Enige jaren geleden heeft CML hier een alternatieve indexberekening voor gemaakt waarbij niet toetsbare stoffen beter in beeld komen.</p>	<p>deze methode (nog) geen status heeft die status er wel aan te verlenen?</p> <p>En wat betreft stoffen die altijd niet toetsbaar zijn. Zou dit ook niet in een/deze herziening meegenomen moeten worden? Zodat als een stof altijd niet toetsbaar is het sowieso geen toelating kan krijgen of in dit geval een herziening op de toelating?</p> <p>Nu is de eis bij de toelating dat het gemeten moet kunnen worden, maar dat gaat dan specifiek om die ene stof en niet de metingen in pakket, wat de gangbare praktijk is. Zou dat bij de (her)beoordeling ook niet een eis moeten zijn dat de stof op gangbare wijze te meten is?</p>	<p>gemakkelijk toegankelijk en geeft daarmee een goed te hanteren criterium voor het identificeren van structureel overschrijdende stoffen.</p> <p>Een analysemethode die geschikt is voor monitoring van de toelatingsnorm in oppervlaktewater is een vereiste voor de toelating. Er is dus altijd een voldoende geschikte analysemethode voor de toelatingsnorm beschikbaar, gezien deze vereiste. Sommige waterschappen gebruiken al een geschikte 'toetsbare' analysemethode, maar door veel waterschappen wordt een analysemethode toegepast die de betreffende stof niet bij concentraties overeenkomend met de toelatingsnorm kan meten. Het Ctgb is een voorstander van het gebruiken van toetsbare analysemethoden door waterschappen aangezien dan wel duidelijk wordt in welke mate stoffen overschrijdend zijn.</p> <p>Om een beter beeld van overschrijding door deze stoffen te krijgen is het belangrijk dat waterschappen vanaf nu meer 'toetsbare' analysemethoden gaan inzetten.</p>
Vewin <u>Vereniging voor belangenbehartiging van waterbedrijven</u>	54.		<p>1. Er moet ook worden getoetst aan de KRW milieunormen. Overschrijding van de milieunormen kan leiden tot aantasting van het waterleven en problemen voor de drinkwaterproductie. Er moet</p>	<p>1. Er moet minimaal ook worden getoetst aan de KRW milieunorm(en), en bij structurele overschrijding van de milieunorm(en), moet een herbeoordeling plaatsvinden.</p>	<p>U refereert naar de kaderrichtlijn water (KRW). Voor de beantwoording van deze opmerking en nadere toelichting op dit onderwerp verwijzen we naar de algemene inleiding boven deze tabel.</p>

			daarom ook worden getoetst aan deze milieunorm(en), en bij structurele overschrijding van de milieunorm(en), moet een herbeoordeling plaatsvinden.		
Vewin <u>Vereniging voor belangenbehartiging van waterbedrijven</u>	55.		2. De beoordeling van stoffen en middelen vindt alleen plaats op basis van één enkele stof, terwijl er wetenschappelijke overeenstemming is dat cocktails van stoffen kunnen leiden tot ernstiger negatieve effecten, ook als die stoffen de norm niet overschrijden. EFSA doet onderzoek naar cocktaileffecten van stoffen. Bij de herbeoordeling van stoffen moet het Ctgb deze wetenschappelijke inzichten meenemen. De Europese Commissie heeft een voorstel gedaan voor een maximale totale concentratie van pesticiden in oppervlaktewater van 0,5 microgram/liter. Aan deze concentratie moet per punt getoetst worden.	2. Bij de herbeoordeling van stoffen moet het Ctgb de wetenschappelijke inzichten over cocktaileffecten en een maximale totale concentratie per meetpunt van pesticiden van 0,5 microgram/liter meenemen.	U refereert in uw opmerkingen naar cumulatieve blootstelling. Dit onderwerp valt buiten de reikwijdte van de beleidsregel. Het is momenteel niet mogelijk om bij de beoordeling van gewasbeschermingsmiddelen rekening te houden met monitoringsgegevens waarbij de totale concentratie aan pesticiden wordt gemeten, er is geen methodiek beschikbaar om dit te kunnen doen. Daarnaast valt de door u genoemde maximale totale concentratie onder de KRW richtlijn en niet onder de gewasbeschermingsmiddelenverordening (EU) 1107/2009. Voor nadere toelichting op de KRW en het toelatingsbeleid voor gewasbeschermingsmiddelen verwijzen we naar de algemene inleiding boven deze tabel.
Vewin <u>Vereniging voor belangenbehartiging van waterbedrijven</u>	56.		3. De overschrijdingsindex (0,1) is geen goede maat om structurele overschrijdingen te bepalen. De methodiek van de overschrijdingsindex kan leiden tot een structurele onderschatting van de ernst van de	3. Om rekening te houden met de kanttekeningen die bij de overschrijdingsindex geplaatst kunnen worden, moet gekozen worden voor een herbeoordeling als er over drie jaar sprake is van een overschrijdingsindex gelijk aan of meer dan 0,01.	De veronderstelling dat het Ctgb pas bij een overschrijdingsindex van 0,1 overgaat tot herbeoordelen is niet correct. Ook bij een overschrijdingsindex van $\geq 0,01$ in 3 jaren kan een herbeoordeling van middelen op basis van de betreffende stof worden ingezet. Zoals is

		<p>normoverschrijdingen door een specifieke werkzame stof:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De overschrijdingsindex bestaat uit een optelling van punten die aan een meetlocatie worden toegekend bij overschrijding van het toelatingscriterium, gedeeld door het totale aantal meetpunten. Alle overschrijdingen die groter of gelijk zijn aan 5 keer boven de norm krijgen het maximum 5 punten. De mate, een daarmee de ernst van de overschrijding, komt hiermee onvoldoende tot uiting in de index, terwijl dit belangrijk is voor de vraag of moet worden ingegrepen. Dit kan opgelost worden door extra klassen toe te voegen aan de overschrijdingsindex of de werkelijke mate van overschrijding per meetpunt te gebruiken. - Meetpunten die niet-toetsbaar zijn krijgen 0 punten, maar tellen wel mee als meetpunt en dragen daarmee bij aan een kunstmatig lage overschrijdingsindex. - Niet alle meetpunten zijn representatief voor alle teelten. In specifieke teelten kunnen specifieke stoffen worden gebruikt die voor normoverschrijdingen bij 		<p>beschreven in artikel 2 dient dan aan tenminste één van de volgende criteria wordt voldaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - een significante correlatie van overschrijdingen met één of meer toegelaten landgebruikstypen is aanwezig - een percentage $\geq 25\%$ van de meetpunten is niet-toetsbaar. <p>Daarnaast moeten er gemiddeld tenminste ≥ 5 overschrijdende meetpunten zijn om een stof als structureel overschrijdend in te delen en een herbeoordeling van gewasbeschermingsmiddelen op basis van de betreffende stof te kunnen starten.</p> <p>U stelt voor om in de BMA voor de index uit de 'Top overschrijdende stoffen' de werkelijke factor van overschrijding voor de puntenindeling te gebruiken in plaats van de tweedeling in 1 of 5 punten. Het doel van de voorgenomen beleidsregel is om stoffen te identificeren waarbij er mogelijk een relatie tussen overschrijdingen en het toegestane gebruik conform het wettelijk gebruiksvoorschrift van toegelaten gewasbeschermingsmiddelen bestaat en deze te onderscheiden van stoffen waarbij andere oorzaken van overschrijding van het toelatingscriterium in oppervlaktewater de overhand hebben. Bij het gebruiken van de werkelijke factor van overschrijden zullen 'uitschieters' de ranking van de 'Top overschrijdende stoffen' sterk gaan beïnvloeden. Dit is ongewenst aangezien Het Ctgb overschrijdingen als 'structureel' indeelt aan de</p>
--	--	--	--	--

		<p>deze teelt kunnen zorgen. Als de overschrijdingsindex wordt bepaald door te delen door het totale aantal meetpunten zorgt dit voor een onderschatting van de problematiek.</p> <p>- De keuze voor een landelijke drempelwaarde van 0,1 van deze overschrijdingsindex is onvoldoende onderbouwd. In de achtergrondnotitie wordt een vergelijking gemaakt met een ruimtelijk 90 percentiel (p.3). Het is niet duidelijk wat wordt bedoeld met deze vergelijking met de ruimtelijke 90-percentiel, de overall 90-percentiel, en de temporele 90-percentiel. Er zou rekening gehouden moeten worden met de worst case situatie, maar de voorgaande punten laten zien dat het zeer de vraag is of dat ook het geval is.</p>		<p>hand van andere criteria (artikel 2) zoals toegelicht in de concept beleidsregel en de achtergrondnotitie, nl. bij het optreden van veelvuldige overschrijdingen, over meerdere jaren en op meerdere meetpunten. Uw suggestie nemen we vanwege bovenstaande redenen niet over.</p> <p>In de achtergrondnotitie bij de voorgenomen beleidsregel is beschreven dat het Ctgb kiest voor het gebruikmaken van de overschrijdingsindex omdat daarmee ook de mate van overschrijding (in enige mate) wordt meegewogen.</p> <p>Voor uw opmerking over ‘niet toetsbare’ meetpunten, zie het antwoord op de vragen hieronder, o.a. van Vewin.</p> <p>Het strekt te ver om in het kader van deze consultatie tot in detail het ruimtelijke, temporele of overall 90 percentiel uit te leggen. Hieronder volgt een globale toelichting:</p> <p>In de Europese en nationale beoordelingsmethodiek wordt voor het inschatten van de blootstelling in oppervlaktewater bij het voorgeschreven gebruik van een gewasbeschermingsmiddel, in de gehanteerde modellen het overall 90 percentiel als ‘realistic worst case’ gehanteerd. We kunnen dit echter niet rechtstreeks vergelijken met monitoringsgegevens aangezien er geen wetenschappelijke invulling beschikbaar is voor het overall 90 percentiel voor monitoring data. In de plaats daarvan wordt de</p>
--	--	---	--	--

					overschrijdingsindex gebruikt, welke ook is gerelateerd aan het percentage overschrijdingen.
Vewin <u>Vereniging voor belangenbehartiging van waterbedrijven</u>	57.		<p>4. Met betrekking tot de overschrijdingsindex van 0,01 in de drie jaar voor de evaluatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat betreft de correlatie met landgebruikstypen is uitgegaan van de correlatie met de overschrijdingen van stoffen. Maar als een stof onder de norm blijft kunnen de punten rekenkundig niet worden meegenomen om de correlatie met teelten te bepalen. Gevolg is dat in de bestrijdingsmiddelenatlas bij verschillende stoffen de melding verschijnt dat er te weinig data beschikbaar zijn om correlaties met teelten te bepalen. Daarom moet de correlatie met de concentratie leidend zijn. - Het criterium dat landelijk 25% van de meetpunten gemiddeld over 3 jaar niet-toetsbaar moet zijn is ook onvoldoende onderbouwd. Door uit te gaan van 25% kunnen sommige problematische niet-toetsbare stoffen niet als structureel normoverschrijdend uit de bus komen. Dat komt onder andere doordat niet-toetsbare stoffen vaak in bepaalde provincies 	<p>4. Het voorgestelde tweede criterium met een drempelwaarde van 0,01 van de overschrijdingsindex moet een factor 10 strenger zijn en dus 0,001. Het Ctgb moet bovendien uitgaan van een percentage van landelijk gemiddeld 5% van niet-toetsbare meetpunten.</p>	<p>4. Bij indexwaarden <0,01 zijn er (op basis van analyse van de jaren 2020-2022) meestal weinig tot geen overschrijdingen in de BMA opgenomen. Dan is er geen grond om in te grijpen via de toelating. We gaan er vooralsnog vanuit dat incidentele overschrijdingen niet aan de toelating te wijten zijn en dat deze overschrijdingen dus op andere manieren moeten worden aangepakt.</p> <p>-</p> <p>Bij de toelating van gewasbeschermingsmiddelen wordt voor de beoordeling van het risico voor waterorganismen gebruik gemaakt van volgens Europese richtlijnen afgeleide aquatische toelatingsnormen voor oppervlaktewater. Wanneer de gemeten concentratie van een stof in het oppervlaktewater onder de norm blijft bestaat er geen aanleiding voor het Ctgb om artikel 44 van Verordening 1107/2009 toe te passen. Correlaties met concentraties kunnen een aanwijzing geven vanuit welke teelt(en) de in het oppervlaktewater aangetroffen stof afkomstig is, maar het aantreffen van een stof betekent niet altijd dat de toelatingsnorm in het oppervlaktewater wordt overschreden. Daarom gaat het Ctgb in principe uit van de correlatie met overschrijdingen in de BMA. Alleen wanneer daar reden toe is worden de correlaties met concentratie meegenomen, bijvoorbeeld bij</p>

			<p>niet-toetsbaar zijn (bijv. door gebruik van een laboratorium wat niet de nieuwste meetmethoden en apparatuur beschikbaar heeft). Als zich in die provincies specifieke teelten bevinden waarin deze werkzame stof wordt gebruikt, en die teelten komen elders in Nederland niet of minder voor, dan kan hier-door gemist worden dat er een correlatie is tussen die specifieke teelten en normoverschrijdingen. Het gebruikte minimale percentage meetpunten die niet-toetsbaar moeten zijn moet daarom significant lager zijn.</p>		<p>stoffen waarbij op meer dan 25 procent van de locaties niet-toetsbare analysemethoden zijn gebruikt, aangezien dan onbekend is of de toelatingsnorm op de betreffende locaties wordt overschreden.</p> <p>-</p> <p>De keuze voor 25% is een balans tussen bijvoorbeeld 50% niet toetsbare meetlocaties (waarbij mag worden aangenomen dat er significante correlaties in de Bestrijdingsmiddelenatlas kunnen worden gemist door het ontbreken van meetgegevens) en lagere percentages zoals 5% (waarbij de kans groot is dat onterecht wordt aangenomen dat er correlaties zijn).</p> <p>We begrijpen uw punt over mogelijke effecten van geografische verspreiding maar het is niet altijd te verwachten dat juist in de gebieden waar een stof veelvuldig overschrijdend is er niet toetsbare analysemethoden worden gebruikt. Het Ctgb is een voorstander van het gebruiken van toetsbare analysemethoden door waterschappen aangezien dan wel duidelijk wordt in welke mate stoffen overschrijdend zijn.</p>
<p>Vewin</p> <p><u>Vereniging voor belangenbehartiging van waterbedrijven</u></p>	58.		<p>1. Het gemiddeld aantal overschrijdende meetpunten over drie jaar moet ≥ 5 zijn. Dat is 1% van gemiddeld 500 meetpunten. Maar als er op een bepaalde stof op minder dan 500 locaties wordt gemeten, is de eis van vijf overschrijdende meetpunten</p>	<p>1. Gebruik als criterium dat over drie jaar gemiddeld op 1% van de meetpunten een overschrijding moet zijn, zodat deze eis niet strenger of soepeler wordt als er meer of minder dan het gemiddelde van 500 meetpunten voor een bepaalde stof beschikbaar zijn. Neem hierbij ook het</p>	<p>1. De overschrijdingsindex is mede afhankelijk van het aantal metingen en bij lage aantallen kan de index snel stijgen door slechts een enkele overschrijding. Om de beleidsregel niet disproportioneel te laten zijn door het ontbreken van voldoende meetpunten is gekozen voor het (gemiddelde) minimale aantal van 5</p>

		<p>relatief strenger. Het is daarom beter om een percentage van de meetpunten als criterium te gebruiken, zodat deze eis niet strenger of soepeler wordt als er meer of minder dan 500 meetpunten voor een bepaalde stof beschikbaar zijn. Neem hierbij ook het aantal niet-toetsbare overschrijdingen mee.</p> <p>2. Het is van belang om ook de resultaten te analyseren van een stof waar op minder dan 5 meetpunten normoverschrijding plaatsvindt. Want als op enkele specifieke meetpunten drie jaar achter elkaar normoverschrijding plaatsvindt, gaat er ook iets mis. Het Ctgb moet dan ook een analyse uitvoeren of herbeoordeling nodig is. Het Ctgb moet deze informatie ook doorgeven aan de NVWA om te checken of er sprake is van verkeerd gebruik.</p> <p>3. De eis van 5 overschrijdingen is ongeschikt bij niet-toetsbare stoffen, omdat bij die stoffen de kans groot is dat er overschrijdingen worden gemist. Trek de toelating van bekende problematische niet-toetsbare stoffen daarom in met als reden dat ze niet te monitoren zijn,</p>	<p>aantal niet-toetsbare overschrijdingen mee.</p> <p>2. Als er op minder dan 5 punten drie jaar op rij normoverschrijdingen worden geconstateerd dan is ook een analyse op herbeoordeling nodig. Bovendien moet het Ctgb deze informatie doorgeven aan de NVWA, zodat deze bijvoorbeeld kan controleren op verkeerd gebruik. Ook moet het Ctgb aantreffen en overschrijdingen van alle verboden stoffen aan de NVWA doorgeven.</p> <p>3. Trek de toelating van bekende problematische niet-toetsbare stoffen in met als reden dat zij niet te monitoren zijn, waardoor met onvoldoende zekerheid is vast te stellen of voldaan wordt aan de toelatingseisen.</p>	<p>overschrijdingen, uitgegaan van de index van 0,01 in combinatie met het aantal meetpunten dat doorgaans wordt gehanteerd (rond 500). In het algemeen zien we dat waterschappen het aantal meetpunten opvoeren bij stoffen met een hoge overschrijdingsindex, waardoor de werkelijke mate van overschrijding in het volgende jaar beter kan worden ingeschat.</p> <p>2. Zie het antwoord op punt 1 hierboven.</p> <p>Het Ctgb is de uitvoeringsinstantie voor de beoordeling en toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Het is dus niet de taak van het Ctgb om informatie uit de Bestrijdingsmiddelenatlas door te geven aan overige instanties. Dit is ook niet nodig aangezien de BMA door iedereen geraadpleegd kan worden. Alleen wanneer de herbeoordeling conform de voorgenomen beleidsregel uitwijst dat aanpassing van de toelating van gewasbeschermingsmiddelen niet nodig is zal het Ctgb dit signaleren richting de handhavende instanties (bijvoorbeeld ILT, NVWA, Unie van Waterschappen) en het ministerie van lenW. De oorzaken van de overschrijdingen dienen dan op een andere manier te worden aangepakt.</p> <p>3. Het beschikbaar zijn van een analysemethode die geschikt is voor monitoring van de toelatingsnorm in oppervlaktewater is een vereiste voor de toelating. Voor toegelaten gewasbeschermingsmiddelen is er daarom altijd</p>
--	--	---	---	--

			<p>waardoor met onvoldoende zekerheid is vast te stellen of voldaan wordt aan de toelatingseisen.</p>		<p>een analysemethode voor monitoring in oppervlaktewater beschikbaar. Waterschappen gebruiken soms een analysemethode die de betreffende stof niet bij concentraties overeenkomend met de toelatingsnorm kan meten. Daarom is het begrip 'niet toetsbaar' in de beleidsregel opgenomen als 'uitslag van een meetpunt gerapporteerd als "niet aangetroffen, boven de norm (niet-toetsbaar)" in de Bestrijdingsmiddelenatlas ten gevolge van de boven het toelatingscriterium liggende rapportagegrens van de op het meetpunt gebruikte analysemethode.'</p>
Artikel 3. Herbeoordeling					
<p>CropLife NL</p> <p><u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u></p>	59.	101-105	<p>Er wordt hier gesproken over werkzame stof of metaboliet. De term metaboliet is wel toegelicht in de begrippenlijst, maar heeft hier een verdere toelichting. We gaan ervan uit dat het alleen gaat om metaboliëten die een specifieke toelatingsnorm hebben. Aangeven om welke metaboliëten het gaat - waarschijnlijk alleen diegene die in de BMA zijn opgenomen met een toelatingsnorm.</p>	<p>Aangeven om welke metaboliëten het gaat - waarschijnlijk alleen diegene die in de BMA zijn opgenomen met een toelatingsnorm.</p>	<p>Werkzame stoffen kunnen gedeeltelijk of geheel worden omgezet in metaboliëten en deze kunnen ook in het oppervlaktewater terecht komen. Voor bepaalde metaboliëten is in de BMA ook een eigen toelatingscriterium opgenomen. Ook het voor een metaboliet afgeleide toelatingscriterium kan structureel worden overschreden. Daarom spreekt artikel 2 in de beleidsregel van 'een werkzame stof of metaboliet waarbij het toelatingscriterium [uit de Bestrijdingsmiddelenatlas] in oppervlaktewater wordt overschreden'.</p>
<p>CropLife NL</p> <p><u>Organisatie voor belangenbehartiging van de</u></p>	60.	105 en 108	<p>Er wordt niets gezegd over de rol van de toelatinghouder. Toelatinghouders weten doorgaans duiding te geven aan de geconstateerde overschrijdingen.</p>	<p>Toevoegen na regel 105:.. Het Ctgb zal contact opnemen met de betreffende toelatinghouder(s) en deze in de gelegenheid stellen een verklaring te geven voor de waargenomen overschrijdingen. Regel 108: 2. Indien</p>	<p>Artikel 44 van Verordening (EU) 1107/2009 is in lid 2 duidelijk over de rol van de toelatinghouder; 'Wanneer een lidstaat voornemens is een toelating in te trekken of te wijzigen, licht hij de houder van de toelating in en biedt hij hem de mogelijkheid om opmerkingen te formuleren of</p>

<p><u>gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u></p>				<p>op basis van de uitleg van de toelatinghouder(s) redelijkerwijs niet kan worden verwacht dat de overschrijding incidenteel is of niet door minder ingrijpende maatregelen (zoals een ERP) kan worden weggenomen, dan kan het Ctgb ingrijpen in de toelating van een gewasbeschermingsmiddel. ....</p>	<p>nadere gegevens te verstrekken.’ Daarvoor zal een termijn van 2 maanden worden gegeven; zie artikel 4 dat na de consultatie is toegevoegd aan de beleidsregel. Het Ctgb zal opmerkingen van de houder van de toelating meenemen bij de herbeoordeling. Een herbeoordeling van een gewasbeschermingsmiddel betekent niet altijd dat het nodig is om in de toelating in te grijpen. Wanneer uit de herbeoordeling volgt dat het middel nog steeds voldoet aan de toelatingseisen dienen de overschrijdingen op een andere manier te worden aangepakt. Het Ctgb zal dit signaleren richting de handhavende instanties (bijvoorbeeld ILT, NVWA, Unie van Waterschappen) en het ministerie van IenW. Het Ctgb is niet bevoegd om over te gaan tot maatregelen zoals ERP’s, die tot nu toe ook niet voor stoffen die de toelatingsnormen overschrijden worden opgesteld maar alleen voor KRW-norm (of MKN) overschrijdende stoffen.</p>
<p>CropLife NL <u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u></p>	61.	116	Zin toevoegen.	<p>Toevoegen na regel 116: De betreffende toelatinghouders kunnen, waar mogelijk, zelf de blootstellingsberekeningen en de risicobeoordelingen aanreiken aan het Ctgb. Een termijn van minimaal 3 maanden zou hiervoor moeten worden gegeven.</p>	<p>Toelatinghouders van gewasbeschermingsmiddelen op basis van structureel toelatingsnorm overschrijdende stoffen zijn in de mogelijkheid om berekeningen of beoordelingen in te dienen wanneer Artikel 44, lid 2 van Verordening (EU) 1107/2009 van toepassing is en het Ctgb voornemens is de toelating in te trekken of te wijzigen. Daarvoor zal een termijn van 2 maanden worden gegeven; zie artikel 4 dat na de consultatie is toegevoegd aan de beleidsregel. Tevens kunnen toelatinghouders van</p>

					gewasbeschermingsmiddelen op basis van structureel overschrijdende stoffen een wijzigingsaanvraag indienen wanneer dat nodig is om aan de toelatingsnorm in oppervlaktewater te voldoen.
CropLife NL <u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u>	62.	108-116	De scope van de herbeoordeling is onduidelijk – welke data zullen onder deze beoordeling vallen? - Is dit inclusief andere werkzame stoffen. In mixture formuleringen en bijbehorende combitox? - Is dit inclusief metabolieten die niet gemonitord worden/geen probleem lieten zien bij de monitoring of beperkt de herbeoordeling zich tot de stof die aanleiding gaf tot de herbeoordeling - Op basis van welke eindpunten en guidance wordt de herbeoordeling uitgevoerd? Kunnen nieuwe data aangeleverd worden (bv DT50/Koc of ecotox ter herziening van de RAC)?	Specificeren welke data worden meegenomen bij de herbeoordeling en of er nieuwe data kunnen worden aangeleverd. Tevens verzoeken wij om de termijnen voor deze eventuele aanlevering van nieuwe data aan te geven.	De reikwijdte van de herbeoordeling wordt in artikel 3 duidelijk aangegeven: ‘Het Ctgb kan de toelating van middelen op basis van werkzame stoffen en/of de gevormde metabolieten die het toelatingscriterium in oppervlaktewater structureel overschrijden, zoals bedoeld in artikel 2, overeenkomstig artikel 44 van Verordening (EG) nr. 1107/2009 opnieuw bekijken, waarbij voor het onderdeel ‘lot en gedrag in oppervlaktewater’ de blootstelling in oppervlaktewater opnieuw wordt ingeschat volgens de meest actuele beschikbare kennis en methodieken zoals beschreven in de ‘evaluation manual’ op de Ctgb website. Deze opnieuw ingeschatte blootstelling in oppervlaktewater wordt vervolgens bij het onderdeel ‘risicobeoordeling voor waterorganismen’ getoetst aan de toelatingsnorm van het desbetreffende middel voor waterorganismen in oppervlaktewater.’ Kortom, enkel de blootstelling in oppervlaktewater wordt opnieuw ingeschat. Andere stoffen, die niet normoverschrijdend zijn, worden niet hierbij meegenomen en de RAC wordt niet herzien.
LTO Nederland, BO akkerbouw,	63.	104	In de toelatingseisen van artikel 29 wordt verwezen naar een		De monitoringsgegevens zijn een weergave van de werkelijke concentratie van stoffen in het

<p>NFO, ZLTO, Plantum</p> <p><u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>			<p>inschatting van de aanwezigheid in oppervlaktewater. De BMA-info zou, in plaats van een tussentijdse beoordeling van het middel, eerst moeten worden gebruikt om te onderzoeken waarom de inschatting niet klopt (dus theorie vs. praktijk). Die info zou dan kunnen helpen bij de volgende herbeoordeling/toelating.</p>		<p>oppervlaktewater. U geeft aan, als wij het goed begrijpen, dat u vindt dat de voor blootstelling van oppervlaktewater gebruikte modellen gevalideerd zouden moeten worden aan de hand van de monitoringsgegevens in de BMA.</p> <p>Het Ctgb is als uitvoeringsinstantie niet verantwoordelijk voor het wettelijk toetsingskader of het toelatingsbeleid; dit wordt vastgesteld door de Europese of nationale wetgever. Voor opmerkingen over het toelatingsbeleid kunt u zich wenden tot het ministerie van LNVN.</p> <p>Zie ook het antwoord op vraag 8, LTO.</p>
<p>MOB</p> <p><u>Maatschappelijke organisatie(s)</u></p>	<p>64.</p>	<p>108 – 116</p>	<p>De risicofactor is niet meegenomen</p>	<p>Niet alleen de overschrijdingsfactor, maar ook het risico van een stof zou een rol moeten spelen bij het beantwoorden van de vraag of herbeoordeling geïndiceerd is. Niet uitgesloten is dat een stof met een relatief lage overschrijdingsfactor vanwege de hoge toxiciteit een grotere bedreiging vormt voor de waterkwaliteit en aquatische ecosystemen dan een minder toxische stof met een hogere overschrijdingsfactor. De beleidsregel dient ook houvast te bieden voor de risicofactor.</p>	<p>U doelt hier op de intrinsieke eigenschappen van een stof, wat wordt aangeduid als 'hazard' of 'gevaar'. Dat is iets anders dan risico; dit is gedefinieerd als de ratio tussen blootstelling en toxiciteit. Voor zeer toxische stoffen kan een lage blootstelling al leiden tot een normoverschrijding. Voor dergelijke stoffen is de dosering in het wettelijk gebruiksvoorschrift meestal veel lager dan voor minder toxische stoffen.</p> <p>De toelatingsnorm in oppervlaktewater is gebaseerd op de toxiciteit voor waterorganismen en mag niet worden overschreden. Als dit toch gebeurt is er een risico op effecten op waterorganismen in het gebied waar de norm wordt overschreden. De overschrijdingsindex is een maat voor hoe vaak dit voorkomt en houdt</p>

					<p>ook rekening met de mate van overschrijding; de overschrijdingsindex is een indicator van het risico.</p> <p>De beleidsregel houdt daarnaast rekening met stoffen die door hun toxiciteit bij lage concentraties een zeer lage toelatingsnorm hebben en daardoor veelal niet met standaard analysemethoden kunnen worden gemeten, de 'niet-toetsbare' stoffen. Om te voorkomen dat middelen op basis van deze stoffen (onterecht) niet worden herbeoordeeld wordt bij stoffen die op meer dan een kwart van de meetpunten 'niet toetsbaar' zijn aangenomen dat er sprake kan zijn van normoverschrijding op de niet-toetsbare meetpunten en dat niet kan worden uitgesloten dat er een relatie is met landgebruik, ook wanneer in de Bestrijdingsmiddelenatlas significante correlaties ontbreken.</p> <p>Zie ook het antwoord op vraag 42, MOB.</p>
<p>MOB</p> <p><u>Maatschappelijke organisatie(s)</u></p>	65.	108	'Het Ctgb kan...' geeft geen nadere invulling van de bevoegdheid uit art. 44 Verordening	<p>Uit het stroomschema in de achtergrondnotitie volgt dat in elk geval in de gevallen die leiden tot 'Aanleiding tot heroverwegen toelating' het Ctgb gebruik zal maken van de bevoegdheid uit art. 44 Verordening. Dit blijkt echter niet uit art. 3 lid 2 van de beleidsregel. Die is nog steeds geformuleerd als bevoegdheid. Bij de huidige formulering voegt de beleidsregel dus niks toe aan art. 44. Zelfs bij een overschrijdingsfactor van 100 dwingt de voorgestelde beleidsregel nog niet tot</p>	<p>Bij gewasbeschermingsmiddelen op basis van structureel toelatingsnorm overschrijdende stoffen wordt eerst overwogen of een tussentijdse herbeoordeling zinvol is, voordat dit traject wordt ingezet. Dit kan per stof en middel verschillen en het is niet mogelijk om dit voor alle voorkomende gevallen vast te leggen. Na de toelating van een middel dienen bijvoorbeeld nieuwe inzichten en/of methodieken voor het aspect emissie naar oppervlaktewater in het huidige toetsingskader beschikbaar te zijn gekomen om tot herbeoordeling over te gaan.</p>

				actie. De beleidsregel zelf (en niet slechts het achtergronddocument) dient antwoord te geven op de vraag wanneer het Ctgb o.b.v. de overschrijdingsfactor, en als het aan MOB ligt ook o.b.v. de risicofactor, in elk geval overgaat tot het uitvoeren van een herbeoordeling.	Ook kunnen er procedurele redenen zijn om geen tussentijdse herbeoordeling te doen, bijvoorbeeld wanneer het middel al herbeoordeeld wordt in het kader van artikel 43 of wanneer voorzien wordt dat de stof zijn goedkeuring binnen zekere tijd verliest en een tussentijdse herbeoordeling daarom niet zinvol is. Zie ook het antwoord op vraag 64, MOB.
MOB <u>Maatschappelijke organisatie(s)</u>	66.	108 - 116	Bij het onderdeel 'lot en gedrag in oppervlaktewater', waarbij de blootstelling in oppervlaktewater opnieuw wordt ingeschat volgens de meest actuele beschikbare kennis en methodieken, zouden ook de overschrijdingen in oppervlaktewater op de JG- en MAC-MKN moeten worden meegenomen	Overschrijdingen zoals die beschikbaar zijn in de gegevens uit de bestrijdingsmiddelenatlas die gemeten concentraties beoordelen aan de hand van toxiciteitsnormen zoals de JG-MKN en MAC-MKN behoren ook tot de meest actuele en beschikbare kennis. Immers dit zegt iets over het effect van bestrijdingsmiddelen op het milieu. Ook het onderdeel SNO, Som Normoverschrijdingen, zou moeten worden meegenomen, omdat dit een aanvullende milieukwaliteitsmaat is, omdat dit de totale milieudruk van overschrijdende stoffen in beeld brengt. Voor het bereiken van een goed ecologisch potentieel in de Nederlandse oppervlaktewateren is een meer integrale aanpak en benadering nodig dan alleen een toetsing op toelatingsnormen van bestrijdingsmiddelen. In de praktijk is te zien dat deze toelatingsnormen op geen	Het Ctgb beoordeelt gewasbeschermingsmiddelen aan de hand van de Europese Verordening (EG) 1107/2009 en nationale wet- en regelgeving. De blootstelling in oppervlaktewater wordt met daartoe aangewezen modellen ingeschat. De voorgenomen beleidsregel heeft uitsluitend betrekking op het aspect blootstelling in oppervlaktewater. Normen als JG-MKN en MAC worden gebruikt in bijvoorbeeld de Kaderrichtlijn water (KRW) maar worden niet bij de toelating van gewasbeschermingsmiddelen gehanteerd (daarbij worden toelatingsnormen gebruikt). Voor meer informatie (en ontwikkelingen op dit gebied) verwijzen we algemene inleiding boven deze tabel, met o.a. het advies van het Ctgb aan LNV met betrekking tot overschrijding van KRW-normen in relatie tot het toelatingsbeleid (bijlage bij de brief van de minister van LNV aan de regering, d.d. 8 mei 2024).

			<p>enkele manier garantie bieden op bescherming van de ecologische kwaliteit van oppervlaktewateren.</p> <p>(Peijnenburg, W.J.G.M., H.A. den Hollander, R. Luttik, D. van de Meent & D. de Zwart, 2000. Ontwikkeling en toepassing van een Milieukwaliteitsindicator Bestrijdingsmiddelen. RIVM rapport 607880 002)</p>	<p>Het onderdeel SNO, Som Normoverschrijdingen, zoals gepresenteerd in de bestrijdingsmiddelenatlas is geen onderdeel van de Europese- of nationaal (door het ministerie van LVVN) vastgestelde methodiek gebruikt voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en kan niet worden opgenomen in de voorgenomen beleidsregel.</p> <p>Voor uw opmerking over gecombineerde blootstelling, zie het antwoord op vraag 14, MOB.</p> <p>Zie het antwoord op vraag 16, MOB, voor informatie over de toelatingsnormen.</p>
<p>Natuur & Milieu, de Vlinderstichting, Soorten NL, Natuurmonumenten, Natuur- en Milieuorganisatie Zuid-Holland, Vogelbescherming Nederland</p> <p><u>Maatschappelijke organisatie(s)</u></p>	67.	<p>Onder 1 (regel 100 beleidsregel). Artikel 44 van de Verordening 1107/2009 voorziet in twee aanwijzingen om een toelating in te trekken of te wijzigen:</p> <p>1. "Lidstaten kunnen een toelating te allen tijde opnieuw bekijken indien er aanwijzingen bestaan dat niet langer wordt voldaan aan een van de in artikel 29 genoemde eisen.</p> <p>Een lidstaat herziet een toelating wanneer hij concludeert dat het mogelijk is dat de doelstellingen zoals bepaald in artikel 4, lid 1, onder a), iv), en onder b), i),</p>	<p>1. Pas de beleidsregels ook toe op structurele normoverschrijding door werkzame stoffen van de KRW-milieunormen (JG-MKN / MTR), zodat ook voldaan wordt aan het tweede onderdeel van artikel 44 van Verordening 1107/2009 en zodat Nederland kan voldoen aan de KRW-doelen.</p>	<p>U refereert in uw opmerkingen naar de KRW. Hierbij verwijzen we naar de inleiding boven deze tabel met opmerkingen uit de consultatie.</p> <p><u>Toelichting</u> Het Ctgb heeft momenteel geen wettelijk vastgesteld toetsingskader ter beschikking voor verspreiding van stoffen door de lucht en om drainage naar oppervlaktewater mee te nemen bij de toelating. Er wordt door wetenschappers van Wageningen University & Research (WUR) in opdracht van het ministerie van LVVN gewerkt aan de ontwikkeling van een methodiek voor het meenemen van drainage. Het Ctgb wil dit zo spoedig mogelijk in gebruik nemen.</p>

		<p>en artikel 7, leden 2 en 3, van Richtlijn 2000/60/EG niet kunnen worden verwezenlijkt.”</p> <p>Het Ctgb kiest ervoor om de voorgestelde beleidsregels alleen te richten op de eerste zin: een structurele normoverschrijding van het <i>toelatingscriterium</i> is volgens het Ctgb reden voor een mogelijke herbeoordeling. Het toelatingscriterium is in de regel soepeler dan de grenswaarden (JG-MKN) die gelden onder de Kaderrichtlijn water (2000/60/EG, hierna: KRW).</p> <p>De tweede paragraaf van artikel 44, dat ziet op bepaalde KRW-doelen, is dwingender en zegt dat een lidstaat een toelating herziet (lees: moet herzien) wanneer die doelstellingen niet kunnen worden verwezenlijkt. In Nederland zijn door het RIVM grenswaarden voor (nagenoeg alle) actieve stoffen vastgesteld (JG MKN en MAC) onder de KRW.</p> <p>Het artikel 4 van de KRW waarnaar wordt verwezen, legt lidstaten op om “de verontreiniging door prioritaire stoffen geleidelijk te verminderen en emissies, lozingen en verliezen van stoffen stop te zetten of geleidelijk te beëindigen”. De toename van bijvoorbeeld de niet-toetsbare stoffen (esfenvaleraat, deltamethrin, lambda</p>		
--	--	---	--	--

		<p>cyhalothrin) met 66% in 2022 t.o.v. 2010 en 7% t.o.v. 2020, laat zien dat er op dit moment een stijging is van deze (op veel punten niet-toetsbare) stoffen, en dat is dus geen “geleidelijke beëindiging”.</p> <p>Natuur & Milieu meent dat overschrijding van de strengere milieunormen leidt tot het niet kunnen verwezenlijken van de doelstellingen van artikel 4 van de KRW. Advies: pas de beleidsregels ook toe op structurele normoverschrijding door werkzame stoffen van de KRW-milieunormen (JG-MKN / MTR), zodat ook voldaan wordt aan het tweede onderdeel van artikel 44 van Verordening 1107/2009 en zodat Nederland kan voldoen aan de KRW-doelen.</p> <p><u>Toelichting</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Toelichting, regel 166. Oorzaken voor de overschrijding van de norm kunnen ook tekortkomingen van de beoordelingsmethodiek zijn. Zoals het niet beoordelen van afspoeling en uitspoeling naar oppervlaktewater, en verspreiding van stoffen door de lucht door verdamping en hechting aan bodemdeeltjes. Het is belangrijk dat het Ctgb onderkent welke grote tekortkomingen de beoordeling heeft en wat de 		
--	--	---	--	--

			recente wetenschappelijke kennis en inzichten hierop zijn, om mee te nemen bij de herbeoordeling.		
Unie van waterschappen <u>Vereniging voor belangenbehartiging van de waterschappen</u>	68.		Er worden stoffen gemonitord door waterschappen, maar geen middelen. Een toelating is per middel, niet per werkzame stof. Hoe zet het CTGB die stap (zeker in het geval van een metaboliet)?		Dit wordt behandeld in artikel 3 en in de toelichting van de voorgenomen beleidsregel. Het optreden van structurele overschrijdingen van het toelatingscriterium door een werkzame stof en/of metabolieten kan aanleiding geven om de toelating van gewasbeschermingsmiddelen op basis van deze stof conform artikel 44 van Verordening (EG) nr. 1107/2009 opnieuw te bekijken.
Vewin <u>Vereniging voor belangenbehartiging van waterbedrijven</u>	69.		1. Het Ctgb kiest ervoor om de voorgestelde beleidsregels alleen te richten op de eerste aanwijzing in artikel 44 van de Verordening 1107/2009: een structurele normoverschrijding van het toelatingscriterium is volgens het Ctgb reden voor een mogelijke herbeoordeling. Maar het toelatingscriterium is veelal soepeler dan de grenswaarden die gelden onder de Kaderrichtlijn Water (KRW). De tweede paragraaf van artikel 44 is dwingender en zegt dat een lidstaat een toelating moet herzien wanneer bepaalde doelstellingen van de KRW niet kunnen worden gehaald. In	1. Pas de beleidsregels ook toe op structurele normoverschrijding door werkzame stoffen van de KRW-milieunormen, zodat ook voldaan wordt aan het tweede onderdeel van artikel 44 van Verordening 1107/2009 en zodat Nederland kan voldoen aan de KRW-doelen.	U refereert in uw opmerkingen naar de KRW. Hierbij verwijzen we naar de inleiding boven deze tabel met opmerkingen uit de consultatie. <u>Toelichting</u> Het Ctgb heeft momenteel geen wettelijk vastgesteld toetsingskader ter beschikking voor verspreiding van stoffen door de lucht en om drainage naar oppervlaktewater mee te nemen bij de toelating. Er wordt door wetenschappers van Wageningen University & Research (WUR) in opdracht van het ministerie van LNV gewerkt aan de ontwikkeling van een methodiek voor het meenemen van drainage. Het Ctgb wil dit zo spoedig mogelijk in gebruik nemen.

		<p>Nederland zijn door het RIVM grenswaarden voor (nagenoeg alle) actieve stoffen vastgesteld onder de KRW. Het artikel 4 van de KRW waarnaar wordt verwezen, legt lidstaten op om “de verontreiniging door prioritair stoffen geleidelijk te verminderen en emissies, lozingen en verliezen van stoffen stop te zetten of geleidelijk te beëindigen”. De toename van de aanwezigheid van niet-toetsbare stoffen in bodem en water laat zien dat er op dit moment een geen sprake is van een “geleidelijke beëindiging”. Het is daarom van belang om de beleidsregels ook toe te passen op structurele normoverschrijding door werkzame stoffen van de KRW-milieunormen, zodat ook voldaan wordt aan het tweede onderdeel van artikel 44 van de Verordening 1107/2009 en zodat Nederland kan voldoen aan de KRW-doelen.</p> <p>2. Oorzaken voor de overschrijding van de norm kunnen ook tekortkomingen van de beoordelingsmethodiek zijn, zoals het niet beoordelen van afspoeling en uitspoeling naar oppervlaktewater, en verspreiding</p>	<p>2. Neem de huidige tekortkomingen van de beoordeling, en de meest recente wetenschappelijke kennis en inzichten hierover, mee bij een herbeoordeling.</p> <p>3. Houdt bij herbeoordeling ook expliciet rekening met andere beschermdoelen zoals gebruik van water voor drinkwaterproductie.</p>	<p>Het Ctgb kijkt in deze voorgenomen beleidsregel naar door toegelaten gebruik veroorzaakte overschrijdingen van stoffen uit gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater. Als overschrijdingen in oppervlaktewater kunnen worden voorkomen is te verwachten dat dit ook een positief effect heeft op de bescherming van oppervlaktewater dat gebruikt wordt voor de productie van drinkwater. Het Ctgb zal tevens nog verder onderzoeken of en hoe overschrijdingen in drinkwater kunnen worden aangepakt.</p>
--	--	---	--	---

			<p>van stoffen door de lucht. Het is van belang dat het Ctgb de huidige tekortkomingen van de beoordeling, en de meest recente wetenschappelijke kennis en inzichten hierover, meeneemt bij een herbeoordeling.</p> <p>3. Bij de herbeoordeling wordt alleen rekening gehouden met waterorganismen. Het is goed als ook expliciet rekening wordt gehouden met andere beschermdoelen zoals gebruik voor drinkwaterproductie.</p>		
Artikel 4. Inwerkingtreding					
Artikel 5. Citeertitel					
Toelichting					
<p>CropLife NL</p> <p><u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u></p>	70.	150-151	<p>Bij aanpassing van de toelatingsnorm wordt de BMA met terugwerkende kracht aangepast aan deze nieuwe norm. Dit kan resulteren in drie opeenvolgende jaren van normoverschrijdingen, wat niet het geval was onder de oude norm. Omdat er in de voorgaande jaren geen mogelijkheid was om via een Emissie Reductie Plan (ERP) het aantal overschrijdingen te verminderen, is deze aanpassing ongewenst. In de jaren vóór de nieuwe norm waren er geen</p>	<p>Voorstel om nieuwe normen niet met terugwerkende kracht aan te passen in de BMA, maar laten ingaan op het moment dat de nieuwe norm van toepassing is.</p>	<p>Zie het antwoord op vraag nr. 4, Croplife.</p> <p>Een aanpassing van het toelatingscriterium in de BMA volgt over het algemeen uit een periodieke herbeoordeling van de werkzame stof (conform art. 14-20 van Verordening 1107/2009) en bijbehorende middelen (conform art. 43 van Verordening 1107/2009). Wanneer er recent een herbeoordeling van middelen heeft plaatsgevonden in het kader van art. 43 van Verordening 1107/2009 zal een nieuwe herbeoordeling in het kader van art. 44 veelal niet nodig zijn omdat de middelen op dat moment volgens de meest actuele beschikbare kennis en methodieken zijn beoordeeld.</p>

			overschrijdingen en was er geen noodzaak voor aanvullende maatregelen, zoals een ERP. Een ERP wordt opgesteld bij overschrijdingen van de milieukwaliteitsnorm (MKN). Omdat de MKN lager is dan de toelatingsnorm, is een ERP ook effectief om te voorkomen dat de toelatingsnorm wordt overschreden.		Het Ctgb is positief over het instellen van emissiereducerende maatregelen door de houder van de toelating, niet alleen bij stoffen die de milieukwaliteitsnorm (MKN) overschrijden, maar ook bij stoffen die de toelatingsnorm overschrijden. Aangezien niet voor alle in gewasbeschermingsmiddelen toegelaten stoffen een MKN is afgeleid, kunnen emissiereducerende maatregelen bij stoffen die de toelatingsnorm overschrijden een aanvullende maatregel ten gunste van de waterkwaliteit zijn. We verwijzen hierbij naar het advies van het Ctgb aan LNV met betrekking tot overschrijding van KRW-normen in relatie tot het toelatingsbeleid, waarin onder andere aangescherpte maatregelen via ERP's worden aanbevolen (bijlage bij de brief van de minister van LNV aan de regering, d.d. 8 mei 2024).
CropLife NL Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie	71.	159-164	Voor kastoepassingen is het vrijwel onmogelijk om normoverschrijdingen te koppelen aan normaal landbouwkundig gebruik volgens WG. Emissies uit kassen zijn vaak het gevolg van lekstromen en andere infrastructuurproblemen of lozingen die buiten het toelatingsdomein vallen. Een herbeoordeling voor kasteelten is daarom niet zinvol en draagt niet bij aan de oplossing van normoverschrijdingen, tenzij de	Voorstel om kastoepassingen uit te sluiten van deze beleidsregel, omdat er geen directe link is tussen normaal landbouwkundig gebruik en aantreffen van normoverschrijdingen vanuit kassen.	Met de beleidsregel worden stoffen die het toelatingscriterium structureel overschrijden onderscheiden van stoffen waarbij geen of slechts incidentele overschrijdingen in de BMA worden gerapporteerd. Bij structureel overschrijdende stoffen is het mogelijk dat (een deel van) de overschrijdingen door het normale toegelaten gebruik wordt veroorzaakt, en een deel door andere oorzaken zoals de hier genoemde oorzaken (lekstromen e.d.). Het Ctgb is bevoegd om bij middelen op basis van structureel overschrijdende stoffen te toetsen of deze nog steeds aan de toelatingsvoorwaarden

			herbeoordeling resulteert in intrekking of sterke beperking van de toelating. Dit is een reëel scenario bij gebruik van het GEM-model.		voldoen. Deze herbeoordeling op grond van de actuele methodiek kan uitwijzen of een ingreep in de toelating wel of niet nodig is. Het Ctgb heeft geen andere (standaard) methoden beschikbaar om te toetsen of normoverschrijdingen wel of niet aan de toelating zijn gerelateerd. De uitspraak van Croplife dat er geen directe link zou zijn tussen normaal landbouwkundig gebruik en aantreffen van normoverschrijdingen vanuit kassen kan het Ctgb niet anders verifiëren dan door het uitvoeren van een herbeoordeling met de daartoe aangewezen modellen en scenarios. Het model GEM neemt lekstromen e.d. niet mee en is daarmee geschikt om goed landbouwkundig gebruik te toetsen.
CropLife NL <u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u>	72.	168-174	Overschrijdingen van het toelatingscriterium kunnen diverse oorzaken hebben. De wijze om te bepalen wanneer een overschrijding structureel is (bij normaal landbouwkundig gebruik volgens het WG op meerdere meetpunten en over meerdere jaren) of incidenteel, is wetenschappelijk niet sterk genoeg. Hoe wordt er onderscheid gemaakt tussen gebruik volgens het etiket en gebruik niet volgens het etiket (zoals te hoge dosering, te vaak toegepast, te kleine spuitvrije zones, etc) of onder niet te controleren omstandigheden,	Neem een algemene uitzonderingsbepaling op voor overmachtsituaties.	We zijn het eens dat overschrijdingen van het toelatingscriterium diverse oorzaken kunnen hebben. Wanneer het ingrijpen in de toelating van gewasbeschermingsmiddelen op basis van structureel toelatingsnorm overschrijdende stoffen alleen zou worden gebaseerd op monitoringscijfers is het niet zonder meer duidelijk dat de overschrijdingen aan de toelating te wijten zijn. De benodigde bewijslast voor ingrijpen in de toelating op grond van artikel 44 Verordening (EG) 1107/2009 kan wel door middel van een herbeoordeling op basis van het nieuwste toetsingskader worden geleverd. De criteria in artikel 2 zijn zodanig gekozen dat uitzonderingen niet leiden tot het onnodig identificeren van een stof als 'structureel

			zoals extreme weersomstandigheden (neerslag of droogte). De voorgestelde beleidsregel bevat ook geen uitzonderingsbepaling voor overmachtssituaties, zoals extreme neerslag of lekkages		overschrijdend'; er dient bijvoorbeeld 3 jaar achtereen sprake te zijn van meerdere overschrijdingen op meerdere meetpunten. De voorgenomen beleidsregel houdt op deze manier rekening met uitzonderingssituaties zoals (incidenteel) onjuist gebruik of extreme weersomstandigheden in een bepaald jaar. Toelatinghouders van gewasbeschermingsmiddelen op basis van structureel toelatingsnorm overschrijdende stoffen zijn conform Artikel 44, lid 2 van Verordening (EU) 1107/2009 in de mogelijkheid om opmerkingen te formuleren (als er bijvoorbeeld sprake van een overmachtsituatie zou zijn) wanneer het Ctgb voornemens is de toelating in te trekken of te wijzigen.
CropLife NL <u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u>	73.	216-227	De term 'niet-toetsbare stoffen' kan vervallen. Zie voor meer toelichting punt 7. Daarnaast is de aanname die hier gemaakt wordt (regels 224 – 227) dat er een significante correlatie is met landgebruik als er een kwart of meer niet-toetsbare meetwaarden zijn, speculatief en berust niet op wetenschap.	Verplicht waterschappen om gebruik te maken van de ILOW-analysemethode. Hierdoor vervallen de niet-meetbare meetpunten de komende jaren. Het hanteren van dit criterium als onderdeel van de beslisboom komt daarmee te vervallen.	Zie het antwoord op opmerking 5 (Croplife). Het Ctgb is niet bevoegd om de in het toelatingsdossier beschikbare analysemethode voor monitoring in oppervlaktewater of de ILOW-analysemethode voor alle waterschappen verplicht te stellen. Bij een groot aandeel niet-toetsbare locaties kan niet goed worden vastgesteld of er sprake is van overschrijdingen, en dus kan ook de correlatie van overschrijdingen met landgebruik niet goed worden uitgevoerd. Daarom worden niet-toetsbare stoffen nader onderzocht. Bij stoffen die op meer dan een kwart van de meetpunten 'niet toetsbaar' zijn, wordt niet

					<p>automatisch aangenomen dat er een significante correlatie met het toegelaten gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is. Maar deze kunnen niet worden uitgesloten, ook wanneer in de Bestrijdingsmiddelenatlas significante correlaties met landgebruik ontbreken. Zoals in de achtergrondnotitie en de toelichting van de atlas is aangegeven kan voor niet-toetsbare stoffen ook gebruik gemaakt worden van de correlatie tussen concentraties en landgebruik, zie https://www.bestrijdingsmiddelenatlas.nl/toelichtingen/koppeling, tabblad 'correlatie niet toetsbare stoffen'.</p>
<p>CropLife NL</p> <p><u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u></p>	74.	235-237	<p>Het aantal meetpunten bedraagt voor veel stoffen ongeveer 500, maar dit geldt niet voor alle stoffen. Hoe wordt de term "structureel" gewaarborgd bij minder dan 500 meetpunten per jaar? Bij minder dan 500 meetpunten is de kans op een verkeerde beoordeling groter. Daarnaast is het een aanname dat bij een gemiddeld aantal van vijf overschrijdingen per jaar (bij de index $\geq 0,01$) deze allemaal niet-incidenteel zijn. Hoe wordt dit gewaarborgd? Hoe gaat het Ctgb structurele overschrijdingen onderscheiden van incidentele overschrijdingen bij deze lage aantallen? Zeker wanneer rekening</p>	<p>Geef duidelijk de werkwijze aan hoe gewaarborgd kan worden dat structurele overschrijdingen te onderscheiden zijn van incidentele overschrijdingen en afkomstig zijn van gewasbeschermingsmiddelen en niet van andere bronnen zoals diergeneesmiddelen of biociden. Voorstel is om de index $\geq 0,01$ in zijn geheel te laten vervallen.</p> <p>Bij deze lage aantallen normoverschrijdingen (gemiddeld 5 over een periode van 3 jaar) is het niet goed mogelijk om te bepalen of een overschrijding van de norm incidenteel (door een incident) dan wel structureel (gebruik volgens etiket) is. Daarnaast zijn de aanvullende criteria (correlatie</p>	<p>De beleidsregel is ingericht om incidentele overschrijdingen te kunnen onderscheiden van structurele overschrijdingen en om zoveel mogelijk het onderscheid met andere bronnen zoals diergeneesmiddelen of biociden te maken. De correlaties in de BMA tussen overschrijdingen en landgebruik kunnen daarbij behulpzaam zijn. De aanvullende criteria (correlatie met landgebruik en 'niet-toetsbaar') zijn goed uitvoerbaar:</p> <p>In artikel 2 van de voorgenomen beleidsregel is opgenomen dat alleen een index $\geq 0,01$ voor het Ctgb niet voldoende is om de stof als structureel overschrijdend te beschouwen. Er dient dan tevens te worden voldaan aan een andere voorwaarde; er dient een significante correlatie van overschrijdingen met één of meer toegelaten landgebruikstypen te zijn. Voor het voorkomen</p>

			wordt gehouden met mogelijke meetfouten van een laboratorium, onjuiste analysetechnieken of methoden, etc. Daarnaast kunnen er ook andere bronnen zijn van bepaalde werkzame stoffen. Denk hierbij aan diergeneesmiddelen of biociden. Hoe gaat het Ctgb in deze gevallen aantonen wat de bron van de overschrijding is?	met landgebruik en 'niet-toetsbaar') niet uitvoerbaar (zie punten 7, 11 en 12).	van een significante correlatie van overschrijdingen met toegelaten gebruiken op het etiket van een gewasbeschermingsmiddel zijn voldoende metingen noodzakelijk; bij kleinere aantallen meetpunten is de kans op een significante correlatie juist kleiner. Een significante correlatie is een aanwijzing dat de overschrijdingen door deze gebruiken veroorzaakt <i>kunnen</i> zijn. Wanneer de overschrijding veroorzaakt wordt door diergeneesmiddelen of biociden wordt geen statistisch significante correlatie met toegelaten landgebruikstypen verwacht en is een herbeoordeling van de toelating in het algemeen niet de juiste manier om de overschrijdingen aan te pakken. Voor 'niet-toetsbaar' zie het antwoord op opmerking 5 (CropLife).
CropLife NL <u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u>	75.	244-247	Waarom niet-professioneel gebruik uitsluiten? Is er wetenschappelijke onderbouwing dat niet-professioneel gebruik niet-significant bijdraagt, of is dit slechts een aanname?	Voorstel om de eventueel in te voeren beleidsregel niet te beperken tot uitsluitend professioneel gebruik.	Het Ctgb sluit het meenemen van niet-professionele middelen in de beleidsregel niet uit. De bestrijdingsmiddelenatlas heeft ook een landgebruiksklasse urbaan ingericht. Dit ondervangt bijvoorbeeld toepassingen op verhardingen, of gebruik van biociden. Als er aanwijzingen zijn dat de categorie urbaan gerelateerd is aan normoverschrijdingen, en er zijn inderdaad gewasbeschermingsmiddelen op basis van de betreffende stof toegelaten in de privesfeer/buiten de landbouw, dan is het mogelijk deze te betrekken in de voorgestelde beleidsregel.
CropLife NL	76.	265-269	Kunnen termijnen of tijdslijnen worden aangegeven voor	Voorstel: Maak een procedure die duidelijk maakt wanneer er geen	De afweging en termijnen voor herbeoordeling zullen tijdens de implementatie van de

<u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u>			werkzame stoffen die niet in aanmerking hoeven te komen voor een tussentijdse herbeoordeling omdat ze binnenkort worden herbeoordeeld of net zijn herbeoordeeld? Bijvoorbeeld: is er een reguliere herregistratie binnen x jaar, dan vindt er geen tussentijdse herbeoordeling plaats. Of, indien er recent een herbeoordeling heeft plaatsgevonden, dan binnen x jaar geen tussentijdse herbeoordeling.	nieuwe tussentijdse herbeoordeling plaats hoeft te vinden. Bijvoorbeeld: Er is geen tussentijdse herbeoordeling nodig als er binnen de gestelde termijn een reguliere herbeoordeling gepland staat of recent is uitgevoerd.	beleidsregel nader worden uitgewerkt. Dit is afhankelijk van meerdere factoren en zal dus variëren. Dergelijke termijnen zullen daarom niet worden vastgelegd in de beleidsregel.
LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO, Plantum <u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u>	77.	170	Hier wordt gesproken over incidenteel veelvuldig gebruik in een bepaalde regio of incidentele weersomstandigheden zoals een buitengewoon droog of juist vochtig jaar. De afgelopen jaren laten zien dat droge en natte jaren ook niet incidenteel kunnen zijn, waardoor het onderdeel wordt van "structureel".	De periode van 3 jaar verlengen (naar 4 of 5 jaar) om invloed van incidentele overschrijdingen te verkleinen. Daarnaast moet de oorzakenanalyse uitgebreid worden voor het toerekenen naar een sector of gewas. Deze informatie staat niet in de BMA en moet op een andere wijze worden verkregen.	Het doel van de voorgenomen beleidsregel is om stoffen te identificeren waarbij er mogelijk een relatie tussen overschrijdingen en het toegestane gebruik conform het wettelijk gebruiksvoorschrift van toegelaten gewasbeschermingsmiddelen bestaat en deze te onderscheiden van stoffen waarbij andere oorzaken van overschrijding van het toelatingscriterium in oppervlaktewater de overhand hebben. Bij stoffen die drie jaar voldoen aan de criteria in artikel 2 is de kans groot dat normoverschrijdingen (gedeeltelijk) door het toegelaten gebruik worden veroorzaakt. Bij andere oorzaken zoals natte of droge jaren wordt juist veel variatie in het aantal normoverschrijdingen verwacht, waardoor de kans klein is dat een stof aan de criteria in artikel 2 voldoet en onterecht als structureel overschrijdende stof zou worden aangewezen. Een periode van 5 jaar zou betekenen dat structurele overschrijdingen langdurig kunnen aanhouden voordat het Ctgb

					<p>indien nodig de toelating kan aanpassen, wat niet wenselijk wordt geacht.</p> <p>U geeft aan dat de oorzaakanalyse uitgebreid moet worden voor het toerekenen naar een sector of gewas. De beleidsregel is ingericht met onafhankelijke criteria om alleen die stoffen te selecteren waarbij er aanwijzingen zijn dat er een relatie is tussen overschrijdingen en het toegestane gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Herbeoordeling gebeurt in het algemeen alleen bij de toegelaten gebruiken/gewassen die correleren met overschrijdingen van de toelatingsnorm in het oppervlaktewater.</p>
<p>LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO</p> <p><u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>	78.	204-206	Een meetpunt met een hoge mate van overschrijding kan ook wijzen op een incident, maar hier wordt geen rekening mee gehouden.	Eerst oorzaakanalyse uitvoeren, waaronder onderzoek doen naar uitbaters alvorens deze mee te nemen in de index (en daarmee selectie).	<p>In de beleidsregel wordt er, aan de hand van de criteria in artikel 2, vanuit gegaan dat incidentele overschrijdingen (uitbijters) niet aan de toelating te wijten zijn.</p> <p>Voor oorzaakanalyse zie het antwoord op vraag 77, LTO.</p>
<p>LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO</p> <p><u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>	79.	235	Zie ook hierboven. De analogie met 0,01 wordt niet onderbouwd. Meer passend is een analogie met 0,1 (=10% overschrijding) i.v.m. het door de EU en nationaal tot te passen 90-percentiel.	Statistische onderbouwing gewenst vanaf welke index meetpunten waar de stof een overschrijding laat zien, meetellen om te bepalen of sprake is van structureel.	Wanneer er op 10 procent van de meetlocaties in de BMA overschrijdingen optreden (index $\geq 0,1$) kan het gaan om 50 of meer locaties met overschrijdingen, wat het Ctgb als een zeer zorgelijke situatie zou beschouwen. De Europese en nationale blootstellingsmodellen die bij de toelating worden gehanteerd berekenen enkel de emissie naar de kavelsloot, op het moment van

					<p>toepassing van een gewasbeschermingsmiddel. In overige oppervlaktewateren en op andere momenten wordt, bijvoorbeeld doordat verdunning en afbraak optreedt, een lagere concentratie van stoffen uit gewasbeschermingsmiddelen verwacht. In de bestrijdingsmiddelenatlas zijn niet alleen monitoringsgegevens in kavelsloten opgenomen, maar veel meetpunten liggen met name in grotere oppervlaktewateren, waar ook wordt gemeten op momenten waarop het gewasbeschermingsmiddel niet wordt gebruikt. De verwachting is dat het algemene beeld van stofconcentraties in de BMA dus een verminderde weergave is ten opzichte van de stofconcentraties in de kavelsloot. De criteria in artikel 2 zijn ingericht op (alle aanwezige) meetpunten in de BMA en er moet dus rekening worden gehouden met het verschil tussen kavelsloot en overige oppervlaktewateren. Een index van 0,01 komt in het algemeen overeen met 1% van alle wateren in de BMA. Het zal echter een groter percentage betreffen wanneer alleen naar de kavelsloten wordt gekeken; een index van 0,01 wordt daarom als aanwijzing gezien dat er sprake kan zijn van structurele overschrijdingen. Een grotere focus op monitoringsresultaten in de kavelsloot, tijdens de toegestane gebruikperiode, zou de doeltreffendheid van de beleidsregel mogelijk kunnen verhogen. Een dergelijk meetnet is momenteel echter niet beschikbaar. De meeste stoffen worden volgens een uitgebreid landelijk patroon gemonitord (veelal rond 500 locaties)</p>
--	--	--	--	--	--

					waardoor er voldoende meetlocaties in kavelsloten kunnen zijn.
LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO, Plantum <u>Belangenverteg enwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u>	80.	245- 247	Geen uitleg wordt gegeven waarom 'niet-professioneel' er buiten valt. In natte jaren kunnen door riooloverstorten significante wijzigingen niet worden uitgesloten (denk aan de verontreinigingen in de Seine tijdens de Olympische Spelen in Parijs vanwege regenval). Ook geen uitleg waarom het Ctgb alleen kijkt naar de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en niet ook naar biociden.	Onderbouwing ontbreekt.	Het Ctgb sluit het meenemen van niet-professionele middelen in de beleidsregel niet uit. Het optreden van een riooloverstort valt niet onder het toegelaten gebruik van een gewasbeschermingsmiddel. Het Ctgb kijkt in deze voorgenomen beleidsregel alleen naar gewasbeschermingsmiddelen. Voor biociden geldt andere regelgeving en worden andere beoordelingsmethodieken gebruikt. Het Ctgb zal nog nader onderzoeken of en hoe door volgens de toelating gebruikte biociden veroorzaakte overschrijdingen kunnen worden aangepakt.
LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO, Plantum <u>Belangenverteg enwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u>	81.	259- 263	Geen uitleg wordt gegeven voor de situatie dat de herbeoordeling al loopt.	Verduidelijken.	In de toelichting van de beleidsregel is beschreven dat er procedurele redenen kunnen zijn om geen tussentijdse herbeoordeling van een gewasbeschermingsmiddel op basis van een structureel toelatingsnorm overschrijdende stof uit te voeren, bijvoorbeeld wanneer het middel al volgens de actuele methodieken herbeoordeeld wordt in het kader van artikel 43 van Verordening (EG) nr. 1107/2009. Wanneer verwacht wordt dat de herbeoordeling conform artikel 43 op korte termijn, bijvoorbeeld tegelijk of eerder zal zijn afgerond is een herbeoordeling conform de beleidsregel in het algemeen niet meer nodig.

<p>Natuur & Milieu, de Vlinderstichting, Soorten NL, Natuurmonumenten, Natuur-en Milieuorganisatie Zuid-Holland, Vogelbescherming Nederland</p> <p><u>Maatschappelijke organisatie(s)</u></p>	82.	<p>Achtergrondnotitie bij voorgenomen beleidsregel</p> <p><u>Uitwerking stap 1:</u></p> <p>1. “De toelatingsnormen die het Ctgb hanteert worden afgeleid conform geldende Europese regelgeving en richtsnoeren.” => uit de recente uitspraken van het Europese Hof van Justitie (PAN Europe) blijkt dat de meest recente wetenschappelijke inzichten moeten worden gebruikt, ook als die (nog) niet officieel zijn aangenomen.</p> <p>2. Flowchart: waarom wordt gekozen voor de term ‘heroverwegen’ toelating? Het is niet duidelijk wat daarmee wordt bedoeld. Conform artikel 44 betreft het de intrekking of wijziging van een toelating. Advies: gebruik de term herbeoordelen.</p> <p><u>Uitwerking stap 2:</u></p> <p>3. In de tweede alinea staat dat het alleen zinvol is om structureel normoverschrijdende stoffen te herbeoordelen als er nieuwe</p>	<p>1. Het is niet duidelijk wat er wordt bedoeld met de term heroverwegen. Gebruik daarom de term herbeoordelen.</p> <p>2. Het Ctgb moet de meest actuele wetenschappelijke inzichten gebruiken die er zijn, bijvoorbeeld modellen om uitspoeling te berekenen die worden toegepast in omliggende lidstaten (ook als die niet zijn goedgekeurd door Ctgb of LNV, conform de recente uitspraken van het Hof van Justitie in de zaak van PAN Europe).</p> <p>3. Alle kennis en wetenschappelijke inzichten over emissie van bestrijdingsmiddelen naar het oppervlaktewater door afspoeling en uitspoeling dient het Ctgb te betrekken bij de herbeoordeling. Zonder dat afdoende naar afspoeling en uitspoeling wordt gekeken (belangrijke emissieroutes naar water) heeft een herbeoordeling vanwege problemen met het water nauwelijks zin.</p>	<p>1. In de voorgenomen beleidsregel is de term herbeoordelen gebruikt.</p> <p>2. Voor een toelichting op de aanpassing van de werkwijze van het Ctgb na uitspraken van het Europese Hof zie de Ctgb website: Ctgb past werkwijze aan na uitspraak Europees Hof Nieuwsbericht College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden</p> <p>3. Zie het antwoord op vraag 67, N&M.</p> <p>4. Zie het antwoord op vraag 67, N&M.</p> <p>5. De intentie van de beleidsregel is om het onderscheid te maken tussen overschrijdingen veroorzaakt door het toegelaten gebruik en andere oorzaken. Het Ctgb kan alleen via de beoordelingsmethodiek besluiten of een gewasbeschermingsmiddel toelaatbaar is; wanneer een middel niet meer voldoet aan de toelatingsvereisten volgens Verordening (EU) 1107/2009 zal het Ctgb de toelating aanpassen of intrekken.</p> <p>Wanneer een herbeoordeling conform de voorgenomen beleidsregel niet nodig is doordat het betreffende middel al met de meest actuele</p>
---	-----	---	---	--

		<p>inzichten en/of methodieken beschikbaar zijn. Wij menen dat dit onjuist is. Als er structurele overschrijdingen zijn is de destijds gebruikte beoordelingsmethode kennelijk niet goed genoeg. Dan moet er worden ingegrepen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Het Ctgb moet dan de meest actuele wetenschappelijke inzichten gebruiken die er zijn, bijvoorbeeld modellen om af- en uitspoeling te berekenen die worden toegepast in omringende lidstaten (ook als die niet zijn goedgekeurd door Ctgb of LNV, conform de recente uitspraken van het Hof van Justitie in de zaak van PAN Europe). ○ De emissie van bestrijdingsmiddelen naar het oppervlaktewater als gevolg van afspoeling en uitspoeling ontbreekt nu in de beoordeling van het Ctgb. Er zijn reeds in 2012 en 2015 onderzoeken uitgevoerd en voorstellen gedaan om deze emissieroutes naar oppervlaktewater op te nemen in de risicobeoordeling. Deze 	<p>4. Alle wetenschappelijke inzichten die bekend zijn over emissie van pesticiden door verdamping en door hechting aan bodemdeeltjes, dient het Ctgb te betrekken bij herbeoordeling.</p> <p>5. Ook als er geen nieuwe beoordelingsmethodieken beschikbaar zijn, moet en kan het Ctgb vanuit het voorzorgsprincipe maatregelen voorschrijven als er sprake is van structurele normoverschrijdingen door een stof. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan preventief bredere bufferzones of, bij correlaties met bepaalde teelten, stoppen met de toepassing in die teelten.</p>	<p>methodiek is beoordeeld zal het Ctgb dit signaleren richting de handhavende instanties (bijvoorbeeld ILT, NVWA, Unie van Waterschappen) en het ministerie van IenW. De oorzaken van de overschrijdingen dienen dan op een andere manier te worden aangepakt.</p>
--	--	---	---	---

			<p>methodes moet het Ctgb bij alle herbeoordelingen toe te passen. Zonder dat afdoende naar afspoeling en uitspoeling wordt gekeken (belangrijke emissieroutes naar water) heeft een herbeoordeling vanwege problemen met het water nauwelijks zin.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ De emissieroutes door de lucht als gevolg van verdamping en door hechting aan bodemdeeltjes maakt voor zover ons bekend geen onderdeel uit van de beoordeling. Alle wetenschappelijke inzichten die hierover bekend zijn dient het Ctgb te betrekken bij herbeoordeling. ○ Ook als er geen nieuwe beoordelingsmethodieken beschikbaar zijn, moet en kan het Ctgb vanuit het voorzorgsprincipe maatregelen voorschrijven als er sprake is van structurele normoverschrijdingen door een stof. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan preventief bredere		
--	--	--	---	--	--

			<p>bufferzones of, bij correlaties met bepaalde teelten, stoppen met de toepassing in die teelten. Niet ingrijpen bij structurele normoverschrijdingen, omdat er geen nieuwe test- of beoordelingsmethoden beschikbaar zijn gekomen, brengt mee dat er mogelijk structureel niet meer voldaan wordt aan de eisen voor toelating uit artikel 29. Dat vormt een groot risico voor het milieu en het waterleven en is dan ook volgens Natuur & Milieu een onacceptabele situatie.</p>		
<p>NAV</p> <p><u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>	83.		<p>Er wordt gesteld dat niet-professioneel gebruik niet geacht wordt bij te dragen aan normoverschrijdingen. De NAV vindt dit onwaarschijnlijk. Er is toch in diverse onderzoeken aangetoond dat glyfosaat veelal in een bebouwde omgeving wordt teruggevonden en dat vlooienbanden bijdragen aan imidacloprid en fipronil in het water, om maar een paar voorbeelden te noemen. Wij</p>		<p>Het Ctgb sluit het meenemen van niet-professionele middelen in de beleidsregel niet uit.</p> <p>De bestrijdingsmiddelenatlas heeft ook een landgebruiksklasse urbaan ingericht. Dit ondervangt bijvoorbeeld toepassingen op verhardingen, of gebruik van biociden. Als er aanwijzingen zijn dat de categorie urbaan gerelateerd is aan normoverschrijdingen, en er zijn inderdaad gewasbeschermingsmiddelen op basis van de betreffende stof toegelaten in de privesfeer/buiten de landbouw, dan is het mogelijk deze te betrekken in de voorgestelde beleidsregel.</p>

			bestrijden dus dat elke normoverschrijding te wijten is aan uitsluitend professioneel gebruik. In uw achtergrondnotitie erkent u dit ook. Toch wordt deze bijdrage genegeerd.		
Unie van waterschappen <u>Vereniging voor belangenbehartiging van de waterschappen</u>	84.		Het ctgb wil alleen professioneel gebruik meenemen in de herbeoordeling. De vraag is of dat voldoende is. Ook niet-professioneel gebruik zou aan banden moeten worden gelegd als een stof wordt teruggevonden in het oppervlaktewater. Dan wordt er (door professionele gebruikers) ook niet gewezen naar andere gebruikers als een stof in het water wordt teruggevonden.		Het Ctgb sluit het meenemen van niet-professionele middelen in de beleidsregel niet uit. De bestrijdingsmiddelenatlas heeft ook een landgebruiksklasse urbaan ingericht. Als er aanwijzingen zijn dat de categorie urbaan gerelateerd is aan normoverschrijdingen, en er zijn inderdaad gewasbeschermingsmiddelen op basis van de betreffende stof toegelaten in de privesfeer/buiten de landbouw, dan is het mogelijk deze te betrekken in de voorgestelde beleidsregel.
Unie van waterschappen <u>Vereniging voor belangenbehartiging van de waterschappen</u>	85.		Het onderscheid tussen het (theoretische) model van het Ctgb uit zich ook in een kassenmodel (GEM) dat te optimistisch. Er wordt geen rekening gehouden met bijvoorbeeld lekstromen.		Bij structureel overschrijdende stoffen is het mogelijk dat (een deel van) de overschrijdingen door het normale toegelaten gebruik wordt veroorzaakt, en een deel door andere oorzaken zoals de hier genoemde lekstromen. De mogelijke relatie tussen normaal landbouwkundig gebruik in kassen en aantreffen van normoverschrijdingen kan het Ctgb niet anders verifiëren dan door het uitvoeren van een herbeoordeling met de daartoe aangewezen modellen en scenarios. Het model GEM neemt lekstromen e.d. niet mee en is daarmee geschikt om goed landbouwkundig gebruik te toetsen.

					Wanneer uit de herbeoordeling volgt dat het middel nog steeds voldoet aan de toelatingseisen dienen de overschrijdingen (die bijvoorbeeld door lekstromen veroorzaakt kunnen zijn) op een andere manier te worden aangepakt. Het Ctgb zal dit signaleren richting de handhavende instanties (bijvoorbeeld ILT, NVWA, Unie van Waterschappen) en het ministerie van IenW.
Vewin <u>Vereniging voor belangenbehartiging van waterbedrijven</u>	86.		<p>Achtergrondnotitie bij voorgenomen beleidsregel</p> <p>Uitwerking stap 1:</p> <p>1. Hier staat dat 'De toelatingsnormen die het Ctgb hanteert worden afgeleid conform geldende Europese regelgeving en richtsnoeren.' Uit de recente uitspraken van het Europese Hof van Justitie (zaak van PAN Europe) blijkt dat de meest recente wetenschappelijke inzichten moeten worden gebruikt, ook als die (nog) niet officieel zijn aangenomen.</p> <p>2. De term in de flowchart 'heroverwegen' toelating is onduidelijk. Conform artikel 44 gaat het hier om de intrekking of wijziging van een toelating.</p> <p>Uitwerking stap 2: In de tweede alinea staat dat het alleen zinvol is om structureel</p>	<p>1. Het Ctgb moet de meest actuele wetenschappelijke inzichten gebruiken die er zijn, ook als die (nog) niet zijn goedgekeurd door Ctgb of LNV, conform de recente uitspraken van het Hof van Justitie in de zaak van PAN Europe.</p> <p>2. Het is niet duidelijk wat er wordt bedoeld met de term 'heroverwegen'. Gebruik daarom de term 'herbeoordelen'.</p> <p>3. Het Ctgb moet alle kennis en wetenschappelijke inzichten over emissie van bestrijdingsmiddelen naar</p>	<p>1. In de voorgenomen beleidsregel is de term herbeoordelen gebruikt.</p> <p>2. Voor een toelichting op de aanpassing van de werkwijze van het Ctgb na uitspraken van het Europese hof zie de Ctgb website: Ctgb past werkwijze aan na uitspraak Europees Hof Nieuwsbericht College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden</p> <p>3. Zie het antwoord op vraag 67, N&M</p> <p>4. Zie het antwoord op vraag 67, N&M</p> <p>5. De intentie van de beleidsregel is om het onderscheid te maken tussen overschrijdingen veroorzaakt door het toegelaten gebruik en andere oorzaken. Het Ctgb kan alleen via de beoordelingsmethodiek besluiten of een</p>

		<p>normoverschrijdende stoffen te herbeoordelen als er nieuwe inzichten en/of methodieken beschikbaar zijn. Dit is wat ons betreft onjuist. Als er structurele overschrijdingen zijn is de destijds gebruikte beoordelingsmethode kennelijk niet goed genoeg. Dan moet er worden ingegrepen.</p> <p>3. De emissie van bestrijdingsmiddelen naar het oppervlaktewater als gevolg van afspoeling en uitspoeling ontbreekt nu in de beoordeling van het Ctgb, terwijl dit aantoonbaar belangrijke emissieroutes naar water zijn. Er zijn al in 2012 en 2015 onderzoeken uitgevoerd en voorstellen gedaan om deze emissie-routes naar oppervlaktewater op te nemen in de risicobeoordeling. Deze methodes moet het Ctgb bij alle herbeoordelingen toepassen.</p> <p>4. De emissieroutes door de lucht als gevolg van verdamping en door hechting aan bodemdeeltjes maakt voor zover bekend geen onderdeel uit van de beoordeling. Alle wetenschappelijke inzichten die hierover bekend zijn moet het Ctgb betrekken bij herbeoordeling.</p>	<p>het oppervlaktewater door afspoeling en uitspoeling betrekken bij herbeoordeling, omdat dit aantoonbaar belangrijke emissieroutes naar water zijn.</p> <p>4. Het Ctgb moet alle wetenschappelijke inzichten die bekend zijn over emissie van bestrijdingsmiddelen door verdamping en door hechting aan bodemdeeltjes betrekken bij herbeoordeling.</p> <p>5. Ook als er geen nieuwe beoordelings-methodieken beschikbaar zijn, moet en kan het Ctgb vanuit het voorzorgsprincipe maatregelen voorschrijven als er sprake is van structurele normoverschrijdingen door een stof. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan preventief bredere bufferzones of, bij correlaties met bepaalde teelten, stoppen met de toepassing in die teelten.</p> <p>6. Zorg ervoor dat er transparante keuzes worden gemaakt bij het oppakken van stoffen in de nieuwe</p>	<p>gewasbeschermingsmiddel toelaatbaar is; wanneer een middel niet meer voldoet aan de toelatingsvereisten volgens Verordening (EU) 1107/2009 zal het Ctgb de toelating aanpassen of intrekken.</p> <p>Wanneer een herbeoordeling conform de voorgenomen beleidsregel niet nodig is doordat het betreffende middel al met de meest actuele methodiek is beoordeeld zal het Ctgb dit signaleren richting de handhavende instanties (bijvoorbeeld ILT, NVWA, Unie van Waterschappen) en het ministerie van IenW. De oorzaken van de overschrijdingen dienen dan op een andere manier te worden aangepakt.</p> <p>6. Aangezien enkel het aspect blootstelling naar oppervlaktewater opnieuw bekeken wordt kan de werklast voor het Ctgb beheersbaar zijn. Als er veel middelen voor herbeoordeling in aanmerking komen zou bij de start van deze werkwijze gekozen kunnen worden voor een gefaseerde aanpak, waarbij bijvoorbeeld elk jaar de drie meest overschrijdende stoffen worden herbeoordeeld.</p>
--	--	---	---	---

		<p>5. Ook als er geen nieuwe beoordelingsmethodieken beschikbaar zijn, moet en kan het Ctgb vanuit het voorzorgsprincipe maatregelen voorschrijven als er sprake is van structurele normoverschrijdingen door een stof. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan preventief bredere bufferzones of, bij correlaties met bepaalde teelten, stoppen met de toepassing in die teelten. Niet ingrijpen bij structurele normoverschrijdingen, omdat er geen nieuwe test- of beoordelingsmethoden beschikbaar zijn gekomen, brengt mee dat er mogelijk niet meer voldaan wordt aan de eisen voor toelating uit artikel 29. Dat vormt een groot risico voor het milieu en het waterleven.</p> <p>6. Daarnaast is aangegeven dat om de benodigde capaciteit beheersbaar te houden bij de start van de nieuwe werkwijze gekozen kunnen worden voor een gefaseerde aanpak. Het is wat ons betreft van belang dat wordt ingezet op het z.s.m. oppakken van alle te herbeoordelen stoffen, waarbij transparante keuzes</p>	<p>werkwijze. Voorkom dat capaciteit of werkdruk hierbij de sturende factor wordt.</p>	
--	--	---	--	--

			worden gemaakt in de prioritering. Capaciteit of werkdruk mag hierbij niet de sturende factor zijn.		
<i>Algemeen commentaar op de voorgestelde beleidsregel</i>					
Agrodis <u>Organisatie voor belangenbehartiging toeleveranciers van de Nederlandse land- en tuinbouwsector</u>	87.	108-116	Onvoldoende informatie over de impact van de beleidsregel op zowel het aanwezige middelenpakket als de teelten. Waarschijnlijk zullen met name de kleine teelten hierdoor geraakt worden, en dit kan leiden tot economische nadelen voor telers die afhankelijk zijn van specifieke gewasbeschermingsmiddelen.	Maak een grondige analyse van de eventuele consequenties van deze beleidsregel, met daarbij de effecten op de kleine teelten.	<p>In de achtergrondnotitie is een analyse opgenomen van de monitoringsresultaten van de jaren 2020, 2021 en 2022. Met de voorgestelde beslisboom werden 8 structureel toelatingsnorm overschrijdende stoffen met in totaal ca. 40 bijbehorende middelen aangewezen.</p> <p>Momenteel zijn er ca. 1100 gewasbeschermingsmiddelen toegelaten, wat zou betekenen dat bij minder dan 4% van de toegelaten middelen mogelijk een herbeoordeling nodig is.</p> <p>De beleidsregel zal enige impact hebben op het beschikbare middelenpakket. Dit is onvermijdelijk als het nodig is om in te grijpen op de toelating wanneer blijkt dat werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen de toelatingsnormen structureel overschrijden en niet meer aan de vereisten in Verordening (EU) 1107/2009 voldoen.</p> <p>De voorgenomen beleidsregel betreft een aanscherping van de bestaande werkwijze bij aanvragen tot nieuwe toelating of verlenging, met name bij kleine toepassingen. Kleine toepassingen kunnen ook aan overschrijdingen in oppervlaktewater bijdragen. Wanneer door de 'risk envelope' benadering het toetsingskader van</p>

					<p>de oorspronkelijke toelating wordt gehanteerd kan het risico op overschrijdingen groter zijn dan bij nieuwe toelatingen van middelen op basis van dezelfde stof. Daarom is het belangrijk om ook bij de toelating van kleine toepassingen het meest actuele beschikbare toetsingskader te gebruiken voor het aspect blootstelling naar oppervlaktewater.</p> <p>De beleidsregel betreft alleen middelen en kleine toepassingen op basis van structureel overschrijdende stoffen dus niet alle kleine toepassingen.</p> <p>De impact op het middelenpakket is ook afhankelijk van welke maatregelen nodig zullen zijn. Dit kan variëren tussen het toekennen van extra driftreducerende maatregelen, het inperken van de dosering of de frequentie van toediening, het vervallen van bepaalde gebruiken of in het zwaarste geval het intrekken van de toelating.</p>
<p>Agrodis</p> <p><u>Organisatie voor belangenbehartiging toeleveranciers van de Nederlandse land- en tuinbouwsector</u></p>	88.	140-157	<p>Deze beleidsregel kan negatieve effecten teweeg brengen kan hebben op de implementatie van weerbare teelten en – teeltsystemen zoals Integrated Crop Management (ICM). Doordat telers minder effectieve of duurder middelen moeten gaan gebruiken, kan de invoering van ICM in gevaar komen</p>	<p>Beter in beeld brengen wat effect is op het middelen pakket en eventueel aanvullende maatregelen te treffen om telers te ondersteunen bij de overstap naar alternatieve gewasbeschermingsmethoden.</p>	<p>Het Ctgb is het eens met de opmerking dat het goed is om telers te ondersteunen bij de overstap naar alternatieve gewasbeschermingsmethoden. Dit is echter geen taak van het Ctgb.</p> <p>Zie het antwoord op opmerking 87, Agrodis.</p> <p>Uit een eerste analyse blijkt dat op basis van de jaren 2020-2022 minder dan 4% van de toegelaten middelen herbeoordeeld zou moeten worden. Een herbeoordeling betekent niet altijd dat het betreffende middel verdwijnt. Het kan daarnaast</p>

					<p>ook leiden tot maatregelen zoals het toekennen van extra driftreducerende maatregelen, het inperken van de dosering of de frequentie van toediening.</p> <p>De redentatie over de relatie tussen de beleidsregel en weerbare teeltsystemen is ons niet duidelijk. Op basis van de eerste analyse dat minder dan 4% van de middelen zou moeten worden herbeoordeeld is er geen duidelijke aanwijzing dat dit invloed zou hebben op weerbare teeltsystemen of ICM.</p> <p>Aanvragen voor middelen die bijdragen aan de verduurzaming van het Nederlandse gewasbeschermingsmiddelenpakket krijgen voorrang in het werkproces van het Ctgb. De voorgenomen beleidsregel heeft hier geen invloed op.</p>
<p>Agrodis</p> <p><u>Organisatie voor belangenbehartiging toeleveranciers van de Nederlandse land- en tuinbouwsector</u></p>	89.	168-174	<p>Overschrijdingen van het toelatingscriterium kunnen diverse oorzaken hebben. De keuze die gemaakt wordt om aan te geven wanneer een overschrijding structureel is (op meerdere meetpunten en over meerdere jaren) is wetenschappelijk niet sterk onderbouwd. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen aan de ene kant gebruik volgens het etiket en aan de andere kant gebruik niet volgens het etiket (te</p>	<p>Betere analyse methoden ontwikkelen waardoor de overschrijdende stof beter kan worden toegewezen aan de oorzakelijke bron.</p> <p>Ook rekening houden met persisterende stoffen in het milieu en andere gebruiken.</p> <p>- Algemene uitzonderingsbepaling opnemen bij overmacht situaties.</p>	<p>Het doel van de voorgenomen beleidsregel is om stoffen te identificeren waarbij er mogelijk een relatie tussen overschrijdingen en het toegestane gebruik conform het wettelijk gebruiksvoorschrift van toegelaten gewasbeschermingsmiddelen bestaat en deze te onderscheiden van stoffen waarbij andere oorzaken van overschrijding van het toelatingscriterium in oppervlaktewater de overhand hebben.</p> <p>Het Ctgb is het eens met de opmerking dat bronanalyse van in het water gemeten overschrijdingen op een bepaald meetpunt</p>

			<p>hoge dosering, te vaak toegepast, te kleine spuitvrije zones, etc.) Ook zijn er niet te controleren omstandigheden, zo als weersomstandigheden (zoals extreme neerslag of droogte). De voorgestelde beleidsregel bevat geen uitzonderingsbepaling voor deze overmachtssituaties. Verder is de normoverschrijding is niet voor 100% terug te traceren naar een gebruik van een gewasbeschermingsmiddel in het betreffende seizoen, en er wordt ook geen rekening gehouden met het gebruik van diergeneesmiddelen of biociden.</p>		<p>belangrijk is om lokale overschrijdingen te kunnen aanpakken. Deze taak is in Nederland belegd bij de waterschappen, het Ctgb heeft daarbij geen rol.</p> <p>De voorgenomen beleidsregel heeft een andere invalshoek en gaat uit van het landelijke beeld van alle monitoringsgegevens op alle meetpunten in Nederland. Er wordt vaak gesproken over 'structurele overschrijdingen' maar er zijn duidelijke criteria nodig om deze te onderscheiden van incidentele overschrijdingen. Deze criteria zijn opgenomen in artikel 2 van de voorgenomen beleidsregel en worden onderbouwd in de toelichting en de achtergrondnotitie.</p> <p>In de voorgenomen beleidsregel wordt niet naar een enkel jaar gekeken, maar naar drie achtereenvolgende jaren. Alleen als alle drie jaren aan de criteria voldoen wordt een stof als structureel overschrijdend beschouwd. De voorgenomen beleidsregel houdt op deze manier rekening met uitzonderingssituaties zoals extreme weersomstandigheden in een bepaald jaar. Bij ongewoon natte of droge jaren wordt juist veel variatie in het aantal normoverschrijdingen verwacht, waardoor de kans klein is dat een stof gedurende drie jaren aan de criteria in artikel 2 voldoet en onterecht als structureel overschrijdende stof zou worden aangewezen.</p> <p>Het Ctgb kijkt in deze voorgenomen beleidsregel alleen naar gewasbeschermingsmiddelen. Voor biociden geldt andere regelgeving en worden</p>
--	--	--	---	--	---

					<p>andere beoordelingsmethodieken gebruikt. Het Ctgb zal nog nader onderzoeken of en hoe door volgens de toelating gebruikte biociden veroorzaakte overschrijdingen kunnen worden aangepakt.</p> <p>Persistentie wordt meegenomen bij de Europese goedkeuring van werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen.</p> <p>Zie ook het antwoord op vraag 25, Agrodís.</p>
<p>Agrodís</p> <p><u>Organisatie voor belangenbehartiging toeleveranciers van de Nederlandse land- en tuinbouwsector</u></p>	90.	240-263	<p>Hoewel het doel van de beleidsregel – bescherming van de waterkwaliteit – van groot belang is, is de huidige opzet van de beleidsregel zo dat het risico's met zich meebrengt die nadelig kunnen zijn voor telers, implementatie weerbare teelten en - teeltsystemen en de landbouwsector als geheel.</p>	<p>Oproep aan het Ctgb tot verdere consultatie en aanpassing van de beleidsregel voordat deze wordt ingevoerd, met nadruk op het verkrijgen van de noodzakelijke aanvullende informatie, het opstellen van benodigde werkprogramma en plan en het uitvoeren van diepgaande impactanalyses.</p>	<p>De voorgenomen beleidsregel is gedurende acht weken op de website van het Ctgb openbaar geconsulteerd, zodat bedrijven, ngo's, burgers en mede-overheden daarop hun inbreng hebben kunnen leveren.</p> <p>Zie voor de overige opmerkingen de eerdere beantwoording van opmerkingen door Agrodís, waarin deze onderwerpen al aan de orde zijn gekomen.</p>
<p>Agrodís</p> <p><u>Organisatie voor belangenbehartiging toeleveranciers van de Nederlandse land- en tuinbouwsector</u></p>	91.		<p>Onduidelijkheid over de rol van emissiereductie: behoefte aan verduidelijking over hoe emissiereductieplannen worden meegenomen in de herbeoordeling van middelen. Het is belangrijk dat effectieve emissiereductieplannen worden meegenomen in de beoordeling van middelen die als structureel</p>	<p>Voorstel is dat emissiereductieplannen een prominentere rol krijgen in het herbeoordelingsproces. Dit omvat richtlijnen voor telers om emissies van werkzame stoffen naar oppervlaktewater te verminderen.</p>	<p>Het Ctgb is positief over het instellen van overige maatregelen (bijvoorbeeld ERP's of andere gebiedsgerichte processen) door de houder van de toelating en de ministeries, niet alleen bij stoffen die de milieukwaliteitsnorm (MKN) overschrijden, maar ook bij stoffen die de toelatingsnorm overschrijden. Dit is echter geen taak van het Ctgb.</p> <p>We verwijzen hierbij ook naar de algemene inleiding boven deze tabel, m.n. het advies van het Ctgb aan LNV met betrekking tot overschrijding</p>

			overschrijdend worden geclassificeerd.		van KRW-normen in relatie tot het toelatingsbeleid, waarin onder andere aangescherpte maatregelen via ERP's worden aanbevolen (bijlage bij de brief van de minister van LNV aan de regering, d.d. 8 mei 2024).
Agrodis <u>Organisatie voor belangenbehartiging toeleveranciers van de Nederlandse land- en tuinbouwsector</u>	92.		De toename van de werklust voor het Ctgb kan aanzienlijke gevolgen kan hebben voor de wachttijden voor herbeoordelingen en nieuwe toelatingen. Het is belangrijk dat het Ctgb een plan opstelt die duidelijkheid biedt over de manier waarop zij voldoende middelen en personeel beschikbaar stelt om deze herbeoordelingen tijdig en efficiënt uit te voeren.	Agrodis ondersteunt de voorgestelde gefaseerde aanpak en stelt voor om een duidelijke prioritering van de meest kritische stoffen door te voeren. Dit kan helpen om de impact op de markt en telers te minimaliseren, terwijl het Ctgb de werkdruk beheersbaar houdt.	Aangezien enkel het aspect blootstelling naar oppervlaktewater opnieuw bekeken wordt kan de werklust voor het Ctgb beheersbaar zijn. Als er veel middelen voor herbeoordeling in aanmerking komen zou bij de start van deze werkwijze gekozen kunnen worden voor een gefaseerde aanpak, waarbij bijvoorbeeld elk jaar de drie meest overschrijdende stoffen worden herbeoordeeld. De in het eerste jaar geïdentificeerde stoffen kunnen dan binnen een periode van 2-3 jaar worden behandeld. Na het startjaar wordt een kleinere werklust verwacht omdat dan enkel nog herbeoordeling van middelen op basis van na het startjaar opgekomen structureel overschrijdende stoffen nodig is. Middelen op basis van die stoffen kunnen dan in het daarop volgende jaar worden herbeoordeeld.
Agrodis <u>Organisatie voor belangenbehartiging toeleveranciers van de Nederlandse</u>	93.		Agrodis staat achter het doel wat met deze beleidsregel wordt nagestreefd. Echter wanneer deze beleidsregel zonder aanvullende informatie ingevoerd zal worden, is er een aanmerkelijk risico dat de teler op achterstand komen te staan, en het is van belang dat dit	Voordat deze beleidsregel geïmplementeerd kan worden, er meer analyse plaats moet vinden en verdere informatie gegeven wordt rondom de hierboven beschreven zaken.	Zie de eerdere beantwoording van opmerkingen door Agrodis (met name 17), waarin deze onderwerpen al aan de orde zijn gekomen.

<u>land- en tuinbouwsector</u>			eerst goed in beeld te brengen, om dan vervolgens een afgewogen besluit te kunnen nemen over deze beleidsregel.		
CropLife NL <u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u>	94.		Normoverschrijdingen kunnen worden voorkomen door algemene maatregelen te nemen. Zo worden bij een aantal specifieke meetpunten meerdere werkzame stoffen waargenomen, wat wijst op gebiedsgerichte in plaats van productspecifieke oorzaken. Voorbeelden hiervan zijn erfemissies, lekkages van kassen, het niet naleven van standaard stewardship-maatregelen en/of etiketten. Een herbeoordeling van producttoepassingen volgens de nieuwste kaders zal deze overschrijdingen niet voorkomen. De bij CropLife NL aangesloten bedrijven werken samen met waterschappen en telersorganisaties om betere naleving en goed gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te bevorderen.	Bij normoverschrijdingen wordt nadrukkelijk verzocht om eerst contact op te nemen met de toelatinghouder(s). Samen kan dan de overschrijding worden geanalyseerd en beoordeeld of een herbeoordeling of andere maatregelen het meest geschikt zijn. Dit draagt bij aan het doel om overschrijdingen van de toelatingnorm verder te beperken.	Met de voorgenomen beleidsregel wil het Ctgb duidelijk en transparant zijn over welke stoffen als 'structureel overschrijdend' worden beschouwd. De criteria in artikel 2 geven de houders van toelatingen de mogelijkheid om zelf deze analyse uit te voeren, waarmee duidelijk wordt welke stoffen het betreft en waarbij de toelatinghouder zelf maatregelen kan treffen of deze stimuleren om verdere overschrijdingen in het oppervlaktewater te voorkomen. Conform artikel 44 lid 2 krijgt de houder van de toelating de mogelijkheid om opmerkingen te formuleren of nadere gegevens te verstrekken wanneer het Ctgb voornemens is om de toelating te wijzigen of in te trekken. We zijn het eens dat overschrijdingen van het toelatingscriterium diverse oorzaken kunnen hebben. Aangezien een deel van de overschrijdingen in het oppervlaktewater niet gerelateerd is aan de toelating van gewasbeschermingsmiddelen maar aan andere oorzaken zoals (incidenteel) onjuist gebruik, weersomstandigheden of doordat de betreffende stof tevens is toegelaten als biocide of diergeneesmiddel kan de voorgestelde methodiek geen volledige oplossing bieden voor het probleem van overschrijding van

					<p>toelatingsnormen. De voorgestelde werkwijze kan alleen dat deel van de overschrijdingen aanpakken dat door de herbeoordeling gerelateerd wordt aan het toegestane gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.</p> <p>Zie tevens het antwoord op vraag 71 van Croplife NL.</p>
<p>CropLife NL</p> <p><u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u></p>	95.		<p>De gebruikte index houdt alleen rekening met het aantal meetpunten met een overschrijding. Er wordt geen verband gelegd tussen het aantal metingen met overschrijdingen en het totale aantal metingen van de werkzame stof.</p>	<p>Voorstel is om niet alleen rekening te houden met locaties met een normoverschrijding, maar ook met het totaal aantal metingen.</p>	<p>De veronderstelling in deze opmerking dat de overschrijdingsindex in de voorgenomen beleidsregel geen rekening houdt met het totaal aantal metingen is niet correct:</p> <p>In de begrippenlijst van de voorgenomen beleidsregel wordt de overschrijdingsindex als volgt gedefinieerd: <i>'Overschrijdingsindex: index op basis van punten die de mate van overschrijding van een stof weergeeft, waarbij een overschrijding van 1- 5 keer de toegestane waarde 1 punt geeft en overschrijdingen hoger dan 5x de toegestane waarde 5 punten. Het totaal aantal punten wordt gedeeld door het totaal aantal meetpunten voor de betreffende stof.'</i></p>
<p>CropLife NL</p> <p><u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u></p>	96.		<p>We gaan ervan uit dat er voordat er een tussentijdse herbeoordeling gaat plaatsvinden er in het geval van een indicatie van een mogelijke structurele normoverschrijding de toelatinghouder eerst in staat wordt gesteld om een ERP voor de betreffende werkzame stof op te</p>	<p>Geef ERP's een rol in deze beleidsregel als instrument dat voorafgaand aan een tussentijdse herbeoordeling wordt meegenomen. Zorg ervoor dat er voldoende tijd wordt genomen om de effecten van de opgestelde ERP te observeren. Ervaringen hebben geleerd dat deze effecten vaak pas na enkele</p>	<p>Met de voorgenomen beleidsregel wil het Ctgb duidelijk en transparant zijn over welke stoffen als 'structureel overschrijdend' worden beschouwd. De criteria in artikel 2 geven de houders van toelatingen de mogelijkheid om zelf deze analyse uit te voeren, waarmee duidelijk wordt welke stoffen het betreft en waarbij de toelatinghouder zelf maatregelen kan treffen of deze stimuleren</p>

			stellen of de bestaande aan te scherpen. ERP's zijn een succesvolle aanpak van normoverschrijding, van de ERP's die tot nu toe zijn opgesteld, zien we dat in meer dan 75% van de gevallen minder normoverschrijdingen plaatsvinden.	jaren zichtbaar zijn, vanwege nalevering vanuit het (aquatisch) milieu.	om verdere overschrijdingen in het oppervlaktewater te voorkomen. De beleidsregel is ingericht om alleen dat deel van de overschrijdingen aan te pakken dat door de herbeoordeling gerelateerd wordt aan het toegestane gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Het Ctgb is positief over het instellen van overige maatregelen (bijvoorbeeld ERP's) door de houder van de toelating, niet alleen bij stoffen die de milieukwaliteitsnorm (MKN) overschrijden, maar ook bij stoffen die de toelatingsnorm overschrijden. Dit is echter geen taak van het Ctgb.
CropLife NL <u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie</u>	97.		CropLife NL maakt zich zorgen over de impact van het invoeren van deze beleidsregel op de werklust van het Ctgb. Deze werklust is momenteel al hoog en wettelijke termijnen worden niet gehaald. Wat zijn de consequenties van het invoeren van deze beleidsregel op de werklust en de wachttijden?	Maak inzichtelijk, bij de mogelijke invoering van de beleidsregel, hoe het Ctgb de werklust verdeelt zodat vertraging van lopende aanvragen wordt voorkomen.	De benodigde capaciteit die herbeoordeling van middelen op basis van structureel toelatingsnorm overschrijdende stoffen door het Ctgb met zich meebrengt is een aandachtspunt. Aangezien enkel het aspect blootstelling naar oppervlaktewater opnieuw bekeken wordt kan de werklust voor het Ctgb beheersbaar zijn. Als er veel middelen voor herbeoordeling in aanmerking komen zou bij de start van deze werkwijze gekozen kunnen worden voor een gefaseerde aanpak, waarbij bijvoorbeeld elk jaar de drie meest risicovolle stoffen worden herbeoordeeld. De in het eerste jaar geïdentificeerde stoffen kunnen dan binnen een periode van 2-3 jaar worden behandeld. Na het startjaar wordt een kleinere werklust verwacht omdat dan enkel nog herbeoordeling van middelen op basis van na het

					<p>startjaar opgekomen structureel overschrijdende stoffen nodig is.</p> <p>. Op deze manier blijft de impact van het invoeren van de voorgenomen beleidsregel op de werklust van het Ctgb overzichtelijk en waarschijnlijk niet zodanig groot dat het een vertraging van andere lopende aanvragen zal veroorzaken.</p>
<p>CropLife NL</p> <p><u>Organisatie voor belangenbehartiging van de gewasbeschermingsmiddelen in de industrie</u></p>	98.		<p>Een herbeoordeling lijkt niet de aangewezen weg om emissies van daadwerkelijk structureel overschrijdende stoffen aan te pakken. De uitkomst van een herbeoordeling kan ook gewoon zijn dat er geen WG aanpassing nodig is. Wat dan? Bovendien worden (mogelijk) belangrijke emissieroutes als run-off en drainage niet meegenomen als emissieroute in de herbeoordeling. Wanneer een stof als daadwerkelijk structureel overschrijdende stof gezien kan worden dan kan men pragmatischer te werk gaan. Verhoog bijvoorbeeld de DRT klasse één stap hoger als dat nog mogelijk is of verhoog de teeltvrije zone met 0.5 meter. Dat kan makkelijk middels een WG wijziging geregeld worden en in elk geval sneller tot emissiebeperking</p>	<p>Bied daarnaast de mogelijkheid om maatregelen uit de ERP op het wettelijk gebruiksvoorschrift te plaatsen, zoals een hogere DRT-klasse of bredere spuitvrije zones.</p>	<p>Een herbeoordeling van een gewasbeschermingsmiddel betekent niet altijd dat het nodig is om in de toelating in te grijpen. Wanneer uit de herbeoordeling volgt dat het middel nog steeds voldoet aan de toelatingseisen dienen de overschrijdingen op een andere manier te worden aangepakt. Het Ctgb zal dit signaleren richting de handhavende instanties (bijvoorbeeld ILT, NVWA, Unie van Waterschappen) en het ministerie van IenW.</p> <p>Wanneer uit de herbeoordeling door het Ctgb volgt dat niet meer aan de toelatingseisen voldaan wordt kunnen verschillende maatregelen nodig zijn. Dit kan variëren tussen het toekennen van extra driftreducerende maatregelen, het inperken van de dosering of de frequentie van toediening, het vervallen van bepaalde gebruiken of het intrekken van de toelating.</p> <p>Tevens kunnen toelatinghouders van gewasbeschermingsmiddelen op basis van structureel overschrijdende stoffen natuurlijk altijd zelf een wijzigingsaanvraag indienen om</p>

			<p>leiden dan een tijdrovend en kostbaar herbeoordelingstraject gevolgd door een eventuele Art 44 procedure. Ook het ERP instrument kan ingezet worden, met een herbeoordeling na bv 3 jaar.</p>		<p>maatregelen op het wettelijk gebruiksvoorschrift te plaatsen, zoals een hogere DRT-klasse of bredere teeltvrije zones, wanneer dat nodig is om aan de toelatingsnorm in oppervlaktewater te blijven voldoen. Het concrete voorstel om 1 DRT klasse of 0.5 m teeltvrije zone extra te nemen is niet kwantitatief onderbouwd.</p> <p>Zie ook het antwoord op opmerking 70, Croplife, over ERP's</p> <p>Overigens zal op termijn ook nieuwe methodiek waarbij drainage wel is meegenomen worden gebruikt in het kader van deze beleidsregel, zodra deze methodiek beschikbaar is.</p>
<p>KAVB</p> <p><u>Belangenvertegenwoordiger(s)</u></p> <p><u>land- en tuinbouwsector</u></p>	99.		<p>Het Ctgb heeft voorgenomen om een aanscherping van het huidige gebruik (toelating) in te voeren als gevolg van overschrijdingen van de waterkwaliteitstoelatingsnorm aangetroffen in de monitoringsresultaten uit de bestrijdingsmiddelenatlas. KAVB is voorstander van een goed waterbeleid. Of de handhavende rol past bij Ctgb? Bij eventuele maatregelen is het dan van belang dat de impact van de maatregelen, zowel positief als negatief, goed onderzocht en onderbouwd zijn. Dit is in huidig voorstel niet het geval. Daarnaast moeten de maatregelen gewenst effect</p>		<p>Uit monitoringsgegevens in oppervlaktewater blijkt dat er voor een aantal werkzame stoffen uit gewasbeschermingsmiddelen structurele overschrijdingen van de toelatingsnormen worden waargenomen. Het is mogelijk dat dergelijke overschrijdingen worden veroorzaakt door normaal gebruik in lijn met het wettelijk gebruiksvoorschrift en het Ctgb wil dit zoveel mogelijk voorkomen. De beleidsregel is ingericht om alleen dat deel van de overschrijdingen aan te pakken dat door de herbeoordeling gerelateerd wordt aan het toegestane gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.</p> <p>De monitoringsgegevens in de BMA kunnen een aanwijzing geven dat de toelating mogelijk niet meer aan de vereisten voldoet. Het Ctgb kan bij dergelijke aanwijzingen op grond van artikel 44</p>

			<p>sorteren. De voorgestelde maatregel is onvoldoende onderbouwd, onderzocht en de impact voor de sector zowel positief als negatief is niet helder . KAVB steunt liggend voorstel niet.</p>		<p>van Verordening (EG) nr. 1107/2009 een toelating opnieuw bekijken. Een herbeoordeling conform artikel 44 van Verordening (EU) 1107/2009 dient uit te wijzen of een ingreep in de toelating wel of niet nodig is.</p> <p>In de achtergrondnotitie is een analyse vermeld van de monitoringsresultaten van de jaren 2020, 2021 en 2022. Met de voorgestelde beslisboom werden 8 structureel toelatingsnorm overschrijdende stoffen met in totaal ca. 40 bijbehorende middelen aangewezen.</p> <p>Momenteel zijn er ca. 1100 gewasbeschermingsmiddelen toegelaten, wat zou betekenen dat bij minder dan 4% van de toegelaten middelen mogelijk een herbeoordeling nodig is.</p> <p>Aangezien recent nieuwe kennis en/of verbeterde methodiek voor berekening van de blootstelling in oppervlaktewater beschikbaar is gekomen (zoals GEM of de WDC) geeft actualisatie van de beoordeling van middelen realistische handvatten voor aanscherping van de toelating en is er een effect te verwachten op het aantal normoverschrijdingen van de betreffende stof.</p> <p>De beleidsregel zal enige impact hebben op het beschikbare middelenpakket. Dit is onvermijdelijk als het nodig is om in te grijpen op de toelating wanneer blijkt dat werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen de toelatingsnormen structureel overschrijden en</p>
--	--	--	--	--	--

				<p>niet meer aan de vereisten in Verordening (EU) 1107/2009 voldoen.</p> <p>De impact op het middelenpakket is ook afhankelijk van welke maatregelen nodig zullen zijn. Dit kan variëren tussen het toekennen van extra driftreducerende maatregelen, het inperken van de dosering of de frequentie van toediening, het vervallen van bepaalde gebruiken of het intrekken van de toelating.</p>
<p>KAVB</p> <p><u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>	100.	<p>Als bron van overschrijdingen gebruikt het Ctgb de monitoringsgegevens uit de bestrijdingsmiddelenatlas (BMA).</p> <p>Niet te herleiden is of een stof afkomstig is uit een gewasbeschermingsmiddel of biocide. Jarenlang is naar de sector gewezen dat imidacloprid illegaal werd ingezet. Nieuwe inzichten lijken nu toch meer en meer richting biociden gebruik te wijzen. Te snelle aannames en onvoldoende brononderzoek zijn zeer schadelijk voor de landbouwsector. De aanname van Ctgb dat biociden geen structurele overschrijdingen zal veroorzaken is nergens op gebaseerd.</p>		<p>Het Ctgb kijkt in deze voorgenomen beleidsregel alleen naar gewasbeschermingsmiddelen. Voor biociden geldt andere regelgeving en worden andere beoordelingsmethodieken gebruikt. Het Ctgb zal nog nader onderzoeken of en hoe door volgens de toelating gebruikte biociden veroorzaakte overschrijdingen kunnen worden aangepakt.</p> <p>De beleidsregel is ingericht om incidentele overschrijdingen te kunnen onderscheiden van structurele overschrijdingen en om zoveel mogelijk het onderscheid met andere bronnen zoals diergeneesmiddelen of biociden te maken. De correlaties in de BMA tussen overschrijdingen en landgebruik kunnen daarbij behulpzaam zijn.</p> <p>Wanneer de overschrijding veroorzaakt wordt door diergeneesmiddelen of biociden wordt niet verwacht dat er een statistisch significante correlatie met toegelaten landgebruikstypen zal worden aangetroffen en is een herbeoordeling van</p>

		<p>In het voorstel wordt gesproken om in het eerste jaar de drie meest risicovolle stoffen te herbeoordelen. Een stof die in de top drie staat is imidacloprid. Hiervan zijn geen gewasbeschermingsmiddelen meer toegelaten, maar nog wel biociden. Wordt in de keuze van de stoffen die herbeoordeeld worden ook de biocide producten meegenomen?, niet blijkt uit het voorstel. Het zal vreemd zijn als een van de meest zorgwekkende stoffen niet meegenomen wordt, omdat alleen de focus op gewasbeschermingsmiddelen ligt.</p>		<p>de toelating in het algemeen niet de aangewezen weg om de overschrijdingen aan te pakken.</p>
<p>KAVB</p> <p><u>Belangenvertegenwoordiger(s)</u> <u>land- en tuinbouwsector</u></p>	101.	<p>De beoogde beleidsregel past in een escalatieaanpak, als laatste stap als alle andere initiatieven en acties onvoldoende effectief zijn gebleken. Een van deze stappen is de formele stap dat de toelatinghouders voor middelen/stoffen die structureel normoverschrijdend worden aangetroffen een ERP moeten opstellen (in samenwerking met RWS/I&W) en moeten uitvoeren. Het Ctgb negeert deze formele stap en opdracht aan toelatinghouders. De ERP's, maar ook andere</p>		<p>Het Ctgb is positief over het instellen van overige maatregelen om normoverschrijdingen in oppervlaktewater tegen te gaan (bijvoorbeeld ERP's of andere gebiedsgerichte processen) door de houder van de toelating en de ministeries, niet alleen bij stoffen die de milieukwaliteitsnorm (MKN) overschrijden, maar ook bij stoffen die de toelatingsnorm overschrijden. Dit is echter geen taak van het Ctgb.</p> <p>We verwijzen hierbij ook naar het advies van het Ctgb aan LNV met betrekking tot overschrijding van KRW-normen in relatie tot het toelatingsbeleid, waarin onder andere aangescherpte maatregelen via ERP's worden</p>

		<p>initiatieven om normoverschrijdingen, ook vanuit de sector, aan te pakken, worden genegeerd.</p> <p>Bovenstaande geldt ook voor lopende gebiedsprocessen zoals de regioaanpak waar KAVB vol op inzet.</p> <p>https://greenportdb.nl/ontwikkeling-regiocertificering-duin-en-bollenstreek-van-start/#:~:text=Regiocertificering%20zorgt%20ervoor%20dat%20de,(ZH%2DPLG)%20gepubliceerd</p>		<p>aanbevolen (bijlage bij de brief van de minister van LNV aan de regering, d.d. 8 mei 2024).</p>
<p>KAVB</p> <p><u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>	102.	<p>Effect op kleine toepassingen. Nu wordt bij NLKUGs gebruik gemaakt van het beoordelingskader die het laatst gebruikt is bij het middel waarvoor een NLKUG-uitbreiding wordt aangevraagd. Voor stoffen waar structurele normoverschrijding van het toelatingscriterium wordt vastgesteld, zal bij een NLKUG niet het gebruikte beoordelingskader voor oppervlaktewater gebruikt, maar de huidige BMA gegevens. Hierdoor bestaat de kans op aanscherping van de</p>	<p>Voorstel is om bij stoffen waarvan vastgesteld is dat daar structurele normoverschrijding zijn, de herbeoordeling uit te voeren en niet de NLKUG procedure er niet mee te verzwaren.</p>	<p>De voorgenomen beleidsregel heeft tot gevolg dat het toetsingskader voor nieuwe reguliere toepassingen en kleine toepassingen op het aspect blootstelling naar oppervlaktewater gelijk getrokken wordt.</p> <p>Kleine toepassingen kunnen ook aan overschrijdingen in oppervlaktewater bijdragen. Wanneer door de 'risk envelope' benadering het toetsingskader van de oorspronkelijke toelating wordt gehanteerd kan het risico op overschrijdingen groter zijn dan bij nieuwe toelatingen van middelen op basis van dezelfde stof. Daarom is het belangrijk om ook bij de toelating van kleine toepassingen het meest actuele beschikbare toetsingskader te gebruiken</p>

		<p>hoofdtoelating. Het gevolg is dat kleine toepassingen die nodig zijn, maar niet bijgedragen hebben aan de normoverschrijdingen niet aangevraagd gaan worden. Dit is ook in tegenspraak met het voordeel wat genoemd wordt op pagina 7 van de achtergrondnotitie. Daar staat: <i>“Met de voorgestelde werkwijze worden alle middelen op basis van een toelatingsnorm overschrijdende stof tegelijkertijd aangepakt. Hierdoor kan er een maximaal effect van de ingreep worden verwacht.”</i> Als deze regel ook wordt toegepast bij NLKUG's dan gaat het niet om alle middelen op basis van een stof, maar alleen voor het middel waarvoor de NLKUG wordt aangevraagd.</p> <p>De kosten van de NLKUG is de afgelopen jaren exorbitant gestegen. Nog verdere verzwaring door bovenstaande maatregel leidt tot nog minder aanvragen. De kleinere teelten komen in het gedrang door een onvoldoende</p>		<p>voor het aspect blootstelling naar oppervlaktewater.</p> <p>De beleidsregel zal enige impact hebben op het beschikbare middelenpakket. Dit is onvermijdelijk als het nodig is om in te grijpen op de toelating wanneer blijkt dat werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen de toelatingsnormen structureel overschrijden en niet meer aan de vereisten in Verordening (EU) 1107/2009 voldoen.</p> <p>De beleidsregel betreft alleen middelen en kleine toepassingen op basis van structureel overschrijdende stoffen dus niet alle kleine toepassingen.</p> <p>De impact op het middelenpakket is ook afhankelijk van welke maatregelen nodig zullen zijn. Dit kan variëren tussen het toekennen van extra driftreducerende maatregelen, het inperken van de dosering of de frequentie van toediening, het vervallen van bepaalde gebruiken of in het zwaarste geval het intrekken of niet toelaten van een middel.</p> <p>Zie ook het antwoord op opmerking 99, KAVB.</p>
--	--	--	--	--

			breed middelenpakket. Impact? Verdwijnen teelten?		
Landbouw- bedrijf van Marion <u>Landbouw- bedrijf</u>	103.		<p>Het doel van de beleidsregel is begrijpelijk. Als akkerbouwer onderschrijf ik dat GBM niet in het oppervlaktewater horen. Deze beleidsregel zal op deze manier echter juist het tegenovergestelde bereiken van het beoogde effect. Met mijn bedrijf investeer ik veel tijd, geld en moeite om emissie van GBM naar het oppervlaktewater te voorkomen. Door het invoeren van een generieke beleidsregel als deze wordt ik echter niet beloond voor mijn inspanningen in de vorm van het behoud van GBM. De volledige sector wordt juist beoordeeld op het presteren van de achterblijvers, degenen die het minst oog hebben voor het reduceren van emissie. Als de slechtst presterende bedrijven niet voldoende emissie reductie realiseren wordt iedere akkerbouwer gestraft door een middel opnieuw te gaan beoordelen.</p> <p>Het gevolg van deze aanpak is dat het niet langer zinvol is om te investeren in emissie reductie als</p>	<p>Een veel betere aanpak zou de volgende zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • onderzoek de oorzaak van de normoverschrijdingen • als er bewezen effectieve technische oplossingen voorhanden zijn om de normoverschrijdingen te voorkomen, stel deze dan verplicht in het WG. • wanneer betere technieken het veilige gebruik van hogere doseringen een hogere frequentie of andere toepassingsmomenten mogelijk maken, geef deze mogelijkheid dan ook op het WG. <p>Deze aanpak maakt het niet persé eenvoudiger, maar belooft telers wel voor investeringen in emissiereductie. Op deze manier zal een veel grotere groep telers bereid zijn op korte termijn te investeren in emissiereductie waardoor de doelen zoals schoon water veel sneller kunnen bereiken.</p>	<p>We zijn het met u eens dat het voorkomen normoverschrijdingen in oppervlaktewater niet alleen via de toelating kan worden gerealiseerd. Zie ook de algemene inleiding boven deze tabel, met name het onderwerp 'drie sporen beleid', dat is gericht op toelating, gebruik, en toezicht en handhaving</p> <p>Het doel van de voorgenomen beleidsregel is om stoffen te identificeren waarbij er mogelijk een relatie tussen overschrijdingen en het toegestane gebruik conform het wettelijk gebruiksvoorschrift van toegelaten gewasbeschermingsmiddelen bestaat en deze te onderscheiden van stoffen waarbij andere oorzaken van overschrijding van het toelatingscriterium in oppervlaktewater de overhand hebben. Bij stoffen die drie jaar voldoen aan de criteria in artikel 2 is de kans groot dat normoverschrijdingen (gedeeltelijk) door het toegelaten gebruik worden veroorzaakt. Bij andere oorzaken zoals natte of droge jaren of onjuist gebruik wordt juist veel variatie in het aantal normoverschrijdingen verwacht, waardoor de kans klein is dat een stof gedurende drie jaren aan de criteria in artikel 2 voldoet en onterecht als structureel overschrijdende stof zou worden aangewezen.</p>

			<p>individueel bedrijf. Je wordt tenslotte afgerekend op de prestaties van anderen. Dit is niet de weg waarop we emissie snel verder kunnen realiseren. Als we deze weg, van generiek straffen obv prestaties van de achterblijvers, blijven volgen zal dat leiden tot het stoppen van investeringen in emissie reductie van akkerbouwbedrijven aangezien dat niet meer loont. Middelen zullen versneld verboden of praktisch onbruikbaar gemaakt worden.</p>		<p>Een herbeoordeling van een gewasbeschermingsmiddel betekent niet altijd dat het nodig is om de toelating in te trekken. Wanneer uit de herbeoordeling door het Ctgb volgt dat niet meer aan de toelatingseisen voldaan wordt kunnen verschillende maatregelen nodig zijn. Dit kan variëren tussen het toekennen van extra driftreducerende maatregelen op het WG, het inperken van de dosering of de frequentie van toediening, het vervallen van bepaalde gebruiken of (in het zwaarste geval) het intrekken van de toelating.</p>
<p>LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO, Plantum</p> <p><u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>	104.		<p>Het besluit tot herbeoordeling wordt genomen op basis van 3 jaren overschrijding (= "structureel"), zonder nadere bron- of oorzaakanalyse, waardoor het nog geen bewijs is dat de oorzaak toelatinggerelateerd is. De maatregelen moeten effectief en proportioneel zijn, maar dit wordt niet beoordeeld.</p>	Zie opmerking 12.	<p>De voorgenomen beleidsregel is ingericht met onafhankelijke criteria om alleen die stoffen te selecteren waarbij er aanwijzingen zijn dat er een relatie is tussen overschrijdingen en het toegestane gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Een herbeoordeling conform artikel 44 van Verordening (EU) 1107/2009 kan vervolgens uitwijzen of een ingreep in de toelating wel of niet nodig is. Om de beleidsregel niet disproportioneel te laten zijn dienen er gemiddeld over de laatste 3 jaren tenminste 5 overschrijdingen te zijn gemeten.</p> <p>Zie ook het antwoord op vraag 79, LTO.</p>
<p>LTO Nederland, BO akkerbouw,</p>	105.		<p>In de BMA zijn meetpunten meerjarig gekoppeld aan sectoren, maar de vraag is of dit kan. Er is</p>	Zie opmerking 31.	<p>In de toelichting in de Atlas Bestrijdingsmiddelen in oppervlaktewater (bestrijdingsmiddelenatlas.nl)</p>

<p>NFO, ZLTO, Plantum</p> <p><u>Belangenverteg enwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>			<p>vruchtwisseling binnen en tussen sectoren. De significantie van de correlatie wordt slechts berekend bij toenemend en omvangrijk landgebruik. Jaarlijkse fluctuaties in toepassingen worden kennelijk ook niet meegenomen, evenals andere bronnen. Waterschappen kunnen nu binnen de gebiedsprocessen vaak geen link leggen tussen meetpunten en sectoren. Gevolg is dat met deze beleidslijn op basis van aannames met onduidelijk significanties toelatingen worden gewijzigd of zelfs beëindigd.</p>		<p>is duidelijk uitgelegd welke correlatiemethodiek is gebruikt.</p> <p>Landgebruiktypen die vast zijn of groot oppervlak hebben zijn hiermee zeer goed te modelleren. Kleine en roterende teelten hebben meer onzekerheid. Deze laatste categorie is overigens een fractie van het landoppervlak; dit zal statistisch minder vaak opkomen als probleem en wordt in de BMA ook met waarschuwing meegegeven. Hiernaast wordt er juist vanwege roulatie ook een periode van 3 jaar aangenomen.</p> <p>De wisselende teelten maken het juist lastiger om een correlatie te ontdekken. Dit vergroot de kans dat er geen correlatie wordt gevonden die er wel is, in plaats van dat we een correlatie wordt gevonden die onjuist is.</p>
<p>LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO, Plantum</p> <p><u>Belangenverteg enwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>	106.		<p>Met 'terugwerkende kracht' wordt ingegrepen in een toelating, op basis van meetgegevens uit het verleden. Als periode wordt 3 kalenderjaren aangehouden, duurt het een jaar voor de gegevens opgenomen zijn in de BMA en vervolgens 2-3 jaar om de herbeoordeling uit te voeren. Totaal 6-7 jaar. Dit geeft zeer veel ongewenste onzekerheid bij telers en toelatingshouders, terwijl elke toelating elke 5-15 jaar herbeoordeeld moet worden en dan juist ook reeds het meest</p>		<p>Het Ctgb gaat zich inspannen om de herbeoordelingen zo spoedig mogelijk uit te voeren. Aangezien enkel het aspect blootstelling naar oppervlaktewater opnieuw bekeken wordt kan de werklast beheersbaar zijn. In het licht van de vertragingen in de herbeoordeling van stoffen en middelen zijn de tijdslijnen voor tussentijds ingrijpen niet te lang.</p>

			actuele toetsingskader wordt ingezet. Omdat al 3 jaar voor de verlenging de nieuwe gegevens moeten worden aangeleverd, is volstrekt onduidelijk wat het nut is van de beoogde beleidslijn. Ook vraagt het capaciteit binnen het Ctgb (volgens de toelichting een "aandachtspunt") welke niet kan worden ingezet op beoordelingen die de sector met het oog op 2030 kunnen helpen. Wat voegt het toe?		
LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO <u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u>	107.		Er is een groot risico dat kleine toepassingen (m.n. kleine teelten) onevenredig en onterecht worden getroffen. Kleine toepassingen kunnen zonder grote toepassingen niet blijven bestaan. Daarnaast frustreert deze beleidsregel de NLKUG-procedure door bij overschrijdende stoffen het meest recente beoordelingskader toe te passen in plaats van gebruik te kunnen maken van die bij de toelating is toegepast (zie einde van de achtergrondnotitie). Ook is een effect op de reguliere toelating niet uit te sluiten, waardoor toelatingshouders bij het kleinste risico niet zullen meewerken aan een NLKUG.		De voorgenomen beleidsregel betreft een aanscherping van de bestaande werkwijze bij aanvragen tot nieuwe toelating of verlenging, met name bij kleine toepassingen. Kleine toepassingen kunnen ook bijdragen aan overschrijdingen in oppervlaktewater. Wanneer door de 'risk envelope' benadering het toetsingskader van de oorspronkelijke toelating wordt gehanteerd kan het risico op overschrijdingen groter zijn dan bij nieuwe toelatingen van middelen op basis van dezelfde stof. Daarom is het belangrijk om ook bij de toelating van kleine toepassingen het meest actuele beschikbare toetsingskader te gebruiken voor het aspect blootstelling naar oppervlaktewater. De aanscherping betreft alleen kleine toepassingen op basis van structureel overschrijdende stoffen, dus niet alle aanvragen van uitbreiding met kleine toepassingen.

<p>LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO</p> <p><u>Belangenverteg enwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>	108.		<p>De focus ligt op gewasbeschermingsmiddelen terwijl de bron ook een biocide of diergeneesmiddel kan zijn. Denk aan imidacloprid die geen toelating als gewasbeschermingsmiddel meer heeft, maar wel als biocide. Dit is een eenzijdige benadering.</p>	<p>Verbreed de beleidsregel met het gebruik van middelen als biocide én met niet-professioneel gebruik.</p>	<p>Wanneer de overschrijding veroorzaakt wordt door diergeneesmiddelen of biociden is de verwachting dat meestal geen statistisch significante correlatie met toegelaten landgebruikstypen worden aangetroffen en is een herbeoordeling van de toelating in het algemeen niet de juiste manier om de overschrijdingen aan te pakken.</p> <p>Wel kan een correlatie met het landgebruiktype urbaan wijzen op een andere dan landbouwkundige toepassing.</p> <p>Zie het antwoord op vraag 80, LTO.</p>
<p>LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO</p> <p><u>Belangenverteg enwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>	109.		<p>De toelatingsnorm is volgens info tijdens de webinar op 15 juli jl.: 'geen effect' concentratie + veiligheidsfactor. Deze veiligheidsfactor wordt toegepast vanwege onzekerheden in het model inzake de kans op overschrijdingen in het oppervlaktewater. Als nu gerekend wordt met meetgegevens, kan deze veiligheidfactor verlaagd of niet meer toegepast worden. Onduidelijk is of de veiligheidsfactor wordt aangepast.</p>		<p>De veronderstelling dat de veiligheidsfactor die gebruikt wordt bij het afleiden van de toelatingsnorm wordt toegepast vanwege onzekerheden in het model dat de blootstelling naar oppervlaktewater berekent is niet correct.</p> <p>Bij het afleiden van de toelatingsnorm wordt uitgegaan van de concentratie waarbij geen effecten worden waargenomen bij het meest gevoelige testorganisme, waarna de toelaatbare concentratie vanwege onzekerheden met betrekking tot de gevoeligheid van (niet geteste) organismen wordt bij Tier 1 standaard verlaagd door een aanvullende factor van 10 (chronische testen) tot 100 (acute testen) toe te passen. Verfijningen (Tier 2 en 3) hebben vaak specifieke andere veiligheidsfactoren. Als er onzekerheden zijn bij een studie corrigeren we soms voor de</p>

					onzekerheid door de veiligheidsfactor te verhogen.
LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO <u>Belangenverteg enwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u>	110.		In het in de EU geharmoniseerde toelatingenbeleid wordt gewerkt met door op EU niveau gevalideerde rekenmodellen met als resultaat PEC50-schattingen (9.2.3 in de bijlage van Vo. (EG) nr. 545/2011). Overschrijdingen in oppervlaktewater zijn een signaal dat de bij de toelating gehanteerde rekenmodellen mogelijk niet meer actueel zijn. De aandacht zou dan ook eerst moeten uitgaan naar onderzoek naar de achtergrond van het verschil tussen theorie en praktijk.		Een nieuwe versie van een rekenmodel is in meestal realistischer dan de bestaande versie. Hierdoor komt de berekende blootstelling in het algemeen dichterbij wat er in werkelijkheid gebeurt. Ter nadere uitleg/illustratie: De nationale berekening van blootstelling naar oppervlaktewater is gebaseerd op een nationaal model met gebruikmaking van nationale driftcijfers. In de nationale driftcijfers is recent (2022) een update geweest, en wordt nu onder meer rekening gehouden met de specifieke teeltvrije zones en de positie van de laatste spuitdop. Daarnaast is het kassenmodel GEM in 2016 geïntroduceerd maar zijn veel toelatingen voor kasteelten nog gebaseerd op de voorgaande methodiek, die geen realistisch beeld gaf van het type emissie vanuit de kas. Zie ook het antwoord op vraag 63, LTO.
LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO <u>Belangenverteg enwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u>	111.		In de BMA wordt de strengste relevante toelatingsnorm opgenomen als het toelatingscriterium. Dit betekent dat aanpassing van de norm terugwerkende kracht heeft en per direct kan leiden tot een herbeoordeling. Daarmee worden toelating gebaseerd op drijfzand, met grote financiële risico's voor		Een aanpassing van het toelatingscriterium in de BMA volgt over het algemeen uit een periodieke herbeoordeling van de werkzame stof (conform art. 14-20 van Verordening 1107/2009) en bijbehorende middelen (conform art. 43 van Verordening 1107/2009). Wanneer er recent een herbeoordeling van middelen heeft plaatsgevonden in het kader van art. 43 van Verordening 1107/2009 zal een nieuwe herbeoordeling in het kader van art. 44 veelal niet

		de toelatingshouders en onduidelijkheid bij gebruikers. Gevolg is dat de toelatinghouders hiermee rekening gaan houden en de risico's zoveel mogelijk zullen reduceren, lees: geen of minder toelatingen aanvragen binnen de EU.		<p>nodig zijn omdat de middelen op dat moment volgens de meest actuele beschikbare kennis en methodieken zijn beoordeeld.</p> <p>Bij de herbeoordeling (artikel 3 van de voorgenomen beleidsregel) wordt altijd getoetst aan de toelatingsnorm van het desbetreffende middel voor waterorganismen in oppervlaktewater.</p> <p>Daarnaast worden de toelatingsnormen in de BMA jaarlijks geüpdatet. Hierdoor kan het incidenteel voorkomen dat de norm zoals opgenomen in de BMA soms niet actueel meer is bij een nieuwe beoordeling.</p> <p>Zie ook het antwoord op vraag nr. 8, LTO.</p>
<p>LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO, Plantum</p> <p><u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>	112.	In de achtergrondnotitie, onder 'Voordelen en beperkingen', laatste alinea wordt gesteld dat als de herbeoordeling uitwijst dat aanpassing van de toelating van een gewasbeschermingsmiddel niet nodig is, de handhavende organisaties en I&W door het Ctgb geïnformeerd worden, omdat de overschrijdingen dan op een andere wijze moeten worden aangepakt. Bij de start van de analyse moet dit worden signaleerd, in plaats van eerst een hele herbeoordeling uit te voeren.	<p>Het Ctgb kan de handhavende organisaties en I&W direct na de analyse op de hoogte stellen van de structureel toelatingsnorm overschrijdende stoffen. De beleidsregel is ingericht om met name die stoffen te selecteren waarbij er aanwijzingen zijn dat er een relatie is tussen overschrijdingen en het toegestane gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.</p> <p>De tweede opmerking is ons niet helemaal duidelijk. Er kunnen in de BMA correlaties zijn met niet meer toegelaten stoffen, omdat correlaties zijn gebaseerd op monitoringsgegevens uit de laatste 3 jaren (in welke periode de stof mogelijk nog wel (gedeeltelijk) een toelating had). Daarnaast kunnen er opgebruiktermijnen zijn</p>	

			In de onderbouwing van de beleidsregel is vermeld dat de selectie van de overschrijdende stoffen uitgaat van toegelaten gebruik. Daarnaast is het volstrekt onduidelijk wanneer dit aan de orde kan zijn (stoffen die geen toelating als gbm (meer) hebben?).		ingesteld. Vanzelfsprekend is de beleidsregel niet van toepassing op niet meer toegelaten stoffen.
LTO Nederland, BO akkerbouw, NFO, ZLTO <u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u>	113.		Conclusie: - de BMA is ontstaan door samenvoeging van gegevens van vele waterschappen/labs, waarbij uniformiteit en borging ontbreekt. Het is dan ook geen basis voor beleid met verstrekkende gevolgen. - de beleidsregel geeft ruimte voor subjectiviteit en houdt geen rekening met andere verplichtingen (zoals ERP) en initiatieven van het bedrijfsleven (toelatingshouders, telers en waterschappen), zelfs niet als de effecten daarvan zichtbaar worden in het aantal meetpunten met overschrijdingen. - de beleidsregel is niet Europees afgestemd, terwijl het wel een direct effect heeft op de toelating in andere lidstaten binnen dezelfde zone. Ook zijn de beoordelingscriteria aanzienlijk		Zie de eerdere beantwoording van opmerkingen door deze respondenten, waarin de onderwerpen al aan de orde zijn gekomen.

		<p>strenger (zelfs bij minder dan 1% meetpunten met een overschrijding kan tussentijdse beoordeling opgestart worden) dan het overall 90 percentiel dat door de EU en nationaal wordt gehanteerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> - de beleidsregel is niet proportioneel (o.a. effect op NLKUG, zelfs de lopende aanvragen!) en de effectiviteit is niet onderbouwd. Een goede bron- of oorzaakanalyse ontbreekt. - de beleidsregel is niet gebaseerd op wetenschappelijk gronden en statistische analyse, maar op aannames en een systeem in ontwikkeling die opgezet is om inzicht te krijgen door verschillende brongegevens samen te voegen. De onderzoeksmethodieken zijn niet geborgd. - Er is niet onderzocht wat de mogelijke gevolgen zijn en de benodigde capaciteit is ("is een aandachtspunt"). Wat wel onderzocht is -althans tijdens de webinar werd gemeld- is dat het om 8 stoffen zou gaan, maar niet om welke en hoe tot deze selectie is gekomen. - De beleidslijn introduceert onnodige onzekerheid door de lage 		
--	--	--	--	--

			normering van "structurele overschrijding". - De overall vraag is: wat is het nut en de noodzaak van deze beleidslijn?		
MOB <u>Maatschappelijke organisatie(s)</u>	114.			De aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen in het oppervlaktewater en in het grondwater vormt een groot en nog immer groeiend probleem. Deze aanwezigheid bedreigt de volksgezondheid, drinkwatervoorziening, de waterkwaliteit, en aquatische ecosystemen, en moet worden aangemerkt als een 'verontreiniging' als bedoeld in art. 2 onder 33 Kaderrichtlijn water (KRW). Dit probleem is mede het gevolg van het feit dat de toelatingsprocedure onvoldoende rekening houdt met de normen en regels die gelden op grond van de KRW, met ecotoxicologische effecten en met cumulatieve effecten. In de toelichting op de voorgenomen beleidsregel staat onder andere: "Alleen wanneer uit de beoordeling blijkt dat kan worden verwacht dat het voorgestelde gebruik niet leidt tot normoverschrijdingen in het oppervlaktewater laat het Ctgb het desbetreffende middel toe." In het grote aantal normoverschrijdingen dat blijkt uit de BMA meent MOB sterke	U refereert naar de kaderrichtlijn water (KRW). Voor nadere toelichting op dit onderwerp zie de inleiding boven deze tabel met opmerkingen uit de consultatie. Zie voor de overige opmerkingen de antwoorden op boven in de tabel vermelde opmerkingen van MOB.

				<p>aanwijzingen te mogen zien dat het toelatingsbeleid van het Ctgb niet voldoet. Voor zover overschrijdingen niet het gevolg zijn van verkeerd gebruik, zou elke (structurele) overschrijding volgens een MOB een dringende reden moeten zijn voor het Ctgb om de toelatingsprocedure tegen het licht te houden. Een invulling van de herbeoordelingsbevoegdheid die het Ctgb heeft o.g.v. art. 44 Verordening is dan ook dringend gewenst.</p> <p>Echter, de voorgestelde beleidsregel is volgens MOB te beperkt (omdat alleen de overschrijdingsfactor wordt meegenomen), te weinig genuanceerd (omdat een tweedeling wordt gehanteerd), en geeft (behalve in het achtergronddocument) nog steeds geen houvast bij de beantwoording van de vraag in welke gevallen het Ctgb in elk geval zal overgaan tot herbeoordeling. Volgens MOB dient het voorstel te worden herzien met inachtneming van de eerder genoemde punten.</p> <p>Daarnaast is het volgens MOB noodzakelijk dat de toelatingsprocedure zelf wordt herzien. Immers, voorkomen moet worden dat zich overschrijdingen (kunnen) voordoen. Het moeten uitvoeren van een herbeoordelingsprocedure is volgens MOB een sterke aanwijzing voor het feit</p>	
--	--	--	--	---	--

				dat de stof c.q. het middel in eerste instantie ten onrechte is toegelaten. Voorkomen moet worden dat het tot herbeoordelingsprocedures dient te komen.	
NAV <u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u>	115.		De NAV is geschrokken van de ophef rond dinoterb vondsten in Noord-Holland. Het waterschap heeft inmiddels aangegeven dat het om meetfouten ging. Wanneer het Ctgb middelen gaat herbeoordelen, wat grote en funeste gevolgen kan hebben voor diverse teelten, is men dan wel zeker dat de metingen correct zijn uitgevoerd? In datzelfde licht plaatsen wij de recent geopperde mogelijkheid dat glyfosaat in RWZI's wordt gevormd uit AMPA afkomstig uit wasmiddelen. Navraag bij experts leert dat inderdaad mogelijk is. Beide voorbeelden geven aan, dat het risico dreigt dat er tijd en mankracht wordt besteed aan het herbeoordelen van middelen waarvan de overschrijdingen niet door de landbouw worden veroorzaakt. Dit geldt ook voor stoffen die ook voor andere doelen worden ingezet		<p>Zoals in de beleidsregel is beschreven wordt de Bestrijdingsmiddelenatlas (BMA) uitgegeven door het Centrum voor Milieuwetenschappen Leiden en gefinancierd door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, in samenwerking met Rijkswaterstaat WVL, UvW, RIVM en Ctgb.</p> <p>De governance van de BMA valt niet onder de verantwoordelijkheid van het Ctgb. Bij opmerkingen omtrent de governance of kwaliteit van de BMA kunt u zich tot het ministerie van IenW wenden.</p> <p>Het Ctgb is het eens met de opmerking dat (bron)analyse van in het water gemeten overschrijdingen op een bepaald meetpunt belangrijk is om lokale overschrijdingen te kunnen aanpakken. Deze taak is in Nederland belegd bij de waterschappen, het Ctgb heeft daarbij geen rol.</p> <p>De door u aangehaalde voorbeelden betreffen stoffen die (in de meest recente beschikbare periode in de BMA, 2020-2021) niet voldoen aan de criteria voor structurele overschrijdingen in de voorgenomen beleidsregel.</p>

<p>NAV</p> <p><u>Belangenvertegenwoordiger(s)</u> <u>land- en</u> <u>tuinbouwsector</u></p>	<p>116.</p>	<p>Het is ons onduidelijk hoe het na-ijl effect wordt meegenomen in de keuze welke stoffen worden herbeoordeeld. Diverse middelen die inmiddels niet meer zijn toegelaten geven nog normoverschrijdingen. Als ditzelfde na-ijl effect optreedt bij middelen die nog wel toegelaten zijn, m.a.w. als de overschrijding meer te wijten is aan historisch gebruik dan huidig gebruik, is het dan wel redelijk om deze middelen terug te trekken. Deze middelen kunnen inmiddels in veel lagere doses worden toegepast met bv. een spotsprayer, maar wel essentieel zijn in het resistentiemanagement in bepaalde teelten.</p>		<p>Het is niet uitgesloten dat een na-ijl optreedt nadat het gebruik van middelen is gewijzigd of beperkt, bijvoorbeeld doordat recent een herbeoordeling volgens artikel 43 heeft plaatsgevonden. In dergelijk geval zal de voorgenomen beleidsregel meestal niet tot een herbeoordeling conform artikel 44 van Verordening (EU) 1107/2009 leiden, aangezien het middel al is beoordeeld op basis van het actuele toetsingskader.</p> <p>De nog toegelaten doseringen kunnen inderdaad lager zijn dan de vervallen gebruiken, bijvoorbeeld vanwege de inzet van innovatieve technieken zoals spotsprayers. Het is dus niet zo dat de hogere doseringen uit het verleden een reden zijn om de huidige toelating in te perken. Ingrijpen in de toelating gebeurt alleen als de dan toegelaten doseringen daartoe aanleiding geven.</p> <p>Een herbeoordeling van een gewasbeschermingsmiddel betekent niet altijd dat het nodig is om de toelating in te trekken. Wanneer uit de herbeoordeling door het Ctgb volgt dat niet meer aan de toelatingseisen voldaan wordt kunnen verschillende maatregelen nodig zijn. Dit kan variëren tussen het toekennen van extra driftreducerende maatregelen, het inperken van de dosering of de frequentie van toediening, het vervallen van bepaalde gebruiken of (in het zwaarste geval) het intrekken van de toelating.</p>
---	-------------	--	--	--

<p>NAV</p> <p><u>Belangenverteg enwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>	<p>117.</p>	<p>Ons grootste bezwaar tegen de voorgestelde beleidsregel, is dat dit de capaciteitsproblemen die er al jaren zijn bij het Ctgb nog verder gaat vergroten, waardoor de toelating van milieuvriendelijkere alternatieven nog langzamer gaat dan nu al het geval is. De winst zit hem in versnelde herbeoordeling van stoffen die toch ieder al regelmatig moeten worden herbeoordeeld. Wij vragen ons af, of, gezien bovenstaande punten, dit een verdere vertraging van de verduurzaming rechtvaardigt</p>		<p>Aangezien enkel het aspect blootstelling naar oppervlaktewater opnieuw bekeken wordt kan de werklast voor het Ctgb beheersbaar zijn. Als er veel middelen voor herbeoordeling in aanmerking komen zou bij de start van deze werkwijze gekozen kunnen worden voor een gefaseerde aanpak, waarbij bijvoorbeeld elk jaar de drie meest risicovolle stoffen worden herbeoordeeld. De in het eerste jaar geïdentificeerde stoffen kunnen dan binnen een periode van 2-3 jaar worden behandeld. Na het startjaar wordt een kleinere werklast verwacht omdat dan enkel nog herbeoordeling van middelen op basis van na het startjaar opgekomen structureel overschrijdende stoffen nodig is.</p> <p>Aanvragen voor middelen die bijdragen aan de verduurzaming van het Nederlandse gewasbeschermingsmiddelenpakket krijgen voorrang in het werkproces van het Ctgb. De voorgenomen beleidsregel heeft hier geen invloed op.</p>
<p>NAV</p> <p><u>Belangenverteg enwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>	<p>118.</p>	<p>Samengevat: de NAV deelt de zorgen over de waterkwaliteit, maar wij hebben wel vraagtekens bij de criteria en bij de winst die inzetten op versnelde herbeoordeling oplevert, afgezet tegen het verder vertragen van verduurzaming en het risico dat in de tussentijd teelten verdwijnen omdat er het middelenpakket te smal</p>		<p>Zie de eerdere beantwoording van opmerkingen door NAV, waarin deze onderwerpen al aan de orde zijn gekomen.</p>

		<p>geworden is. De voedselproductie is tenslotte ook belangrijk voor de gezondheid en welvaart van mensen.</p> <p>Op zijn minst moet het wat de NAV betreft direct aantoonbaar zijn dat de overschrijdingen worden veroorzaakt door het huidige gebruik in de landbouw, alvorens de gereedschapskist van boeren verder te legen. Anders lopen we het risico dat teelten wegvallen terwijl het probleem van de overschrijdingen niet wordt opgelost.</p> <p>Uiteraard zijn wij te allen tijde bereid deze zienswijze nader toe te lichten.</p>		
<p>Plantum</p> <p><u>Belangenvertegenwoordiger(s) land- en tuinbouwsector</u></p>	119.	<p>Er is een groot risico dat kleine toepassingen (m.n. kleine teelten) onevenredig en onterecht worden getroffen. Toelatingen voor kleine toepassingen zullen zonder toelatingen voor grote toepassingen niet blijven bestaan. Bij intrekking van een toelating hebben grote teelten wellicht nog een alternatief, maar kleine teelten vaak niet: het middelenpakket is daar al zeer krap. Inspanningen om toelatingen te krijgen voor kleine teelten (met instrumenten als de NLKUG en het Fonds Kleine</p>		<p>De voorgenomen beleidsregel betreft een aanscherping van de bestaande werkwijze bij aanvragen tot nieuwe toelating of verlenging, met name bij kleine toepassingen. Kleine toepassingen kunnen ook bijdragen aan overschrijdingen in oppervlaktewater. Wanneer door de 'risk envelope' benadering het toetsingskader van de oorspronkelijke toelating wordt gehanteerd kan het risico op overschrijdingen groter zijn dan bij nieuwe toelatingen van middelen op basis van dezelfde stof. Daarom is het belangrijk om ook bij de toelating van kleine toepassingen het meest actuele beschikbare toetsingskader te gebruiken voor het aspect blootstelling naar oppervlaktewater.</p>

			<p>Toepassingen) worden teniet gedaan. De kleine teelten veroorzaken vaak niet de normoverschrijdingen in oppervlaktewater (denk aan toepassingen in uitgangsmateriaal bijvoorbeeld zoals bij een plantenkweker in een gesloten kas zonder emissies, een zaadbehandeling zonder drift of in een veredelingsteelt of zaadproductie waar geen oppervlaktewater in de buurt is); maar deze toepassingen worden wel meegetrokken als een toelating wordt ingetrokken.</p>		<p>De aanscherping betreft alleen kleine toepassingen op basis van structureel overschrijdende stoffen, dus niet alle aanvragen van uitbreiding met kleine toepassingen.</p> <p>Een herbeoordeling van een gewasbeschermingsmiddel betekent niet altijd dat het nodig is om de toelating in te trekken. Wanneer uit de herbeoordeling door het Ctgb volgt dat niet meer aan de toelatingseisen voldaan wordt kunnen verschillende maatregelen nodig zijn. Dit kan variëren tussen het toekennen van extra driftreducerende maatregelen op het WG, het inperken van de dosering of de frequentie van toediening, het vervallen van bepaalde gebruiken of (in het zwaarste geval) het intrekken van de toelating.</p>
<p>RAO KRW Regio Rijn-West, RBO KRW Regio Rijn-West</p> <p><u>Samenwerkings platform van provincies, gemeenten, waterschappen en Rijkswaterstaat voor KRW deelstroomgebied Rijn-West</u></p>	120.	<p>Risico's van af- en uitspoeling</p> <p>We vragen ons af hoe het Ctgb bij een herevaluatie omgaat met de risico's via af- en uitspoeling van stoffen.</p> <p>In de toelichting staat dat "Alleen wanneer uit de beoordeling blijkt dat kan worden verwacht dat het voorgestelde gebruik niet leidt tot normoverschrijdingen in het oppervlaktewater het Ctgb het desbetreffende middel toelaat".</p> <p>Voor een deel van de GBM is het positieve oordeel voor toelating echter alleen gebaseerd op drift,</p>	<p>GBM die niet zozeer via drift maar via af- en uitspoeling n oppervlaktewater (of grondwater) terecht komen én waarvoor een geschikt model om deze risico's in te schatten ontbreekt mogen niet worden toegelaten.</p>	<p>Het Ctgb heeft momenteel geen wettelijk vastgesteld toetsingskader ter beschikking om drainage naar oppervlaktewater mee te nemen bij de toelating. Er wordt echter door wetenschappers van Wageningen University & Reseach (WUR) in opdracht van het ministerie van LNV wel gewerkt aan de ontwikkeling van een dergelijke methodiek, en het Ctgb wil dit zo spoedig mogelijk in gebruik nemen.</p>	

			omdat er geen geschikt model beschikbaar is om de risico's op af- en uitspoeling in te schatten. In dergelijke situaties zou het middel niet mogen worden toegelaten omdat cruciale kennis voor de beoordeling ontbreekt.		
RAO KRW Regio Rijn-West, RBO KRW Regio Rijn-West <u>Samenwerkings platform van provincies, gemeenten, waterschappen en Rijkswaterstaat voor KRW deelstroomgebied Rijn-West</u>	121.	Concrete praktijkgevallen Rijn-West Volgens een recente studie (Ecofide, 2023) zijn er in KRW regio Rijn-West diverse toegelaten GBM die de KRW normen (JG-MKN, MAC-MKN) overschrijden. Dit betreft met name de volgende stoffen: <ul style="list-style-type: none"> - Imidacloprid: 36 waterlichamen > norm, bij zes waterbeheerders (AGV, HHNK, HHvR, HHSK, WsHD, RWS) - Methylpyrimifos: 25 waterlichamen > norm, bij drie waterbeheerders (HHNK, HHSK, WsHD) - λ-cyhalothrin: 53 waterlichamen > norm, bij drie waterbeheerders (WsRi, AGV, WsHD). NB in 214 waterlichamen niet toetsbaar. - Esfenvaleraat: 16 waterlichamen > norm, bij 	Herbeoordeling van toegelaten GBM die op grote schaal normoverschrijdend zijn in Rijn-West en niet voor herbeoordeling in aanmerking komen volgens de voorgestelde CTGB toetsingscriteria. In concreto betreft het de volgende GBM: <ul style="list-style-type: none"> - imidacloprid (als biocide) - methylpyrimifos Intrekking van de toelating van GBM die niet, of onvoldoende nauwkeurig, onder het JG-MKN gemeten kunnen worden, wanneer er gegronde vermoedens bestaan dat deze GBM een ernstig risico vormen voor het waterleven. In concreto betreft het de volgende GBM: <ul style="list-style-type: none"> - deltamethrin - λ-cyhalothrin - cypermethrin 	Zie het antwoord op eerdere vraag, RAO Rijn-West. Imidacloprid en pirimifos-methyl zijn niet meer toegelaten als gewasbeschermingsmiddel, een herbeoordeling is dus niet nodig. Wanneer de voorgenomen beleidsregel wordt vastgesteld zal het Ctgb de overige door u genoemde stoffen toetsen aan de criteria in de beleidsregel en wanneer daaraan wordt voldaan de toelating van de betreffende gewasbeschermingsmiddelen herbeoordelen op het aspect blootstelling naar oppervlaktewater. Het Ctgb kijkt in deze voorgenomen beleidsregel alleen naar gewasbeschermingsmiddelen. Voor biociden geldt andere regelgeving en worden andere beoordelingsmethodieken gebruikt. Het Ctgb zal nog nader onderzoeken of en hoe door volgens de toelating gebruikte biociden veroorzaakte overschrijdingen kunnen worden aangepakt.	

			<p>vier waterbeheerders (WsRi, HHvR, HHSK, WsHD). NB in 231 waterlichamen niet toetsbaar.</p> <p>Daarnaast zijn drie GBM niet toetsbaar in bijna alle waterlichamen van Rijn-West: abamectine (n=262), deltamethrin (n=244), cypermethrin (n=231). Rijn-West omvat in totaal 281 waterlichamen.</p> <p><i>Bron: Ecofide (2023). Schoon water voor Rijn-West: analyse handelingsperspectief probleemstoffen.</i></p>	- esfenvaleraat	
<p>RAO KRW Regio Rijn-West, RBO KRW Regio Rijn-West</p> <p><u>Samenwerkingsplatform van provincies, gemeenten, waterschappen en Rijkswaterstaat voor KRW deelstroomgebied Rijn-West</u></p>	122.		<p>Grondwater</p> <p>We vinden het positief dat er middels een beleidsregel invulling wordt gegeven aan het betrekken van monitoringsresultaten voor oppervlaktewater in de toelatingsprocedure. Het is belangrijk dat de afspraken daarover helder zijn.</p>	<p>Vanuit dit principe willen we Ctgb verzoeken om ook een beleidsregel op te stellen voor het betrekken van grondwaterkwaliteitsgegevens in de toelatingsprocedure. Daarmee creëren we duidelijkheid in de systematiek voor zowel oppervlaktewater als grondwater. De provincies denken graag mee bij een nadere uitwerking.</p>	<p>De grondwateratlas maakt monitoringsgegevens in grondwater beschikbaar. Deze worden al bij de toelating betrokken. Het Ctgb is erkentelijk voor uw aanbod om over een mogelijke beleidsregel met betrekking tot grondwater mee te denken.</p>

Unie van waterschappen <u>Vereniging voor belangenbehartiging van de waterschappen</u>	123.		Het is goed dat het Ctgb de monitoringsdata van de waterschappen (bestrijdingsmiddelenatlas) gaat gebruiken om te kijken of bepaalde stoffen waarvoor de toelatingsnorm wordt overschreden herbeoordeeld moeten worden.	Maar, zoals het Ctgb schrijft gaat dit voorgestelde beleid over stoffen die de toelatingsnorm overschrijden. Dus niet over de stoffen die de KRW-norm overschrijden. Daar zit juist de kern van het probleem van veel normoverschrijdingen graag urgentie op uitvoering motie Grinwis (23/5/24) om ook de KRW-norm mee te nemen in de beoordeling.	Zie voor de Ctgb reactie op deze suggestie de algemene inleiding boven deze tabel met opmerkingen uit de consultatie.
Van Stee Agri <u>Landbouw-bedrijf</u>	124.		Ondergetekende wil u met klem vragen om GBM middelen die via onze rivieren en/of beken binnen komen in Nederland vanuit het buitenland niet mee te tellen als structurele overschrijding GBM 2024 in Nederland.		De beleidsregel is ingericht om incidentele overschrijdingen te kunnen onderscheiden van structurele overschrijdingen en om zoveel mogelijk het onderscheid met andere bronnen te maken, bijvoorbeeld aanvoer vanuit het buitenland. De correlaties in de Bestrijdingsmiddelenatlas tussen overschrijdingen en landgebruik kunnen daarbij behulpzaam zijn. Wanneer de overschrijding veroorzaakt wordt door andere bronnen (bijvoorbeeld aanvoer vanuit het buitenland) wordt geen statistisch significante correlatie met toegelaten landgebruikstypen verwacht en is een herbeoordeling van de toelating in het algemeen niet de juiste manier om de overschrijdingen aan te pakken.
Vewin <u>Vereniging voor belangenbehartiging van waterbedrijven</u>	125.		Het is erg jammer dat in de voorgenomen beleidsregel alleen oppervlaktewater meetgegevens worden betrokken, terwijl in grondwater sprake is van een toenemende aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen, soms in		Het Ctgb kijkt in deze voorgenomen beleidsregel naar door toegelaten gebruik veroorzaakte overschrijdingen van stoffen uit gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater. Het Ctgb zal tevens nog verder onderzoeken of en hoe door toegelaten gebruik veroorzaakte

			(structureel) normoverschrijdende concentraties. Het is van belang om hiervoor binnen afzienbare termijn ook beleid te ontwikkelen.		overschrijdingen in grondwater kunnen worden aangepakt.
--	--	--	---	--	---